

Ugodna politična ocena prizadevanj v naši sestavljeni organizaciji

Na pobudo izvršnega odbora Gospodarske zbornice Slovenije je bil 30. oktobra 1980 v Ljubljani razgovor o sozdu Mercator. Problematika je bila ocenjena z dveh vidikov: odnosi v družbeni reprodukciji, v katero se vključuje sozd in notranji odnosi v sozdu Mercator s stališča uresničevanja zadev skupnega pomena. V razgovoru je sodeloval tudi član predsedstva CK ZKS, Roman Albreht.

Poleg predstavnikov gospodarskih zbornic Slovenije in Ljubljane ter splošnega združenja trgovine, predstavnikov republiških odborov sindikatov delavcev v trgovini in delavcev kmetijstva, družbenega pravobranilca samoupravljanja Ljubljane ter predstavnikov občine Ljubljana Vič-Rudnik, so se razgovora udeležili direktorji delovnih organizacij v sestavi sozda Mercator ter nekaterih temeljnih organizacij, na katerih dejavnost se je nanašala problematika, in predstavniki samoupravnih organov ter DPO sozda Mercator. Razgovor je vodil predsednik IO GZS, Ivan Kukovec, ki je za razgovor predlagal omejitve na tri problemske sklope:

- področje problemov v družbenoekonomskih odnosih pri tekočem poslovanju;
- področje planiranja;
- področje nadaljnjih integracijskih procesov oziroma samoupravne organiziranosti SOZD.

Generalni direktor SOZD Mercator, Miran Goslar, je pri predstavitvi problemov poudaril predvsem tiste probleme, ki nastajajo pri uresničevanju nekaterih skupno določenih poslovnih funkcij SOZD, ki jih opredeljuje samoupravni sporazum o združitvi v SOZD Mercator.

S področja skupnega določanja in izvajanja poslovne politike je izpostavil predvsem vprašanje dohodkovnega povezovanja trgovine in proizvodnje ter enakega povezovanja med članicami SOZD - predvsem povezovanja med grosistično in detajlistično trgovino. Pri tem je ugotovil, da odnosi na področju povezovanja trgovine in proizvodnje stagnirajo oziroma nazadujejo, saj so te relacije pod močnim vplivom administrativnih ukrepov, desortiranosti in razpadanja trga ter v zadnjem času tudi pojava nespoštovanja samoupravnih dogovorjenih medsebojnih razmerij, najsi gre za samoupravne sporazume o trajnem poslovnem sodelovanju ali za čiste pogodbene odnose s strani proizvajalcev.

Odnosi znotraj SOZD so v marsičem pod vplivom lokalističnih tendenc in interesov, ozkosti obnašanja posameznih temeljnih organizacij in pojmovanja samozadostnosti temeljne organizacije. Prav tako problemi, ki nastajajo v odnosih med prodajnimi organizacijami na veliko in malo znotraj SOZD, izvirajo iz ozkega, tozovskega pojmovanja pomena dejavnosti, ki jo opravlja temeljna organizacija. Nekompleksna ponudba grosistov v maloprodajnih delovnih organizacijah nujno pogojuje težnje po organizaciji lastne grosistične TOZD. Te težnje nedvomno kažejo na nujnost drugačne organiziranosti trgovine na veliko in malo v sozdu.

Pri tem je generalni direktor omenil nekatere integracijske procese znotraj sozda, predvsem združitve vseh zunanjetrgovinskih organizacij v eno delovno organizacijo, enako storitvenih organizacij, organiziranost trgovinskih organizacij s področja Štajerske in Pomurja, prizadevanja za kvalitetnejšo in učinkovitejšo organiziranost Mercator-Nanosa na Notranjskem in Primorskem.

Posebno usodo doživlja mesno-predelovalna industrija, ki nosi posledice sistemskih rešitev na področju proizvodnje in prodaje mesa in mesnih izdelkov. Probleme teh, predvsem pokrivanje naraščajočih izgub, so dosedaj reševale družbeno-politične skupnosti, ki pa za 3. trimesečje tega leta izgub ne bodo več pokrivala. Zato bo treba izgube teh organizacij in izpadli dohodek pokriti iz virov sozda.

Uspehe je SOZD Mercator dosegel predvsem na področju skupnega uresničevanja razvojnih pro-

gramov z združevanjem sredstev, Krepitev investicijskega potenciala z združevanjem sredstev po načelu »eden za vse, vsi za enega« se odraža v novozgrajenih preskrbovalnih skladiščnih, hotelskih, gostinskih in drugih objektih na področjih, ki jih pokriva sozd. Pri tem velja poudariti, da pri koriščenju združenih sredstev ne gre za kreditne odnose temveč imajo ti odnosi dohodkovno osnovo. Pri koncentraciji sredstev, bodisi investicijskih bodisi obratnih, je pomembno vlogo odigrala tudi interna banka.

Na podlagi gradiva, ki je bilo pripravljeno za to razpravo, in razprave generalnega direktorja je vodja razgovora Ivan Kukovec probleme s področja uresničevanja dohodkovnega povezovanja rezimiral v vprašanja o:

- vlogi, pomenu in statusu sporazumov s proizvodnimi organizacijami ter posledic reguliranja odnosov na trgu z administrativnimi ukrepi;
- možnosti perfektuiranja proizvodno-prodajnih odnosov na podlagi vloženih sredstev;
- določitvi postopka v uresničevanju in razvijanju dohodkovnih odnosov med trgovskimi organizacijami znotraj SOZD.

Urejanje dohodkovnih odnosov

Na vprašanja je odgovoril Franc Prvinšek, direktor komercialnega sektorja Delovne skupnosti SOZD (Odgovor navajamo v povzetku). Skupna nabava, kot ena od poslovnih funkcij SOZD, je v veliki meri pokrita s sklenjenimi samoupravnimi sporazumi o trajnem poslovnem sodelovanju, ki so s pravnoformalne strani povsem v redu. Vendar pa na njihovo uresničevanje bistveno vpliva sedanje razmere na jugoslovanskem trgu, predvsem takrat, kadar gre za uresničevanje sporazumov, ki zadevajo trenutno konjunktorno blago. V teh primerih dohodkovne povezave, čeprav regulirane na osnovi samoupravnega sporazumevanja, odpovedo. Proizvajalci se bodisi individualno bodisi preko svojih poslovnih združenj obnašajo monopolistično in izsiljujejo dodatne in nove pogoje. S tako situacijo se srečujejo pri proizvajalcih osnovnih živil, predvsem sladkorja in olja. Tem težnjam daje podporo tudi zakonodajalec, ki v osnutku zakona o obveznem povezovanju proizvodnje in trgovine predvideva pobudo za ustvarjanje dohodkovnih odnosov le za trgovino, proizvodnja pa take obligacije nima. Na deformacijo dohodkovnih odnosov vpliva tudi sistem marž, ki so zamrznjene od polletja 1979 in istočasno neizvajanje zakona o kompenzacijah na področju blagovnega prometa v primerih, ko so prodajne cene zaradi administrativnega določanja cen nižje od proizvodnih. Posledice prodaje deficitarnih blagovnih skupin nosijo OZD v Mercatorju same zaradi statusa preskrbovalca prebivalstva.

Motnje v preskrbi

Trajne motnje v preskrbi niso le posledice nespoštovanja medsebojno dogovorjenih razmerij, temveč tudi izrazito lokalističnega obnašanja posameznih družbeno-političnih skupnosti, ki od proizvajalcev konjunktornega blaga zahtevajo predvsem oskrbo njihovega teritorija.

V letu 1980 je sozd Mercator, oziroma DO v njegovem sestavu, prejel za 300 milijonov zahtevkov po sovlaganju v proizvodnjo. Te zahteve se nanašajo na sovlaganja v proizvodnjo olja, vse do proizvodnje premoga. Glede zahtevkov ne moremo sprejeti splošno veljavne stališča, temveč odločamo po interesnem principu; pri blagu, namenjenemu za preskrbo prebivalstva, pa s stališča nosilca njegove oskrbe.

Problem mesno predelovalne industrije, predvsem Tovarne mesnih izdelkov Ljubljana, je osvetlil njen direktor, Ivan Majerle. V svojem izjavljanju je nakazal možne rešitve, ki so:

- sovlaganje združenih sredstev SOZD v živinorejo;
- oblikovanje cen na tržni osnovi in rešitev vprašanja o določanju enotnih cen med republikami;
- ustanovitev rizičnega sklada na ravni SOZD, v katerega bi morale združevati sredstva vse članice SOZD.

Združevanje sredstev za razvoj

Odnose na področju uresničevanja razvojnih programov z združevanjem sredstev ter pomen in problematiko M-Interne banke je pojasnila direktorica Draga Vaupotič. Pri tem je poudarila naslednje: Sistem združevanja sredstev po načelu »vsi za enega, eden za vse«

se je v praksi pokazal kot zelo učinkovit, tako da v SOZD ne bomo prešli na sistem interesnega združevanja sredstev;

vložena združena sredstva se vlagateljem vračajo v revalvirani vrednosti preko udeležbe v skupnem dohodku;

nezainteresiranost nekaterih TOZD in DO za združevanje sredstev, predvsem pa njihovo obnašanje v zvezi z vračanjem združenih sredstev povzročajo v poslovanju interne banke nekatere težave;

vloga in pomen internih bank sta še v mnogočem odvisna od politike temeljnih bank, ki se pogosto obnašajo lokalistično in predvsem na področju združevanja sredstev za tekoče poslovanje, oziroma za obratna sredstva v internih bankah, vztrajajo na regionalnem značaju sredstev;

Nadaljevanje na 2. strani



Mercator

GLASILO DELAVCEV IN ZDRUŽENIH KMETOV

LETO XVII

Ljubljana, november 1980

št.: 11



Roman Albreht, član predsedstva CK ZKS na razgovoru o sozdu Mercator. Foto: Matjaž Marinček

Prve akcije za uresničevanje smernic srednjeročnega razvoja SOZD Mercator že v teku

Center za obveščanje

V decembru referendum za reorganizacijo zunanje trgovine

Postopek za oblikovanje delovne organizacije za opravljanje del zunanje trgovine, proizvodnje, predelave in poslovnih storitev, teče. Delavci vseh v postopek vključenih temeljnih organizacij so podprli zamisel in sprejeli sklepe o razpisu referenduma o združitvi v delovno organizacijo - z delovnim nazivom firme »Mercator - Zunanja trgovina«.

V smernicah razvoja Mercatorja v srednjeročnem obdobju od 1981 do 1985, ki jih je sprejel v avgustu letos delavski svet SOZD, je v poglavju o samoupravni organiziranosti SOZD med drugim določeno, da se vse zunanjetrgovinske organizacije združijo v eno novo, močno zunanjetrgovinsko delovno organizacijo z ustreznimi skupnimi službami planiranja in analiz, devizno finančnih, računovod-

skih, pravnih, kadrovskih, socialnih in splošno vzdrževalnih opravil in s tozdi, specializiranimi za neprehrambeno in prehrambeno poslovanje in za poslovne storitve. Kadrovske je, po besedilu sporazuma, treba okrepi zlasti izvozne oddelke in jih specializirati po blagovnih skupinah in glede na regionalno usmerjenost izvoza.

Rok za uresničitev tega cilja je bil predviden ob koncu prvega leta

Naša moč

Moč Jugoslavije je v juštastvu in trdnosti njenih narodov in narodnosti, ki so se kalili skozi zgodovino in vzdržali največje preizkušnje velike osvobodilne vojne.

Moč je v idejah, ki nas navdihujejo in v ciljih, za katere se bojujemo. Moč je v delavskem razredu in njegovi odločilni vlogi v družbi, v naših delovnih ljudeh, ki imajo vsak dan več in živijo čedalje bolje, čeprav še nismo rešeni mnogih težav in odrekanih.

Moč je v našem mlademu rodu, ki je pridobitve revolucije rade volje sprejel za svoje in ki ve, da ima za seboj daljše obdobje dela in življenja v svobodi in miru kot katerikoli prejšnji rod na teh tleh.

Moč je v socialističnem samoupravnom sistemu, ki našemu človeku zagotavlja, da svobodno in suverno odloča o svojem delu in njegovih rezultatih in ki ga varuje pred sleherno obliko izkoriščanja in nasilja, pred vsem, kar ovira vsestranski razvoj svobodne človekove osebnosti.

Moč je v široki fronti organiziranih socialističnih sil na čelu z zvezo komunistov, v avantgardi ne le po idejni opredelitvi, temveč tudi po sposobnosti, da razsvetljuje poti in perspektive nadaljnega razvoja.

Moč je v splošni ljudski obrambi, katere udarna sila je jugoslovanska ljudska armada, v kateri se enotno prežemajo idejno-moralna trdnost, borbena sposobnost in sodobna opremljenost.

Moč je v visokem ugledu socialistične in neuvrščene Jugoslavije, v številnih prijateljih po svetu, v položaju, kakršnega si je v mednarodnih odnosih zagotovila le redkokatera država.

(Tito na 11. kongresu ZKJ)

Družbenopolitične organizacije in samoupravni organi sozda Mercator ter uredniški odbor in uredništvo glasila Mercator čestitamo ob dnevu republike vsem delavcem in združenim kmetom sozda!

ta srednjeročnega obdobja, zato je spričo tega, česar smo vajeni, ko gre za reorganizacije, vsaj nenavadno, spričo potreb in usmeritev naše družbe v tem gospodarskem trenutku pa razumljivo in pozitivno, ko ugotavljamo, da je pripravljen v komaj 3 mesecih postopek za to, da bi takšna organizacija živela že s 1. 1. 1981.

Mandat za izpeljavo postopka je generalni direktor delovne organizacije Mercator - Slovenija sadje, Mitja Marinček, organizacije, ki se vključujejo v postopek reorganizacije pa so Mercator-Cental, TOZD Conimex, Mercator-Velepreskrba TOZD Steklo in Mercator-Slovenija sadje s tozdi: Zunanja trgovina, Maloobmejni promet, Hladilnica Bohova in Hladilnica Zalog.

Nadaljevanje na 3. strani

Ugodna politična ocena...

(Nadaljevanje s 1. strani)

O nekaterih globalnih problemih in zakonitostih

V razpravo o družbenoekonomskih odnosih, s katerimi se v tekočem poslovanju srečuje SOZD Mercator, se je vključil član predsedstva CK ZKS, Roman Albreht.

V razpravi je trende gospodarske in samoupravne usmeritve SOZD Mercator ocenil kot sprejemljive osnove za nadaljnjo gospodarsko in samoupravno rast SOZD. Samo sistem močnih, dohodkovno povezanih integracij lahko paralizira učinke motenj v reprodukcijskem sistemu.

Trenutno se v Jugoslaviji srečuje s posledicami predimenzionirane potrošnje glede na obseg proizvodnje. To stanje nakazuje razpad ekonomskega sistema, v katerem nujno zaživi administracija, ki s svojimi ukrepi bolj ali manj uspešno rešuje nastalo situacijo. Odgovornosti za tako stanje ne moremo enostavno preložiti na administracijo, saj smo v prvi vrsti sami odgovorni za to, da so motnje v družbeni reprodukciji prišle do faze, v kakršni so. Zato bi morali v teh okoliščinah pospeševati nadaljnje integracijske procese, tako znotraj sestavljenih organizacij združenega dela, kot tudi integracije na podlagi interesov trajnega poslovnega sodelovanja. Le velike integracijske skupnosti, ki temeljijo na čvrstih dohodkovnih odnosih, lahko postanejo prave rizične skupnosti, ki morajo in zmorejo kvalitetno reševati probleme, ki nastajajo v razvoju družbenoekonomskih odnosov. Vendar pa moramo pri razvijanju integracijskih procesov dohodkovne odnose urejevati tako, da bo udeležba v dohodku zagotovljena pri opravljanju vsake poslovne funkcije. Največje ovire nadaljnjemu razvoju integracijskih sistemov, oziroma celo vzroki rušenja teh sistemov, so v profitni logiki, v idejah o samozadovoljnosti, ki se ne pojavljajo samo v temeljnih organizacijah združenega dela, temveč so prisotne tudi v predstavnih in političnih organih družbenopolitičnih skupnosti. V vseh teh negativnih težnjah pa odločno premalo uporabljamo možnosti, ki jih za reševanje teh problemov dajejo samoupravni mehanizmi – od delegatskih skupščin, gospodarskih zbornic in poslovnih združenj, do pravobranilca samoupravljanja.

Mercatorjev koncept nadaljnjih integracij znotraj sestavljene organizacije temelji na racionalni delitvi dela in s tem specializaciji posameznih delovnih organizacij, hkrati pa upošteva tudi regionalni princip, ki ga terja status nosilca oskrbe prebivalstva. V zvezi s tem je nujno potrebno opredeliti vlogo trgovine kot aktivnega faktorja v reprodukciji in se z administrativnim pristopom ne reducirati na funkcijo razdeljevalca blaga, ki preko marže obvladuje proizvodnjo in prodajo. To pa pomeni, zagotoviti trgovini aktivno vlogo v pogojih tržnega in blagovnega prometa, ne pa z določanjem marž destimulirati njene najsubtilnejše funkcije. S tako določenim položajem trgovine je mogoče na osnovi samoupravnega sporazumevanja reševati probleme, ki jih je navedel Prvinšek. Sporazumevanje, ki ga ponujajo nekateri proizvajalci (v tem primeru proizvajalci sladkorja in njihova poslovna skupnost) je posledica dejstva, da smo probleme proizvodnje in prodaje tega blaga dolga leta reševali z denarnimi emisijami in s tem dejavnosti ustvarjali proizvodne pogoje. V pogojih zaostrene monetarne politike, ko tega problema ne moremo in nočemo več reševati z emisijo denarja, pa si proizvajalci, ki imajo dolžnost in odgovornost proizvajati, na ta način zagotavljajo pogoje za proizvodnjo. Vendar pa je v tej situaciji iluzorno pričakovati, da bi trgovina sama angažirala obratna sredstva za namene preskrbe prebivalstva, zato se tu nujno postavlja vprašanje poslovnih skupnosti, predvsem pa poslovne skupnosti za preskrbo, ki bi morala z združevanjem

sredstev zagotoviti proizvajalcem obratna sredstva. Ob tem se postavlja tudi vprašanje aktivnosti pristojnih skupščinskih in zborničnih organov, ki bi morali v taki situaciji nujno reagirati.

V zvezi z navedenimi vprašanji je dal član predsedstva CK ZKS, Roman Albreht, naslednje pobude:

● Sestali naj bi se predstavniki Gospodarske zbornice Slovenije, ustavnega sodišča, pravobranilstva samoupravljanja in drugih pristojnih republiških organov, in razpravljali o problemu marže, in uveljavljanju kompenzacij na področju blagovnega prometa.

● Ustanoviti je treba delovno skupino oziroma organ pri Gospodarski zbornici Slovenije, ki naj prouči problematiko sporazumevanja med proizvodnjo in prodajo in pripravi pozitivno vsebino tega sporazumevanja z izhodiščem v določilih zakona o združenem delu, oziroma proučuje delovanje in status pravnih mehanizmov v primerih motenj v materialni proizvodnji.

● Ustanoviti je treba delovno skupino pri Gospodarski zbornici Slovenije, ki bi proučevala odnose na relaciji trgovina – potrošnik, predvsem z možnostjo ustanovitve potrošniških skupnosti v urbanih naseljih, v neurbanih področjih pa možnosti ustanovitve zasebnih prodajaln v skladu z zakonom o združenem delu. V tej delovni skupini bi nujno moral sodelovati predstavnik SZDL, ki bi morala biti pobudnica za urejanje odnosov trgovina – potrošnik.

Roman Albreht izrečno ni želel ocenjevati utemeljenosti oziroma neutemeljenosti postopka za ugotavljanje skupnega prihodka na relaciji SOZD (trgovina) – proizvodnja, ter grosisti – detajlisti, temveč je opredelil funkcijo nabave kot skupno poslovno funkcijo SOZD, ki lahko navzven nastopa le, če je ta platforma urejena tudi znotraj SOZD. Grosisti so le izvajalci ene faze te funkcije in zato posamični nekompleksni nastopi grosistov le slabijo partnersko moč. V zvezi s tem je Roman Albreht navedel tri povezovalne linije, ki se pojavljajo, in sicer:

– linija dohodkovnega povezovanja s proizvajalci znotraj SOZD, v okviru katere bi se moral reševati tudi problem mesno-predelovalne industrije v SOZD;

– linija dohodkovnega povezovanja z zunanji proizvajalci in trgovino, kjer obstajajo interesi in možnosti za vzpostavitev odnosov trajnega poslovnega sodelovanja na osnovi skupnega prihodka;

– linija povezovanja z občasnimi partnerji deluje na osnovi kupoprodajnih odnosov.

O vlogi banke

Na področju združevanja sredstev za uresničevanje investicijskih oziroma razvojnih načrtov so interne banke postale pomemben dejavnik. Manj pa so svojo vlogo odigrale na področju združevanja obratnih sredstev in plačilnega prometa ter prelivanja sredstev. Problemi rezultirajo iz obnašanja temeljnih bank, ki so prilagojene lokalnim strukturam in glede na vlogo razdrobljenost niso sposobne spremljati plačilnega prometa komitentov. Mehanizem načina poslovanja temeljnih bank ni v redu. Temeljne banke so postale upravljalke sredstev združenega dela, ki jih po visoki obrestni meri spet kanalizirajo v združeno delo. Temeljnim bankam lahko priznavamo izredno uspešno delovanje samoupravnih mehanizmov, ne moremo pa jim priznati dobre organiziranosti poslovanja. Interne banke bi morale postati temeljne nosilke politike združevanja sredstev, združevanje sredstev pa mora temeljiti na vnaprej določenih namenih in vnaprej določenih pogojih. V obdobju prizadevanj za gospodarsko stabilizacijo je zahteva po občutnem zmanjšanju oziroma na nekaterih področjih sploh prekinitvi investicijskih vlaganj sicer upravičena, vendar pa bi drastično izvajanje teh zahtev ohromilo prizadevanja za nadaljnjo gospodarsko rast.

Politiko investiranja bi morali presojsati predvsem s stališča finančnih konstrukcij. Te konstrukcije pa ne bi mogle temeljiti le na zagotovitvi bančnih sredstev, temveč bi moralo biti jasno razvidno, za katera sredstva združenega dela v teh bančnih sredstvih gre in pod kakšnimi pogoji je združeno delo pripravljeno ta sredstva investirati. Gre torej za povsem nov pristop k investiranju, ki v temeljnih bankah prav gotovo ne bo nalletel na ugoden odmev.

Vendar je tak način kanaliziranja oziroma obračanja sredstev združenega dela in sredstev drugih deponentov banke najbolj utemeljen.

Združevanje le namensko

Pri presoji investicijskih vlaganj smo zelo neselektivni, premalo usmerjeni v razmišljanja o rentabilnosti investicije in predvsem nagnjeni k lokalističnemu ozkemu tozdovskemu interesu in interesu družbenopolitičnih skupnosti. Ta nagnjenost se odraža v planih za obdobje 1981-85, ko se niti na ravni delovne organizacije ali sestavljene organizacije, kaj šele na nivoju družbenopolitične skupnosti ne moremo sporazumeti in uskladiti glede investicijskih apetitov. Jasno nam mora biti, da je skupno, sočasno in usklajeno planiranje razvoja pogoj za ekonomsko učinkovito investiranje. Le na ta način, po poprej dogovorjenih namenih investicijske porabe ter drugih samoupravno dogovorjenih elementih, je združevanje sredstev upravičeno in utemeljeno. V kolikor so nameni in pogoji združevanja sredstev za uresničevanje investicijskih programov vnaprej samoupravno dogovorjeni, tudi ne more biti dilem, kakšne so posledice nezdruževa-

do morale sprijazniti z vlogo gasilca v kritičnih situacijah. Družbenopolitične organizacije ne morejo in ne smejo podpirati dezintegracijskih procesov, pri katerih je očitno, da gre za izvajanje lokalistične, drobnodobičarske in vrtilčarske politike nekega družbenega okolja.

Ko govorimo o vlogi družbenopolitičnih organizacij, moramo nujno omeniti tudi vlogo drugih samoupravnih mehanizmov, kot so Gospodarska zbornica, delegatske skupščine in poslovne skupnosti. Gospodarska zbornica se vse preveč študijsko ukvarja z razmerami in odnosih, ki nastajajo v procesu družbene reprodukcije, vse premalo pa daje resničnih in konkretnih pobud za spreminjanje teh odnosov v tem smislu, da bi zagotovila pravočasno in učinkovito reagiranje na motnje, ki se v tem procesu pojavljajo. Razprave v delegatskih skupščinah kažejo, da delegati, ki sede v različnih zborih, razpravljajo o istih problemih, ne glede na to, ali gre resnično za probleme združenega dela, ali pa o zadevah, ki sodijo v pristojnost zborov občin. To kaže, da se tudi delegatska osnova lokalno zapira, kar pomeni deformacijo delegatskega sistema usklajevanja in odločanja. Poslovne skup-

Humar, ki je pojasnil, da so izločitve posameznih tozdov iz sestava Mercator-Nanosa posledice okoliščin, ki jih je navedel že tovariš Albreht. Vendar pa ob teh procesih niso bila oblikovana enotna politična stališča na ravni SOZD. Zato bi bilo nujno, da se tudi na tem nivoju določajo izhodišča za politično obravnavo tako integracijskih kot tudi dezintegracijskih procesov. Hkrati pa se ob teh procesih srečujemo tudi s problemi na področju združevanja sredstev, predvsem vračanja teh sredstev v primerih izločitve. Ker pri koriščenju in vračanju združenih sredstev ne gre za kreditne odnose, bi morale biti sankcije oziroma merila za vračanje teh sredstev otrejša že v samem zakonu. V kolikor pa je opredelitev tega področja prepuščena normativni ureditvi organizacij združenega dela, ba potrebno ustrezno dopolniti interne akte SOZD.

Mira Frolov, sekretarka republiškega odbora sindikata delavcev v trgovini, je v svoji razpravi ocenila postopke priprav in sprejemanja planskih aktov in ugotovila, da plani organizacij niso »čarobna palica« za vzpostavljanje dohodkovnih odnosov, še manj pa instrumenti, na podlagi katerih bo zagotovljena normalna oskrba prebivalstva. Plani, ki zadevajo področje preskrbe, so omejeni zgolj na objekte za preskrbo, ne temeljijo pa na dogovarjanju o potrebah prebivalstva. Sporazumi o trajnem poslovnem sodelovanju, ki se nanašajo na blago, potrebno za osnovno preskrbo prebivalstva, so sporazumi le po imenu in temeljijo izključno na trenutnih razmerah in odnosih, ki vladajo na jugoslovanskem trgu. Zato bi bila potrebna širša družbeno organizirana akcija za ugotavljanje, oceno in odpravljanje takega »samoupravnega sporazumevanja«.

Razpravo so sklenili z naslednjimi ugotovitvami:

Gradivo in sama razprava lahko služita za izhodišče za uresničevanje samoupravne organiziranosti SOZD ter kot prispevek za boljše urejanje družbenoekonomskih odnosov.

Sodelujoči v razgovoru so sprejeli pobude, ki jih je v zvezi z nekaterimi akcijami na področju urejanja družbenoekonomskih odnosov dal Roman Albreht.

Opredelevanje vsebine dohodkovnih odnosov znotraj sozda ter kakovostno vzpostavljanje teh odnosov navzven naj predstavlja nadaljnjo aktivnost SOZD.

Po neavtoriziranem zapisu Vesne Bleiweis, tajnice organov samoupravljanja SOZD Mercator



»Iluzorno je pričakovati, da bi trgovina sama angažirala obratna sredstva za preskrbo prebivalstva.«



»Le velike integracijske skupnosti lahko postanejo prave rizične skupnosti...«
Foto: Matjaž Marinček

nja sredstev v okviru nekega integracijskega sistema, oziroma kakšne so posledice izstopa iz tega sistema v primeru koriščenja združenih sredstev. Zakon o združenem delu precizno ureja odnose na področju združevanja sredstev, torej tudi Mercator-Interna banka lahko v skladu z zakonom uredi te odnose in s tem prepreči nastajanje problemov, ki se sprožajo ob integracijskih oziroma dezintegracijskih procesih. Gre torej za kvalitativne in z zakonom usklajene opredelitve tako pomenov kakor pogojev in posledic združevanja in koriščenja združenih sredstev.

Za bolj učinkovito delovanje zveze komunistov

Pojavi dezintegracijskih teženj, s katerimi se srečuje tudi Mercator, so lahko posledica več okoliščin, kot so zastarelost in okostenelost koncepta in interesov združevanja, neuresničitve razvojnih konceptov, ustreznost oziroma neustreznost povezovanja tehnologije s celotnim konceptom integracijskega sistema in ne nazadnje tudi interesi družbenopolitičnih skupnosti. Predvsem pa so te težnje posledica nerazumevanja vloge in pomena tozda. Vse pogosteje se srečujemo s tozdi, ki so organizirani in poslujejo po principu delovne organizacije, kar pa ni v skladu z zakonom o združenem delu, saj ta opredeljuje tozdek kot del delovnega procesa.

Integracijski oziroma dezintegracijski procesi sprožajo vrsto problemov, od strukturnih do čisto človeških. Zato bi morali biti na te probleme posebej pozorni, predvsem pa bi morale biti nanje pozorne družbenopolitične organizacije, saj so te v prvi vrsti dolžne sodelovati pri reševanju problemov, ki nastajajo v medsebojnih odnosih. Predvsem je treba omeniti zahtevo po večji učinkovitosti in angažiranosti zveze komunistov, ki bi morala te probleme spremljati in reševati v idejne platforme o položaju delavca v samoupravnem socializmu. Dokler bodo družbenopolitične organizacije pri urejanju samoupravnih odnosov – bodisi na področju dohodkovnih povezovanj bodisi na področju urejanja medsebojnih pravic in obveznosti delavcev v združenem delu – le opazovalke, se bo-

nosti se ne pojavljajo kot iniciatorji za urejanje problemov ter usklajevanje interesov na področjih, za katera so ustanovljene.

Sankcije ob izločitvi

V razpravo o problemih, ki zadevajo nadaljnjo samoupravno organiziranost SOZD in DO Mercator Nanosa, se je vključil direktor DO Mercator Nanosa, Slavko

Obveščanje v združenem delu

Krško, 7. in 8. novembra

Predsednik CK ZKS med novinarji v združenem delu

Srečanje pod naslovom Obveščanje o združenem delu je bilo letos že tretjič zapored, to pot v Delavskem domu v Krškem, gostitelj pa je bil naš hotel Srečanje. Srečanja se je udeležilo 230 novinarjev, urednikov in organizatorjev obveščanja iz organizacij združenega dela.

Na plenarnem zasedanju in po komisijah so udeleženci oblikovali nekaj sklepov in stališč za nadaljnje delo na področju strokovnega dela za delegatsko informacijo. Poseben pomen srečanju so dali tovariši predsednik CK ZKS France Popit, ki je govoril udeležencem o aktualnih družbeno političnih razmerah, predsednik RK SZDL Mitja Ribičič, predsednik slovenskih sindikatov Vinko Hafner in drugi predstavniki republiških organov ter organov občine Krško.

Primerjajoč Mercatorjevo organizacijo obveščanja na ravni sozda z dosežki in trendi v razvoju organizacije in sistema obveščanja, je predstavnik centra za obveščanje na srečanju dobil potrditev usmeritve izdajateljskega sveta SOZD Mercator, uredniškega odbora glasila, pa seveda tudi same zasnove

in delovanja centra za obveščanje sozda. Prav takšna organizacija centra, skozi katerega je speljana skrb za vse delegatske informacije, je bila na komisiji predlagana kot najbolj primeren model obveščanja.

Ob tej priložnosti so si udeleženci ogledali tovarno celuloze in papirja »Duro Salaj« v Krškem, ki je največji proizvajalec časopisnega roto-papirja. Letna proizvodnja je 130 tisoč ton papirja in prav toliko celuloze kot surovine za proizvodnjo papirja drugih papirnic.

Na tem mestu je treba pohvaliti vzorno organizacijo srečanja v vseh ozirih. Zanj je poskrbel republiški odbor sindikata Slovenije za obveščanje in politično propagando, za gostinske usluge pa osebje Mercatorjevega hotela Srečanje.

Prve akcije za uresničevanje smernic srednjeročnega razvoja SOZD Mercator že v teku

Center za obveščanje

V decembru referendum za reorganizacijo zunanje trgovine

Nadaljevanje s 1. strani

Prva verifikacija gradiva o organiziranosti bodoče zunanjetrgovinske organizacije Mercatorja je bila opravljena že 13. oktobra, in sicer na razširjeni seji vodstev

2. **TOZD Hladilnica-Slovenija sadje Zalog** opravlja proizvodnjo, skladiščenje in hladilniško dejavnost, kot stransko pa proizvodnjo ledu in javno tehtanje;

3. **TOZD Proizvodnja-Slovenija sadje Bohova**, opravlja kot

jih vključuje samoupravni sporazum o združitvi so enaka merila pri nagrajevanju po delu, pri oblikovanju sredstev za OD in za sklad skupne porabe, tako da bodo delavci znotraj nove delovne organizacije tudi v tem pogledu

čena in ovrednotena za sleherno mesto in za konkretni tozd. Ta opravila bodo medsebojno dogovorjena med tozdi in strokovnimi službami. Seveda za sleherno mesto ni moč do podrobnosti določiti, koliko opravlja za vsako od te-

ki so posledica širokih in preširokih ambicij tozdov, da bodo v bodoče nastopali kot delovna organizacija s kompletno ponudbo.

V interesu vsake od temeljnih organizacij na eni strani je, da se vsaka zase razvija čim hitreje, v pogojih neomejene solidarnostne odgovornosti pa je skupen cilj vseh enakomerno porazdeljeno delo in s tem enakomeren razvoj vsake od teh.

Koordinacija za uresničevanje teh načel je ena od nalog strokovnih služb.

Treba je pripomniti, da so gradiva, kakor so bila zagotovljena v kratkem času, temeljito pripravljena in da omogočajo vzporedno več postopkov, ki so potrebni za takšno reorganizacijo, saj gre pri

Zunanjetrgovinska dejavnost po državah – Sozd Mercator

UVOZ



IZVOZ



Pripravil Koncijan Hvastija

DPO, predsednikov DS, poslovnih organov in ostalih delavcev s posebnimi pooblastili vseh naštetih temeljnih organizacij. Na seji so sodelovali še sekretar OK ZKS, Ljubljana-Bežigrad ter generalni direktor SOZD Mercator ter njegov pomočnik za zunanjo trgovino. V istem sestavu, s tem da je bil prisoten kot predsednik družbeno-političnih forumov občine Ljubljana Center Albin Vengust, je bil vnovič organiziran posvet 10. novembra, z namenom, da se ugotovijo rezultati javne razprave v temeljnih organizacijah. Tako družbenopolitična kakor samoupravna struktura je podprla predlagano zasnovo organizacije, v vseh temeljnih organizacijah z dejavnostjo zunanje trgovine.

17. novembra so vsi delavski sveti sprejeli sklepe o razpisu referenduma o sklenitvi potrebnih samoupravnih sporazumov, tako da več postopkov teče vzporedno. Referendumi bodo 2. decembra.

Delovni naslov firme nove delovne organizacije je Mercator-Zunanja trgovina, razpisan pa je interni natečaj za izbiro imena DO za opravljanje del zunanje trgovine, proizvodnje, predelave, in poslovnih storitev. Rok za predloge je bil 22. november.

S samoupravnim sporazumom o združitvi tozdov v delovno organizacijo Mercator-Zunanja trgovina se bodo temeljne organizacije dogovorile, da se bodo na osnovi enakopravnih odnosov in delitve dela usmerile v naslednje specializirane dejavnosti pod naslednjimi nazivi tozdov:

1. **TOZD Zunanja trgovina, Slovenija sadje**, opravlja zunanjo trgovino z živilskimi proizvodi, in sicer izvoz in uvoz blaga kot stransko dejavnost pa zastopanje tujih firm in prevoz blaga v cestnem prometu;

glavno dejavnost predelavo in konzerviranje sadja in zelenjave, kot stranske dejavnosti pa še hladilniška opravila, javno tehtanje in kmetijsko proizvodnjo;

4. **TOZD Maloobmejni promet Slovenija sadje**, opravlja trgovnjo na debelo z živili, maloobmejni in sosednji prekomorski promet;

5. **TOZD Contal**, opravlja izvoz in uvoz na neprehranbenem področju, t. j. opreme in materiala, pri čemer se specializira na metale in na svojem področju specializacije zastopa tuje firme;

6. **TOZD Steklo**, opravlja trgovino na debelo na neprehranbenem področju, pri čemer se specializira na nemetale.

Za referendum je pripravljen predlog, da temeljne organizacije za vse obveznosti odgovarjajo neomejeno solidarno.

Te temeljne organizacije bodo formirale strokovne službe skupnega pomena, ki naj obsega:

- koordinacijo in organizacijo dela,
- pravna opravila,
- opravila s področja samoupravnih zadev in dela, družbenopolitičnih organizacij,
- kadrovska socialna opravila,
- investicijska opravila,
- računovodska in knjigovodska opravila,
- analitična, statistična opravila in planiranje,
- devizna opravila,
- pomožna vzdrževalna in splošna opravila.

V teh službah bodo združena predvsem opravila, ki pomenijo »strokovno preventivo«. Pri tem je treba poudariti, da se število ljudi ne bo povečalo, pač pa se bodo z obstoječim kadrom nekatere službe strokovno okrepile. Načelo, je da je vsakemu delavcu zagotovljeno mesto, ki ustreza njegovim zmožnostim. Eno od načel, ki

izenačeni.

Financiranje strokovnih služb bo temeljilo na načelu, da bo vsak tozd financiral tisto, kar dejansko hoče imeti od strokovnih služb. Plan teh opravil se bo sprejemal letno, tako da bodo opravila dolo-

200 največjih

Matjaž Marinček

Mercator visoko uvrščen

V prvi polovici meseca novembra je izšel vsakoletni priročnik Ekonomske politike »200 največjih«, 12. po vrsti, v katerem je rangiranih 140 največjih organizacij združenega dela s področja industrije, rudarstva, kmetijstva, gozdarstva in gradbeništva, 60 največjih organizacij združenega dela s področja trgovine, gostinstva in turizma, 20 največjih organizacij združenega dela s področja prometa in zvez, objavljene pa so tudi rang liste devetih združenih in 163 osnovnih bank v državi.

Med 60 največjih trgovinskih, gostinskih in turističnih organizacij v Jugoslaviji sodi seveda tudi SOZD Mercator. Vsaka organizacija je rangirana na osnovi dveh meril: skupnega prihodka (SP) in družbenega proizvoda (DP) v letu 1979. Tako je Mercator po DP na 3. mestu (tako kot leto poprej), po SP pa na 4. mestu (leto prej na 3.). V tej skupini je po obeh merilih na prvem mestu sarajevski UPI, ki je to mesto zasedal tudi že po podatkih za leto 1978. Med šestdesetimi organizacijami jih je 17 (28,3%) iz naše republike; poleg Mercatorja so to še ABC Pomurka (6. po SP in 4. po DP), Emona (7. po SP in 5. po

meljnih organizacij.

Organizacije zunanje trgovine v sestavu sozda Mercator z optimizmom pripravljajo novo organizacijo. Pred konstituiranjem bodo morale še v podrobnostih odpraviti nekaj prekrivanj v registraciji,

nekaterih tozdih za izločitev iz prvotne DO in za ponovno združitve.

Med organi samoupravljanja na ravni SOZD je kot prva podprla novo organiziranost Komisija za spremljanje uresničevanja zakona o združenem delu.

vseh organizacij s tega področja in zaposluje le 33% delavcev, medtem ko 140 proizvodnih organizacij dosega kar 72% skupnega prihodka in zaposluje manj kot 50% delavcev vseh organizacij s svojega področja.

V skupini 140 največjih proizvodnih organizacij je po obeh merilih prepričljivo na 1. mestu INA, od slovenskih organizacij pa je najbolje uvrščen SOZD Iskra (9. po SP in 7. po DP). V to skupino je uvrščenih 28 slovenskih organizacij (20%). Od 140 organizacij jih je kar 95 s področja industrije, 114 pa jih je sestavljenih (sozdi).

V skupini 20 največjih prometnih organizacij je po obeh merilih na 1. mestu Železniški transport Zagreb, najbolje uvrščena slovenska organizacija pa je Železniško gospodarstvo Ljubljana (3. po SP in 2. po DP).

Vseh 220 največjih organizacij združenega dela je v lanskem letu ustvarilo 55% skupnega prihodka jugoslovanskega gospodarstva, pri čemer so angažirale 58% skupnih sredstev in 43% vseh zaposlenih.

Izvršilni odbor delavskega sveta SOZD v novembru tri seje

Center za obveščanje

Planski dokumenti SOZD in njihov pravočasen sprejem

Zavestno skrajšani rok za predhodno obravnavo osnutka samoupravnega sporazuma o temeljih plana SOZD Mercator za obdobje 1981-1985 naj bi omogočil pravočasen sprejem tega akta, t. j. do konca leta 1980. Ta odločitev izvršilnega odbora je v večini temeljnih in delovnih organizacij naletela na razumevanje in so svoje pripombe na osnutek poslali v določenem roku.

Kot neprimerno pa je izvršilni odbor ocenil obnašanje delovne organizacije Mercator-Nanos, ki je kategorično izjavila, da zaradi prekrajšanega roka za obravnavo pripomb ne bo posredovala, temveč je zahtevala, da njene pripombe izvršilni odbor obravnava po 14. 11. 1980, ko bo lahko posredovala svoje predloge za spremembe in dopolnitve. Pripombe, ki jih je izvršilni odbor prejel do 17. novembra, so bile obravnavane na »maratonski seji«, ki je bila istega dne. Člani izvršilnega odbora so skupno s strokovnimi delavci Delovne skupnosti SOZD obravnavali vse prispelle predloge in določili osnutek predloga samoupravnega sporazuma. Ker pa formulacije nekaterih določb terjajo še uskladitve s predpisi, niso mogle biti oblikovane na seji, je izvršilni odbor sklenil, da se ponovno sestane 24. 11., zaradi česar je tudi podaljšal rok za sprejemanje pripomb. O

podaljšanju roka za predložitev pripomb so bili obveščeni direktorji, predsedniki delavskih svetov, sekretarji osnovnih organizacij zveze komunistov in predsedniki izvršilnih odborov osnovnih organizacij sindikata vseh temeljnih in delovnih organizacij. Vprašanje pa je, ali bodo organizacije združenega dela, ki v prvem roku pripomb niso posredovale, to storile v podaljšanem roku, oz. ali bodo strokovni in družbenopolitični delavci svojo nezavzetost v zvezi z obravnavanjem samoupravnega sporazuma o temeljih plana SOZD, še zagovarjali s predhodnim rokom za obravnavo. Osnutek predloga samoupravnega sporazuma, oblikovan na seji izvršilnega odbora 24. 11. 1980, bo obravnaval delavski svet SOZD na zasedanju, ki bo predvidoma 3. decembra 1980.

Določen je osnutek predloga sprememb in dopolnitev samo-

upravnega sporazuma o medsebojnih pravicah obveznostih in odgovornostih med Delovno skupnostjo SOZD in delavci TOZD in DO, združenih v SOZD.

Ta predlog je tema dnevnega reda delavskega sveta SOZD na zasedanju 26. novembra 1980.

Delovna skupina je pripravila osnutek samoupravnega sporazuma o trajnem poslovnem sodelovanju in združevanju dela in sredstev med organizacijami na debelo in organizacijami na drobno v sestavu SOZD Mercator, vendar izvršilni odbor v času priprave tega poročila o njem še ni razpravljala.

Kljub obsežnemu delu na teh aktih pa vsa dejavnost izvršilnega odbora ni bila namenjena samo normativni dejavnosti, temveč se je posvetil tudi prispevnim stopenjam, na podlagi katerih se obravnava prispevek TOZD in DO za delo in razvoj Delovne skupnosti SOZD. Sklenil je predlagati delavskemu svetu SOZD, da se za drugo polletje 1980 te prispevne stopnje znižajo za 10%, tako za »čiste skupne službe« kot tudi za komercialni sektor in del ekonomske propagande Delovne skupnosti SOZD.

Vesna Bleiweis

Poslovodni svet – 19. 11. 1980

Center za obveščanje

Samoupravna organiziranost, in zagotovitev preskrbe v letu 1981

Ideje in smeri nadaljnje samoupravne organiziranosti SOZD Mercator, ki so bile nakazane v smernicah razvoja SOZD Mercator za obdobje 1981-1985, postajajo resnične. Zunanjetrgovinske organizacije Mercator-Slovenija sadje, Mercator-Contal, TOZD Conimex in Mercator-Velepreskrba, TOZD Steklo se združujejo v delovno organizacijo Mercatorja za opravljanje zunanjetrgovinske dejavnosti.

Pri pripravi nove organiziranosti je bilo upoštevano načelo, da je treba tudi v novi organizaciji vsem delavcem zagotoviti opravljanje del in nalog v skladu z njihovimi delovnimi in strokovnimi sposobnostmi. Sprejet je tudi plan za izvedbo posameznih samoupravnih postopkov, tako da bi nova organizacija začela že s 1. 1. 1981. Podobno poročilo je o pripravah na novo organiziranost organizacij, ki opravljajo storitveno dejavnost, podal tudi predstavnik teh organizacij. V delovno organizacijo »Mercator-Tehna« (delovni naziv firme) se združujejo Mercator-Contal, TOZD Cibes, Mercator-Velepreskrba, TOZD Spectrum in iz sestave M-Velepreskrbe TOZD Investa. Tudi ta nova organizacija naj bi začela 1. 1. 1981.

Predlog o ustanovitvi oddelka za investicijski inženiring je naletel na široko podporo vseh prisotnih, vendar pa so bili izraženi pomisleki glede organiziranja tega oddelka v okviru Mercator-Interne banke, glede cen storitev in zagotavljanja načina financiranja. Oddelak naj bi bil formiran z delavci razvojno planskega sektorja Delovne skupnosti SOZD, ki se ukvarjajo s planiranjem na področju investicij, in z delavci M-Velepreskrbe, TOZD Investa, ki se ukvarjajo z izvajanjem gradbenega nadzora. Delovna opravila tega oddelka naj bi bila razdeljena na dela, ki izvirajo iz faze priprave gradnje, faze projektiranja, faze

same graditve in faze po dokončanju objekta. Prisotni so sklenili, da se za obravnavo na delavskem svetu SOZD pripravi gradivo, ki bo podrobneje in definitivneje določalo položaj in vlogo tega oddelka v SOZD ter vir financiranja.

Pričakovana sprememba odloka o oblikovanju cen iz pristojnosti republike bo uveljavila način oblikovanja cen v trgovini na debelo in drobno ter zunanji trgovini, tako kot je veljal pred 3. 8. 1979. Vendar pa ta sprememba ne bo zajela vseh blagovnih skupin. Ustrezne spremembe ostalih predpisov, ki se nanašajo na oblikovanje cen, bodo podrobneje regulirale pristojnosti družbenopolitičnih skupnosti na tem področju.

Glede zagotavljanja zadostnih količin blaga, namenjenega za osnovno preskrbo prebivalstva, je bilo ugotovljeno, da se preskrba z detergenti normalizira, kritična artikla pa sta olje in kava. Za leto 1981 je oskrba s sladkorjem zagotovljena, manj optimistične pa so napovedi za oskrbo z oljem.

Člani poslovodnega sveta so bili seznanjeni s finančnim načrtom in programom dela koordinacijskega odbora za šport in rekreacijo ter z uspešnostjo akcije »Obiranje pridelka sadja v Krškem«, ki jo je podprla večina poslovodnih organov v sestavu Mercatorja.

Vesna Bleiweis

Ta čas v postopku organov SOZD

Na organih samoupravljanja SOZD Mercator so v tem času v postopku sprejemanja naslednji akti sestavljene organizacije:

1. Spremembe Samoupravnega sporazuma o medsebojnih pravicah, obveznostih in odgovornostih Delovne skupnosti SOZD in delavcev TOZD in DO, združenih v SOZD Mercator.

Spremembe so bile obravnavane na izvršnem odboru, koordinacijskem odboru sindikata in poslovodnem svetu, tako da je delavski svet SOZD na 8. zasedanju 26. 11. 1980 določil dokončni predlog sprememb. Delavci v temeljnih in delovnih organizacijah bodo spremembe sprejemali z osebnim izjavljanjem do najpozneje 22. decembra 1980. Ugotovitelni sklep o izidu glasovanja bo sprejel DS SOZD na svojem zadnjem zasedanju letos, 29. 12. 1980 – na podlagi poročil komisij za izvedbo volitev in referendumov v tozidih in DO.

2. Samoupravni sporazum o temeljih plana Mercator, sestavljene organizacije združenega dela za dejavnost kmetijstva, industrije, trgovine, gostinstva in storitev, n. sub. o., Ljubljana, za obdobje 1981-1985.

Ta sporazum je bil predmet obravnave IO na treh sejah, dvakrat na sejah poslovodnega sveta, na seji KO sindikata in v poprejšnji obravnavi v temeljnih in delovnih organizacijah. Dele-

gati delavskega sveta bodo v začetku decembra na 10. zasedanju določili predlog sporazuma, ki ga bodo zatem sklepali delavski sveti temeljnih in delovnih organizacij do najpozneje 22. decembra 1980. Na podlagi sklepov delavskih svetov bo o izidu sklepanja sporazuma sprejel ugotovitelni sklep DS SOZD, prav tako 29. 12. 1980.

3. Samoupravni sporazum o trajnem poslovnem sodelovanju in združevanju dela in sredstev med organizacijami na debelo in organizacijami na drobno v sestavu SOZD Mercator.

Sporazum je bil predmet usklajevanja na sestankih strokovne skupine in dvakrat na sejah poslovodnega sveta, tako da je IO sprejel predlog za delavski svet 24. 11. 1980. Njegova nadaljnja usoda se bo odločala po istem postopku kakor pri drugo navedenem aktu.

4. Planski akt SOZD Mercator za leto 1981 bo poslal v začetku decembra v poprejšnjo obravnavo IO delavskega sveta. Obravnava naj bi bila zaključena do roka, ko bo IO delavskega sveta oblikoval predlog za 10. zasedanje delavskega sveta, v sredini meseca decembra.

S sprejetjem še teh aktov bodo samoupravni organi opravili poglavitne naloge, ki so jih imeli v programu za tekoče mandatno obdobje.

Center za obveščanje

18. in 19. seja koordinacijskega odbora sindikata SOZD

Center za obveščanje

Družbena dogovora, planski akti in življenjska raven delavcev

Kaže, da sta bila osnutka družbenega dogovora o skupnih osnovah za razporejanje dohodka in delitvi sredstev za osebne dohodke in skupno porabo ter povračilih nekaterih stroškov delavcem za opravljanje določenih del in nalog precej trd oreh za nosilce javne razprave.

To lahko pomeni dvoje: ali je osnutek napisan v stilu in jeziku, ki sta delavcem tuja, ali pa v sebi nosi toliko nedorečenega in neprijemljivega, da razprava o njem ni mogla ali pa želela biti poglobljena. Za tehtno in poglobljeno razpravo bi morale biti izdelane tudi metodološke rešitve, ki jih oba osnutka prelagata kot obveznost za pripravo, na strokovnjake. Tej ugotovitvi se je pridružil tudi koordinacijski odbor sindikata SOZD in obenem sprejel nekaj konkretnih predlogov, in sicer predvsem za tista področja, ki jih je do sedaj enotno za vse urejala »sindikalna lista.« Koordinacijski odbor se je opredelil tako glede akta, ki naj bi urejal to področje, in sicer sporazum dejavnosti ali pa splošni akt organizacije združenega dela, izhodišča pa naj ureja družbeni dogovor. Sprejete so bile tudi opredelitve glede posameznih vrst materialnih stroškov (dnevnice, kilometrina, nočnina), ki naj bi bili za vse delavce enaki, in posameznih izdatkov iz skupne porabe (regres za letni dopust, regres za prehrano med delom, jubilejne nagrade). Pri tem je bilo posebej poudarjeno, da bi morali jubilejne nagrade še naprej dodeljevati v obliki materialne stimulacije in ne le v obliki družbenega priznanja za delo.

Koordinacijski odbor sindikata SOZD je ugodno ocenil potek priprav planskih dokumentov, vendar pa pri tem ni mogel prezreti neodgovornega obnašanja ene od članic Mercatorjeve družine tj. Mercator-Nanosa. Strokovne službe in DPO delovne organizacije niso pokazale najmanjšega razumevanja do predlogov izvršilnega odbora delavskega sveta SOZD, ki je v težnji, da bi bil samoupravni sporazum o temeljih srednjeročnega plana SOZD Mercator 1981-85 sprejet pravočasno, odmeril za poprejšnjo obravnavo skrajšani rok, da bi omogočil dele-

gatom delavskega sveta kar najbolj strokovno usklajeno besedilo pred zasedanjem. Če upoštevamo trajanje obeh faz razprave, je bil rok neporečen za vse, ki kažejo naklonjenost skupnim ciljem.

Koordinacijski odbor sindikata se zato sprašuje, ali so se člani osnovnih organizacij sindikata in sindikalni delavci v delovni organizaciji M-Nanosa sploh zavzeli za svoje naloge v zvezi s sprejemanjem planskih aktov? Ali so planski akti, njihova vsebina in pomen, le domena nekaj strokovnih delavcev in poslovodnih struktur? Zato koordinacijski odbor sindikata SOZD Mercator poziva delavce M-Nanosa, da povedo in pojasnijo svojo vlogo pri sprejemanju planskih in drugih dokumentov, tako tistih, ki jih sprejemajo v okviru delovne oziroma temeljnih organizacij, kot tistih, ki urejajo odnose v SOZD.

Na področju politike osebnih dohodkov se obnašamo v skladu z družbeno dogovorjenimi merili in merili, ki smo si jih postavili s sprejetjem resolucije za leto 1980. Res nekaj organizacij združenega dela pri razporejanju in delitvi sredstev za osebne dohodke odstopa od dogovorjenih meril, vendar ima večina tehtne razloge za ta odstopanja. Te razloge so sporočile komisiji za spremljanje izvajanja resolucije in pristojnim občinskim organom. Vendar je koordi-

nacijski odbor sindikata sklenil, da je potrebno vse kršitelje dogovorjenih meril opozoriti na dolžnost, da politiko delitve osebnih dohodkov uskladijo s sprejetimi merili do konca leta 1980, sicer bodo podvrženi ukrepom, ki jih predvideva družbeni dogovor o razporejanju dohodka in delitvi sredstev za osebne dohode in skupno porabo v letu 1980.

Hkrati je koordinacijski odbor sindikata opozoril na probleme delavcev z nizkimi oziroma najnižjimi osebnimi dohodki. Dejstvo, da so osebni dohodki delavcev v trgovini kar precej nižji od povprečnih osebnih dohodkov v SR Sloveniji, postaja vse bolj očitno pri nagli rasti življenjskih stroškov, ki jim v trgovini ne sledimo z ustreznim dviganjem osebnih dohodkov. Posledica tega je velika fluktuacija trgovskih delavcev v maloprodajnih organizacijah. Srečujemo se tudi že s pojavi, ko je zaradi izredno visokih življenjskih stroškov in nizkih osebnih dohodkov ogrožen minimalni življenjski standard delavcev. V okviru SOZD se je koordinacijski odbor posebej ustavil pri problemih tistih organizacij, ki zaradi sistemskih reševanja cen same nosijo vse breme in posledice izgub. Pri tem je podprl in pozdravil vsa prizadevanja, da se na ravni SOZD zagotovi solidarnost tako pri nadomestilih za izpadli dohodek, kakor pri pokrivanju izgube in zagotavljanju sredstev za osebne dohodke in skupno porabo.

Kljub letu oziroma obdobju stabilizacijskih prizadevanj je koordinacijski odbor sindikata sklenil priporočiti vsem osnovnim organizacijam, da tudi letos ob novem letu na običajen, pa morda skromnejši način, delavci proslavijo novo leto s svojimi nekdanjimi sodelavci. Oblike prepušča koordinacijski odbor posamezni osnovni organizaciji.

Marko Bokal

Vesna Bleiweis

Aforizmi za pokušino

Najbolje bi se prodajali pralni stroji za možgane.

• • •

Mnogi so mnjenja, da je naslednja etapa socializma – snobizem.

Ob obračunu za tretje trimesečje

Jože Renar – M-Rožnik, TOZD Grmada

TOZD Grmada uspešen

Res je, da delamo mesečne, trimesečne, polletne in letne bilance že vsa povojna leta, toda način, odgovornost in zavzetost družbe kot celote za poslovanje gospodarstva so se v zadnjem obdobju znatno povečali. To še posebej čutimo na relaciji tozd – občina, saj nas, kot temu v žargonu pravimo, vsak dan masirajo.

Menim, da je omenjeni odnos zelo pozitiven. Samo od sebe se ničesar ne naredi niti ne spremeni, zato je še kako potrebna vsestranska zavzetost vse družbe.

Po tem načelu se več ali manj ravnamo tudi pri TOZD Grmada. Res pa je, da nam v nekem obdobju to bolj uspeva kot v drugem.

Iz trimesečja bilančnih podatkov ter poročila računovodske, komercialne in splošne kadrovske službe je razvidno, da je kolektiv tozda Grmada močno premaknil gospodarjenje v smeri zastavljene stabilizacije. Ti uspehi so še posebej pomembni, če upoštevamo številne težave, katere so nas prav v tem obdobju ovirale, kot na primer zamrznjene marže, pomanjkanje blaga, iz dneva v dan višje cene vseh opravil, ki jih za nas opravljajo privatni obrtniki in družbena podjetja – vzdrževanje lokalov in instalacij, zdravstveni pregledi zaposlenih, izreden porast cen energiji itd.

Prav tako so močno narasle cene potrošnega materialu in številni prispevki. Še posebej so narasli stroški za obresti od kreditov, saj znaša indeks teh v primerjavi z letom 1979 kar 360%. Menim, da so naši uspehi v prvih devetih mesecih tega leta predvsem rezultat velike delovne in družbenopolitične vneme in enotnosti celotnega kolektiva tozda. V tem obdobju je bilo vložena dosti truda z namenom, da bi gospodarjenje, predvsem pa delitev osebnih dohodkov postavili na tire stabilizacije.

Tu je imel naš tozd v primerjavi z drugimi, zaradi lanskoletne velike fluktuacije kadra, hkrati z odpiranjem novih prodajnih zmogljivosti, velike težave. Prav zaradi omenjenih problemov smo bili v tozdu prisiljeni v zadnjem četrtletju lanskega leta povečati OD, če smo hoteli odpreti nove lokale.

Ti problemi so se najbolj očitno kazali v prvem trimesečju tega leta, ko smo imeli OD v bilanci močno neusklajene z resolucijo. Stanje se je v prvem polletju že popravilo in je, kot je razvidno iz bilance v tretjem trimesečju, že domala usklajeno. To ni bila lahka naloga, vendar so jo naše družbenopolitične organizacije sprejele za svojo.

Poglavitno geslo v našem tozdu je bilo, da se moramo čimprej stabilizacijsko naravnati, še važnejše pa je bilo, da vsakega člana kolektiva (domala 500) temeljito seznanimo s potrebami in cilji stabilizacije. Menimo, da je prav tu jedro uspeha.

Realizacija

Po denarni vrednosti smo v prvih devetih mesecih letos prodali za 42,7% več blaga kot v istem obdobju lani, ali v absolutnem znesku 235.945.344 novih dinarjev. Ne glede na veliko inflacijo je povečanje prodaje veliko (inflacija 30%, doseženo 42,7%, kar pomeni količinsko za 12,7% več prodane blaga kot v istem obdobju lani).

Količinski dvig prometa je predvsem posledica novih in obnovljenih trgovin (Slovenčeva, Draveljska gmajna, Rožanska, Podgorice, Ljubno itd.). V številnih starih trgovinah je bil promet po količinah celo nižji kot v lanskoletnem trimesečju. Vzroki, da je do tega prišlo, so predvsem v pomanjkanju več vrst blaga (kava, olje, južno sadje, maslo, meso, cement, bela tehnika itd.), delno pa tudi nižja kupna moč potrošnikov, zaradi varčevanja. Lokalov zaradi pomanjkanja delovne sile, razen nekaterih izjem, nismo zapirali. To pomeni, da se tudi v trgovini z

živili počasi, toda zanesljivo zmanjšuje fluktuacija kadra.

Dohodek

Ta v primerjavi s celotno realizacijo pada in bo, žal, predvidoma do konca leta še sorazmerno znatno nižji. Vzroki upadanja so v glavnem zamrznjene marže že od avgusta leta 1979. Koliko časa bo to še trajalo, ne vemo. Praktično to za tozd pomeni, da kolikor se dvigajo cene, za toliko se v relativnem odnosu zniža dohodek. Žal pa se ceče, kot sami opažamo, posebej v zadnjem času, naglo dvigajo. Prav to dviganje nas resno skrbi, saj pomeni vsako dviganje cen storitvam, energiji in materialu istočasno tudi večji strošek, t. j., niso samo relativno nižje razlike v ceni pri kupljenem oziroma prodanemu blagu, temveč stroški s podražitvami rastejo kot celota.

Skratka, dohodek je v trgovski stroki odvisen od dveh ekonomskih faktorjev: z ene strani od razlike v ceni – čim večje so, tem večji je dohodek, in od stroškov – čim nižji so, tem višji je dohodek.

Stroški

Zanesljivo so stroški pomemben kazalec ekonomičnega poslovanja. Iz obračuna stroškov za devet mesecev je razvidno, da se je tozd kot celota na tem področju zelo stabilizacijsko obnašal, saj znaša indeks povečanja stroškov v primerjavi z lanskimi devetimi

meseci 113, medtem ko znaša indeks realizacije oziroma prodaje blaga 142,7. Toda tudi ta uspeh nas ne sme uspavati, saj gre ta padec v znatni meri na račun nižjih stroškov investicijskega vzdrževanja. Ko smo podrobno analizirali stroške, smo ugotovili, da

ogromna večina članov našega kolektiva zelo resno in z vso odgovornostjo varčuje z materialom in energijo ter da dobro gospodarijo s stavbami, stroji in opremo; žal tega ne moremo trditi za vse.

Vsi člani kolektiva smo dolžni, da tiste naše člane, ki še vedno z energijo, materialom, stavbami in stroji ne gospodarijo dobro, tega naučimo. Tu je potrebno povedati, da v tozd še vedno prihaja več novih delavcev, katerih usposabljanju moramo posvetiti še posebno skrb, da bi jih kar najhitreje naučili dobro gospodariti, ali, kot temu danes pravimo, stabilizacijskega obnašanja; to ni samo naša pravica, temveč tudi dolžnost.

Pozitivno je tudi dejstvo, da so se boleznine v prvih devetih mesecih letos znatno znižale. To je na vsak način vredno pohvale. Razveseljivo pa je, da se je število porodnic močno dvignilo, in sicer z indeksom 156. To pomeni, da se vsestransko razvijamo!

Ne glede na omenjene uspehe sem prepričan, da imamo v tozdu še vedno dokaj neodkritih rezerv. V kolektivu, v katerem bo vsak čas 500 zaposlenih, je prav, da vsak in vsi razmišljamo, kako bi na vsakem koraku še bolje, ceneje in uspešneje poslovali. Na prvi pogled je gospodarjenje izredno enostavno, t. j. s čim manjšimi stroški doseči čim večji uspeh, ali, še bolj preprosto, s čim manj truda doseči čim boljši uspeh. Toda tako kratka formulacija zahteva od nas, da vsak dan bolje in uspešneje delamo. To je neizprosna in trda ter edino pravilna pot, ki nas vodi v boljšo prihodnost.

Solidarnost ob spravi pridelkov

Toni Koršič – M-Agrokombinat Krško

Mladina sozda prišla na pomoč

Zaradi izredno slabih vremenskih razmer v letošnjem letu so se kmetovalci znašli v nenavadno težkem položaju. Vreme, ki je bilo skozi vse leto vse prej kot ugodno, je povzročilo zaostanek v rasti kmetijskih kultur, še najbolj pa sta kmetijce presenetila jesensko deževje in zgodnja zima. Tako kot so imeli težave s pravilom pridelkov kmetijci v vsej državi, so nastopile težave tudi v M-Agrokombinatu Krško.

V novembru je bilo v plantažnih vinogradih na Sremiču še precej grozdja, vendar je sedaj že na varnem v leskoviški kleti, kjer bo kmalu iz mošta nastal cviček.

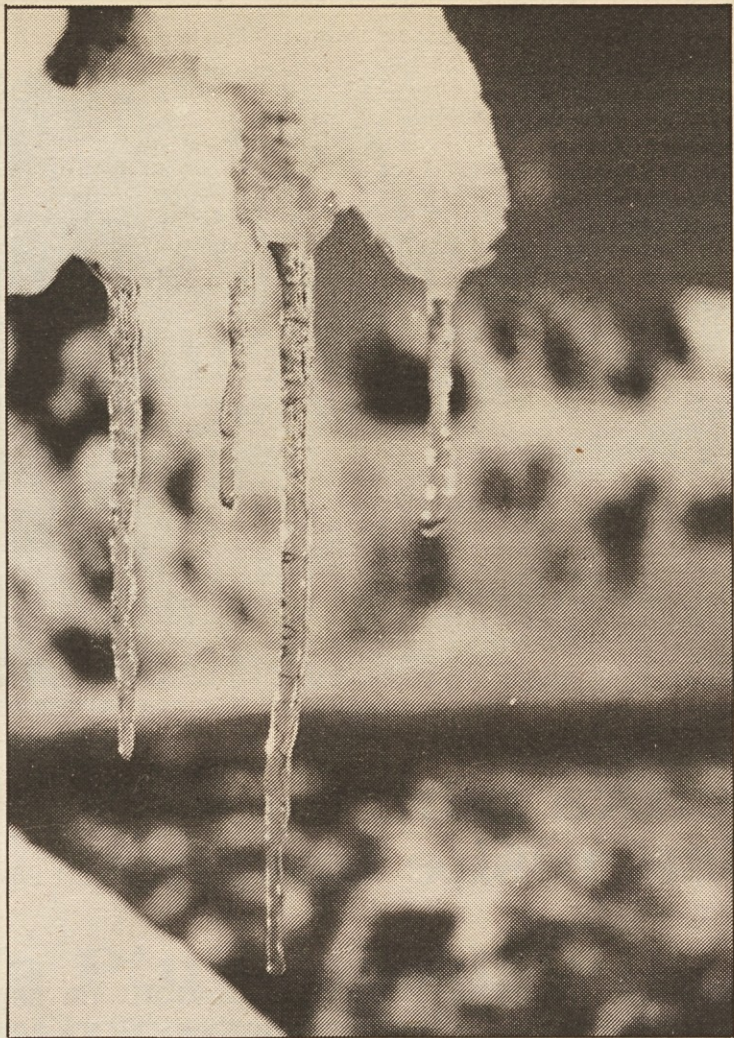
Na sadjarskem posestvu v Stari vasi se je spravilo pridelka zavlekle iz več razlogov. Bistveni razlog za zamudo pri spravilu sadja je pomanjkanje embalaže (lesenih zabojev). Po dogovoru s prodajalci embalaže bi morali v Krško prispeti trije do štiri vagoni embalaže na dan, vendar se proizvajalci tega dogovora niso držali. Zaradi neugodnih vremenskih razmer pa so nastopile težave tudi s sezonsko delovno silo, ker so mnogi delavci odhajali domov.

Sadjarjem v Stari vasi so tako pri spravilu priskočili na pomoč vojaki garnizona iz Cerkelj, mladinci ŠC Krško, delavci krških delovnih in temeljnih organizacij, učenci osnovnih šol, delavci občinske uprave Krško in drugi.

Na pobudo OO ZSMS M-Agro-

kombinata Krško in KS ZSMS SOZD Mercator smo mladi iz sozda pripravili delovno brigado, ki naj bi solidarno pomagala obirati jabolka. Akcija je potekala v soboto in v nedeljo, 25. in 26. oktobra na posestvu v Stari vasi. V brigadi je sodelovalo 63 mladincev sozda. Gostitelj akcije, M-Agrokombinat, je za udeležence preskrbel hrano in prenočišče v dijaškem domu. Akcija je le delno uspeša, ker je delo prekinilo slabo vreme v soboto okoli poldneva. Naslednjega dne je bilo v nasadih zelo mrzlo, zato so udeleženci predčasno odhajali domov, kljub temu pa je bilo obranih 20 tisoč kilogramov jabolka.

Tako so mladi iz sozda prispevali svoj delež k stabilizaciji in k temu, da bi bil letošnji pridelek čim prej pod streho. Več o problematiki obiranja in solidarnostni pomoči, ki so je bili deležni v tozdu Sadjarstvo – poljedelstvo, pa v prihodnji številki glasila.



Matjaž Marinček: Kruta lepota

Delovanje delegatskega sistema v sozdu

Anton Janžekovič – MIP Ptuj



Več osebne zavzetosti delegatov in temeljnih organizacij

Po spremenjenem 40. členu oziroma 47. členu prečiščenega besedila Samoupravnega sporazuma o združitvi v Mercator, sestavljeno organizacijo združenega dela za dejavnost kmetijstva, industrije, trgovine, gostinstva in storitev n. sub. o., Ljubljana (v nadaljnjem besedilu Samoupravni sporazum o združitvi v SOZD Mercator), v delavskem svetu sozda ni zastopan vsak tozd z enim delegatom, ampak ima v njem vsaka delovna organizacija in delovna skupnost sozda na vsakih začelih 500 delavcev po enega delegata. S tem se je zmanjšalo število delegatov delavskega sveta.

Spremenjena sestava delavskega sveta zahteva od delegatov delavskega sveta delovne organizacije, ki ima v svojem sestavu tozde in zastopa v delavskem svetu več tozdv, usklajevanje stališč in smernic delavcev oziroma delavskega sveta posameznega tozda. Ta naloga od delegata precej aktivnega delovanja, sodelovanja in povezovanja s posameznimi tozdi. Pri tem morajo poslovodni organi in družbeno politične organizacije posameznih tozdv z delegatom sodelovati in mu nuditi pomoč. Potrebno je tudi strokovno sodelovanje delovne skupnosti skupnih služb.

Usklajevanje stališč oziroma smernic med tozdi v sestavi posameznih delovnih organizacij ne deluje najboljše. Temu je potrebno posvetiti v bodoče več pozornosti. Ne smemo iskati opravičila, da je za usklajevanje premalo časa – delegati delavskega sveta so namreč dobivali gradiva za zasedanje delavskega sveta 15 dni pred sejo, kot to določa Samoupravni sporazum o združitvi v SOZD Mercator. Potrebno bo verjetno razmišljati o podaljšanju tega roka.

Vsekakor bo moral biti delegat delavskega sveta sozda bolj aktiven pri odločanju in izvrševanju svojih delegatskih dolžnosti, ki izhajajo iz Zakona o združenem delu, Samoupravnega sporazuma o združitvi v SOZD Mercator in Statuta SOZD Mercator. Določeni delegati premalo poznajo problematiko tozda, iz katerega prihajajo, nekateri pa nastopajo v delavskem svetu le v svojem imenu, saj se ne posvetujejo z delavci, ki so jih izvolili in jih ne sprašujejo za mnenja, smernice in stališča od vprašanih, ki so na dnevnih redih zasedanj delavskega sveta. Še pogosteje pa se dogaja, da ni povrat-

nih informacij, ker delegati ne obveščajo delavcev ali delavskega sveta tozda delovne organizacije o svojem delu v delavskem svetu in o delu delavskega sveta sozda. Primerna oblika obveščanja bi bilo tudi sestajanje poslovodnega sveta tozda oziroma organizacije, vendar to ne bi smela ostati edina oblika.

Obstoječi delegatski sistem v sozdu je dobro zastavljen. Zaradi boljše delovanja delegatskega sistema in doslednejšega izvajanja določb Samoupravnega sporazuma o združitvi v SOZD Mercator, ki opredeljujejo uresničevanje samoupravljanja v sozdu, je komisija za spremljanje in uresničevanje Zakona o združenem delu v SOZD Mercator, ki je na svoji drugi seji, 14. novembra, med drugim obravnavala in ocenjevala delovanje delegatskega sistema v sozdu po spremembi Samoupravnega sporazuma o združitvi v SOZD Mercator, sprejela na podlagi opisanih ugotovitev naslednja priporočila:

– obstoječi delegatski sistem v sozdu je potrebno še nadalje dograjevati;

– tozdi oziroma delovne organizacije naj v postopku kandidiranja določijo za kandidate za delegate v delavskem svetu primerne delavce;

– delovne organizacije naj čim prej v svojih samoupravnih splošnih aktih izdelajo in oblikujejo ustrezen sistem za usklajevanje stališč in smernic med posameznimi tozdi v sestavi delovne organizacije in posvetijo večjo skrb delegatovi obveznosti obveščanja delavcev in delavskega sveta tozda oziroma delovne organizacije o svojem delu v delavskem svetu in o delu delavskega sveta sozda Mercator.

Ugotovitve z razširjene seje Korš

Sonja Bastar

Korš vabi k sodelovanju

koordinacijskega odbora za rekreacijo in šport – Na razširjeni seji KORŠ, ki je bila v sredo 12. 11. 1980, smo ugotovili, da se je rekreacija zaposlenih v SOZD Mercator razmahnila, kot smo si želeli. Akcije, ki smo jih planirali, smo tudi uspešno izvedli, razen zimske in letne živiliade, ki sta odpadli zaradi stabilizacijskih ukrepov in je tudi v programu dela za leto 1981 nismo planirali.

V letu 1981 bomo organizirali naslednje akcije:

1. zimska Mercatoriada (Kranjska gora, druga polovica februarja)
2. letna Mercatoriada (Ribnica na Dolenjskem, 7. VI. 1981)
3. občinska trim tekmovanja (letna in zimska)
4. področna tekmovanja (med DO in TOZD)
5. pohod po poteh partizanske Ljubljane
6. predtekmovanja za letne igre in tenis turnir.

Poleg tega bomo v letu 1981 namenili del finančnih sredstev za planinske izlete, sodelovali bomo pri akcijah pod imenom »Naučimo se smučati« ter za izobraževanje športnega rekreatorja.

Na razširjeni seji sta predsednik Ivan Brečko in podpredsednica Sonja Dolinšek prosila za razre-

se za delavce v svoji organizaciji potrudijo in jim po svojih močeh organizirajo primerno rekreacijo (kegljanje, plavanje), seveda v dogovoru z IO OOS. Če imajo športni referenti pri tem težave, se lahko obrnejo na KORŠ po pomoč. Kakor smo že večkrat napisali, je KORŠ odprt in dostopen vsakomur, in član lahko postanete tako, da pridete na naš sestanek ter se vključite v delo. Vsakega novega člana smo veseli, saj delujemo pod geslom: več glav več ve, več rok več naredi.



Od leve proti desni: dosednji predsednik Ivan Brečko in podpredsednica Sonja Bastar ter novi predsednik Korša Mirko Vaupotič. Foto: Matjaž Marinček

Novi sestav koordinacijskega odbora za rekreacijo in šport – KORŠ

1. Boris Štimec, M-Velepiskrba, TOZD Trgopromet Kočevje
2. Darko Tkalčič, M-Velepiskrba, TOZD TMI
3. Željko Pjetlovič, M-Sadje zelenjava
4. Ida Primožič, M-Rožnik
5. Anton Košir, (namestnik Petra Pušlarja) M-Rožnik
6. Dušan Arko, M-Nanos Postojna, TOZD TMI
7. Stanko Hebar, M-Izbira, Panonija
8. Vinko Zalokar, M-Contal
9. Stevo Došenovič, M-Velepiskrba, TOZD Hladilnica
10. Avgust Rejc, M-Velepiskrba, TOZD Spectrum
11. Boris Požar, M-Nanos, TOZD Preskrba Portorož
12. Srečko Bratož, M-Rudar Idrija
13. Tugo Marinček, DS SOZD
14. Milena Godič, (namesto Sonje Dolinšek) M-Slovenija sadje
15. Vlado Plevnjak, (namesto Ivana Brečka) M-Velepiskrba, TOZD Investa



Mirko Vaupotič, novi predsednik Korša. Foto: Jože Rozman

nico, ki sta jo tudi utemeljila, in novoizvoljeni predsednik Korš je postal Mirko Vaupotič (Sadje zelenjava), podpredsednica pa Polona Kogovšek (M-Emba), tajnica je Sonja Bastar (DS SOZD).

30 let samoupravljanja

Mirko Vaupotič, M-Sadje zelenjava

Prisrčno snidenje ob jubileju

»Neverjetno, kako čas teče!« so ugotavljali člani prvega delavskega sveta, izvoljenega pred tridesetimi leti, ki so bili povabljeni na slavnostno sejo sedanjega delavskega sveta delovne organizacije. Snidenje starih sodelavcev, od katerih je sedaj že večina v zaslužnem pokoju, je bilo toplo in prisrčno. Obudili so spomine na dogodke pred tridesetimi leti, na prve začetke samoupravljanja, ki je v vseh teh letih prineslo vrsto dobrih rezultatov, kar vsekakor potrjujejo tudi današnji uspehi delovne organizacije.

Sedanji delavski svet je članom prvega delavskega sveta, pa tudi tistim, ki so 30 let aktivno sodelovali v samoupravljanju, podaril skromna darila; prejeli so jih: Franc Žnider kot prvi predsednik delavskega sveta, Franc Pozaršek, predsednik sedanjega upravnega odbora, in člani Franc Štravs, Avgust Renčelj, Zdravko Kocjančič in Mihaela Merčun.

Posebna priznanja so prejeli tudi aktivni udeleženci samoupravljanja, ki po 30 letih še vedno združujejo delo: Luka Oraže, Fani Rigler in Franc Selan.

Slavnost je delavski svet izkoristil še za podelitev priznanj delavcem, ki združujejo delo v delovni

organizaciji že 10, 20 ali 30 let. Za desetletno delo so prejeli priznanja: Leopolda Erlač, Milena Galeti, Cveta Grgasovič, Zora Gudojevič, Vera Knapič, Marija Kralj, Cilka Vidic, Nada Vidovič in Marija Zajec, za dvajsetletno Alojz Jagič, Jožica Juvančič, Ivan Kapler, Alojzija Kovše, Rudi Pečar, Anica Pečnik, Jože Pibernik, Franc Salmič, Darinka Severkar, Rajko Škafar in Franciška Vidic, za tridesetletno delo pa Franc Selan.



Srečanje sedanjih in nekdanjih sodelavcev v M-Sadje zelenjava. Foto: Mirko Vaupotič



M-Contal je na ljubljanski Elektroniki '80 dosegel odličen poslovni uspeh. Foto: Matjaž Marinček

M-Contal na jesenskih sejmih

Matjaž Marinček

Velika izbira pisarniške opreme

Mercator-Contal je v mesecu oktobru na sejmih Elektronika '80 v Ljubljani in Interbiro '80 v Zagrebu razstavil pisarniško opremo in stroje domačih in tujih firm.

Na ogled in na prodaj so bili razmnoževalni ofset in fotokopirni stroji danske firme Rex Rotary, pisalni, računski in fotokopirni stroji zahodnonemške firme Olympia, ki jih izdeluje sarajevska organizacija UNIS, ofset stroji ameriške firme A. B. Dick, fakturirka in računski stroji organizacije TRS iz Zagreba, stroj za obrezovanje papirja in knjigoveške škarje organizacije Tehnoservis iz Ptuj, elektronski kalkulatorji, blagajne, tehtnice in teleprinterji Digitrona iz Buj ter prvič predstavljajo

na napravo za avtomatsko obdelavo teksta ET 221, ki jo Digitron izdeluje v kooperaciji z italijansko firmo Olivetti.

Na sejmu Elektronika '80, ki je trajal od 6. do 10. oktobra, je M-Contal dosegel odličen poslovni uspeh – trdijo celo, da je bil to za njih eden najuspešnejših sejmov doslej. Na Zagrebškem Interbiroju '80, ki je bil od 13. do 18. oktobra, je bil obisk, glede na omejitve možnosti nakupa tovrstne opreme, nepričakovano velik, poslovni uspeh pa zadovoljiv.

Vključeni v vajo »Ljubljana '80« – II. del

Center za obveščanje

Sovražnikov obroč se sklepa

V petek, 21. novembra, ob 7. uri zjutraj je vodja obrambnih priprav v sozdu Mercator sklical člane odbora za splošni ljudski odpor in družbeno samozaščito in predstavnike družbenopolitičnih organizacij ter jih seznanil s položajem: sovražnik se je po večdnevem napadanju ob 5. uri prebil na naše ozemlje z očitno težnjo, da v prvi fazi vojaško in upravno obvlada območje glavnega mesta Slovenije. Vse strukture splošnega ljudskega odpora so začele ukrepati, oborožene sile pa so opravile mobilizacijo in zasedle položaje v obrambnih predelih.

V preverjanje pripravljenosti sta bili iz sestava Mercatorja vključeni dve organizaciji – Delovna skupnost sozd in Tozd Grosist. Vaja je bila štabna, kar pomeni, da so se preverjale odločitve in ukrepi na podlagi poročil vodstva vaje, ki so prihajala v petek in soboto, vse do popoldanskega zaključka vaje. V Mercatorju smo ukrepali z vidika preskrbe prebivalstva, zavarovanja objektov in zalog ter z vidika obveščanja.

Po dispozicijah za vajo je bila Ljubljana delno bombardirana, uničenih je bilo nekaj pomembnih komunalnih objektov, nekaj proizvodnih objektov in nekaj skladišč živil, bistveno pa je bil okrnjen celotni informacijski sistem, pri čemer je bilo pričakovati, da dobijo najpomembnejšo vlogo mikroinformacijski sistemi in njihova sredstva. V centru za obveščanje smo med vajo izdelali interni program ukrepov za primer, kakršen je bil podan za to vajo.

Med vajo se je pokazalo, da bo v primeru agresije in obkoljevanja

glavnega mesta natrgana preskrbovalna mreža, ponekod pa bo morala oskrba sploh prenehati.

Vaja Ljubljana 1980 – II. del je bila po vsebini nadgradnja prvega dela vaje. Doslej vaj z dispozicijo vojne situacije še nismo izvajali in je bila zaradi tega koristna za naše delo, ker smo imeli priložnost, da smo predvideli taktične ukrepe in iskali izvirnih rešitev. Treba je naglasiti, da je bila vaja dokaj naporena za udeležence, da so bili ti zelo prizadeti in so resno in veliko delali. To je bila ob zaključku tudi ocena strokovnjaka, ki je, postavljen od vodstva vaje, spremljal in ocenjeval delo odbora. Poudaril je tudi veliko osebno zaslugo za uspeh vaje našega vodje obrambnih priprav oziroma predsednika odbora za SLO in DS, ki je po oceni spremljevalca ves čas vaje zeni smiselno ukrepal. Po naši oceni pa bi bila vaja popolnejša, ko bi bile vanjo vključene vsaj še maloprodajne temeljne organizacije Mercatorja na področju ljubljanskih občin.



Prvi slavnostni govornik je bil Ivan Nahberger, eden prvih predsednikov delavskih svetov.



Vukadin Nedeljković, namestnik generalnega direktorja sozda Mercator: »Še naprej moramo razvijati samoupravljanje in tesneje povezovati razvojno pot sozda«. Vse foto: Kosi, Ptuj

30 let samoupravljanja

Ferdo Lovrec – MIP Ptuj

Na Ptujju proslavili delovne uspehe

Kot v mnogih delovnih kolektivih širom naše domovine smo tudi v delovni organizaciji MIP Ptuj proslavili 30-letnico samoupravljanja s slavnostno sejo, katere so se poleg delegatov delavskih svetov, predsednikov izvršilnih organov delavskih svetov ter družbenopolitičnih organizacij tozdov in DSSS udeležili tudi predstavniki sozda Mercator, Vukadin Nedeljković, namestnik generalnega direktorja, Jasna Žagar, predsednica delavskega sveta sozda ter Franc Škof, predsednik koordinacijskega odbora sindikata sozda. Na slavnostni seji so bili tudi predstavniki družbenopolitičnih organizacij občine Ptuj in skoraj vsi predsedniki delavskih svetov iz preteklega obdobja.

V uvodnem govoru se je Ivan Nahberger, eden prvih predsednikov delavskega sveta, ozrl na tri desetletja razvoja samoupravljanja v nadaljevanju pa spregovoril o razvoju in delu ptujске trgovine od prvih povojnih let do danes. Pri tem je poudaril, da se je današnja MIP, ki ima 1480 zaposlenih, razvila iz dveh delovnih organizacij; Izbire in Preskrbe, pozneje Panonije, ki sta v skromnih začetkih imeli zaposlenih le 79 delavcev. Omenil je uspehe posameznih tozdov, njihove probleme in težave, s katerimi se srečujejo v času stabilizacije. Res pa je tudi to, da takih uspehov delovna organizacija ne bi dosegla brez vsestranskih naporov in prizadevanj vseh zaposlenih, ki so zavestno spremljali razvoj in sodelovali pri uresničevanju socialističnih samoupravnih odnosov.

Ob zaključku svojega govora je Ivan Nahberger dejal: »Če sedaj vse povedano strnemo pod Titovo geslo »preidimo od besed k dejanjem« in se ozremo na dediščino, ki nam jo je zapustil, moramo to sprejeti kot za vselej aktualna navodila. Samo z nadaljnjim razvojem našega samoupravljanja bomo uresničili tisto, kar dolgujemo tovarišu Titu. Mislim, da ob 30-letnici samoupravljanja lahko mirne vesti rečemo, da je samoupravljanje opravilo izpit pred delavskim razredom, pred vsemi našimi narodi in narodnostmi in pred zgodovino. Tridesetletne izkušnje so porok, da lahko z optimizmom gledamo v prihodnost.«

Na koncu je vsem dosedanjim predsednikom DS in delegatom izrekel iskreno zahvalo za njihovo prizadevanje in vestno delo. Na slavnostni seji je zbranim delegatom in gostom govoril tudi glavni direktor delovne organizacije Franc Tomanič. O dosedanjem poslovanju po združitvi Izbire in Panonije v oktobru 1978 je dejal, da je bila združitev nedvomno velika in pomembna samoupravna, družbena in lastna zmaga večine trgovskih delavcev v Ptujju in okolici. Tako sedaj v našem tozdu Maloprodaja posluje 91 poslovnih enot na 15.700 m² prodajnih površin, tozde Veleprodaja ima 19.700 m² pokritih in prav toliko odkritih asfaltiranih površin, proizvodni prostori v tozdu Zaščita

pa se bodo z izgradnjo novega proizvodnega objekta povečali za več kot enkrat.

Po kazalcih poslovanja v letu 1980 ocenjujemo, je dejal Franc Tomanič, da bomo v tem letu dosegli nad 3 milijarde celotnega prihodka, dohodek v višini 320 milijonov, čisti dohodek okrog 220 milijonov in akumulacijo okrog 50 milijonov dinarjev. Vrednost iz dosedanjega skupnega poslovanja za pretekli dve leti pa ocenjujemo na 52 milijonov din. Kljub težkim tržnim razmeram upamo, da bomo tudi v prihodnjem srednjeročnem obdobju uspeli uresničiti sicer stabilizacijsko skrčen program razvoja, ki je ovrednoten na 150 milijonov dinarjev. Za izvedbo tega programa pa si bomo morali močno prizadevati, da izboljšamo ponudbo, zvišamo produktivnost, povečamo delovno disciplino in da bomo dosledno uresničevali samoupravne odločitve. Še nadalje se želimo kot delovna organizacija tvorno vključevati v vse organizacijske in poslovne spremembe sozda Mercator.

V imenu sozda Mercator je spregovoril namestnik generalnega direktorja Vukadin Nedeljković, ki je poudaril, da samoupravni socialistični razvoj terja nenehne spremembe in prilagajanja družbenim razmeram, zato si vse trgovske in druge delovne organizacije v sozdu prav gotovo zelo prizadevajo da pred družbo uspešno opravljajo svoje delo in s tem opravičijo svoj obstoj.

V začetku srednjeročnega obdobja, ki je pred nami, bo vsekakor potrebno opraviti nekatere samoupravne organizacijske spremembe v sozdu, saj bomo le tako lahko premagali ostanke ozke podjetniške miselnosti, zaprtosti in samozaverovanja v lastno organizacijo in tako okrepili dohodkovno povezovanje, je dejal Vukadin Nedeljković.

K doseženim samoupravnim in poslovnim uspehom in smelo začrtani poti nadaljnega razvoja je delovnemu kolektivu čestital tudi sekretar občinskega sveta ZSS Ptuj, Danilo Masten.

Po slavnostnih govorih so vsi dosedanji predsedniki delavskih svetov prejeli spominsko darilo, komplet jubilejnih značk »30-let samoupravljanja«.



Govoril je tudi Franc Tomanič, direktor delovne organizacije.

V premislek

Metka Kraškovič – M-Slovenija sadje, DSSS

Da bi se dobro razumeli

Verjetno v vsakdanji naglici in tempu življenja, za katerega se zdi, da nas preganja, da nenehno hitimo in v katerem je čas naš veliki diktator, premalo razmišljamo o pomenu stikov, kakršne imamo s sodelavci, še posebej pa, kaj bi lahko sami prispevali, da bi se ti odnosi spremenili in izboljšali.

Pomen medsebojnih odnosov pri delu je najbrž veliko večji, kot se zdi na prvi pogled. Če se ogradimo od vsega in rečemo »Svoje delo opravljam, vse drugo pa me ne briga!« zagotovo pozabljamo, da smo pri delu še kako odvisni tudi od drugih, da je temelj naše samoupravne družbene ureditve dogovarjanje in sodelovanje in da je v tem sodelovanju vsakdo izmed nas nujno soudeležen.

Vsakdo bi iz svojih izkušenj vedel povedati, kako je delo bistveno lažje, delovne naloge in odgovornosti pa manj obremenjujoče, če se s sodelavci dobro razumemo, če se v zdušje v sobi, kjer delimo delovni prostor z drugimi, sproščeno, tovariško, če smo med seboj lahko odkriti in pripravljeni na medsebojno pomoč in razumevanje.

Velikokrat, žal prepogosto, pa so v sodelovanju med nami razvijajo pojavi tekmovalnosti, medsebojne antipatičnosti, zavisti, namerne nagajanja in onemogočanja drugih pri delu. Človek je prizadet, užaljen, tudi ogorčen, kadar zavzeto in odgovorno opravi svojo delovno nalogo, meni pa, da nekateri v njegovem okolju, s katerimi sodeluje, kažejo brezbržnost, neodgovornost, zavirajo sodelovanje ali stvari prelagajo na jutri. To

je lahko samo naš osebni občutek in morda v resnici sploh ni tako, vendar je res, da smo potem nezadovoljni, da jezo in napetost prinašamo v svoje zasebno življenje in se včasih tudi tolažimo s sklepom, da bomo kar vse pustili in šli drugam.

Tako kot se slabi medsebojni odnosi odražajo v našem obnašanju in ravnanju pri delu. Človek namreč deluje celovito: v delo vnaša prvine zasebnega življenja in v zasebno življenje vnaša tudi svoje delo. Četudi gremo ob določeni uri domov, potem, ko smo zaprli vrata svoje pisarne, nosimo delovne skrbi in obremenitve s seboj. Prav tako se dobro in slabo počutje doma odraža pri našem delu, še posebej pa to vpliva na naš odnos do soljudi. Če smo sicer v življenju zadovoljni, če smo prišli na delo dobre volje, smo do sodelavcev veliko bolj prizanesljivi in strpni; vse nam gre zlahka od rok, morebitne nesporazume rešujemo z vedrino in optimizmom – skratka, svojo dobro voljo razširjamo tudi okrog sebe. To je vsekakor razveseljivo in za sodelavce smo tedaj pravi »sončni žarek«. Na žalost pa je največkrat obratno: nejevoljo in nerešene probleme prinašamo s seboj na delo, pri sodelovanju smo napeti, živčni, nestrpni. Ljudi okoli sebe vidimo v slabi luči, pripisujemo jim raje slabe kot dobre lastnosti in se v skladu s tem prepričanjem do njih tudi obnašamo. Sami se pri delu težko zberemo, hkrati pa pozabljamo oziroma se ne zavedamo, da slabo vplivamo na celotno delovno vzdušje.

Vsakdo se spomni še iz šole, kako smo se prilagajali vzdušju, ki so ga ustvarjali učitelji in profesorji v razredu. Med nami, ki delamo skupaj, ni v bistvu nič drugače. Sleherni član kolektiva ali delovne skupine – s komerkoli pač sodelujemo – daje ton našemu sodelovanju. Tega se verjetno premalo zavedamo, včasih pa se v trenutkih samokritičnosti tudi zavedamo, vendar nimamo moči, da bi karkoli spremenili. Seveda, če govorimo o spremembi, mislimo na izboljšanje našega sodelovanja; da bi sami znali v večji meri vplivati na to, da bi bili naši medsebojni odnosi tovariški, strpni in razumevaljski.

S svojim obnašanjem nismo izpostavljeni le tisti, ki delamo s strankami. Vsakdo od nas sodeluje z več ljudmi že po delovni dolžnosti in za učinkovitost sodelovanja smo vsi odgovorni. Kolikokrat bi lahko s šaljivo in spodbudno besedo razvedrili obraz mrki sodelavci ali sodelavci – seveda pa je umetnost presoje, da vemo, kdaj je naša pripomba primerna. To je sposobnost vžvljanja v položaj drugih, človeka taktičnost in, nenazadnje, srčna kultura.

Gotovo si vsi želimo prijetne sodelavce. Ni pa odveč, če kdaj sami pri sebi naredimo simbolično inventuro: ali sem sam prijeten sodelavec (sodelavka)? Če bi se postavili pred svoje notranje ogledalo, bi morda pri sebi ugotovil marsikaj, kar našim sodelavcem ne more biti všeč. Bi poskusili? Morda pa vendarle lahko sami kaj storimo za boljše medsebojne odnose pri delu?



Hitra in ekonomična gradnja

Jože Rozman

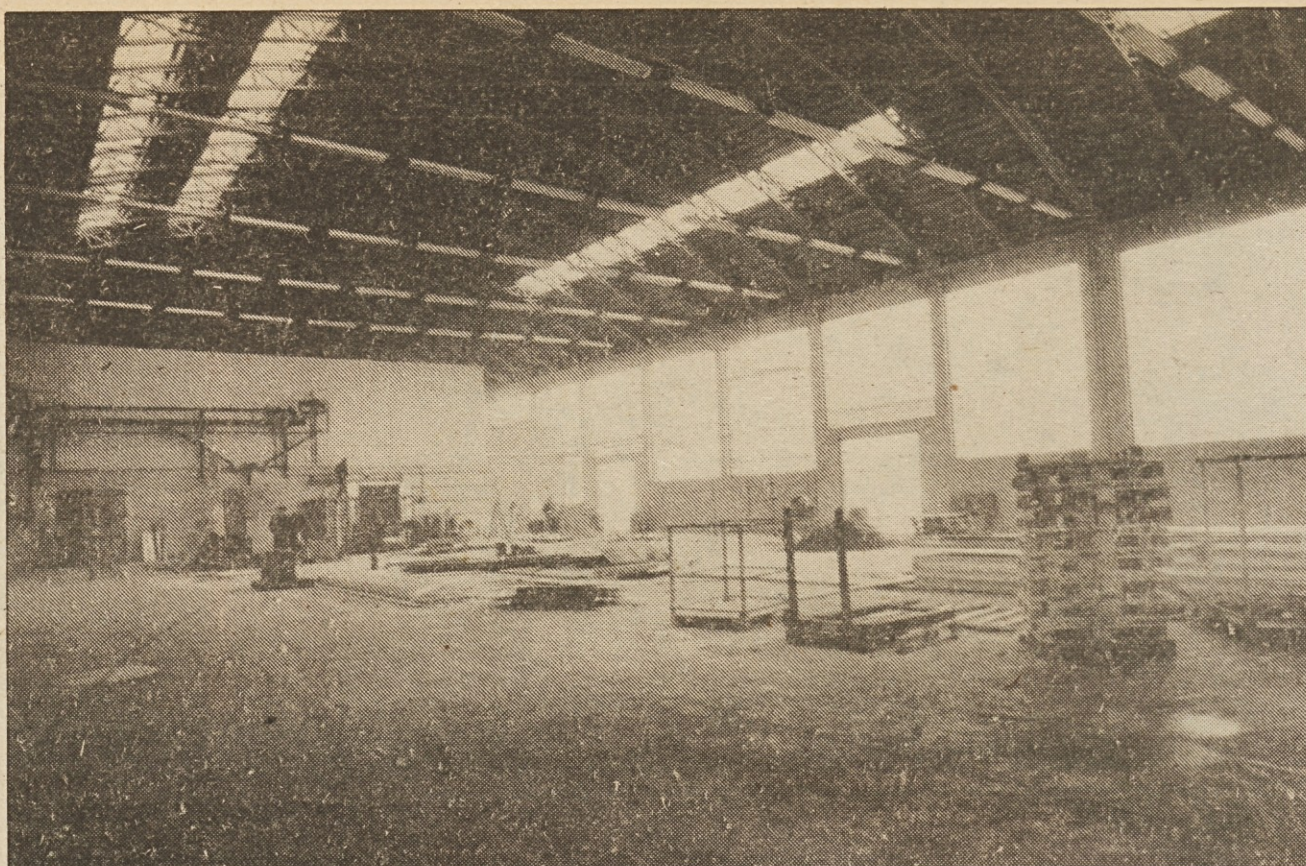
Povečane hladilniške zmogljivosti

V Hladilnici Zalog, temeljni enoti delovne organizacije M-Slovenija sadje, so jeseni letos dokončali nov prizidek z manipulacijsko halo in štirimi hladilnimi komorami. Objekt, v katerem bodo lahko shranili 1500 ton jabolk do pozne pomladi ali celo poletja, so začeli graditi v začetku aprila letos in ga dokončali v pičlih šestih mesecih.

Zasluge za hitro in zato seveda cenejšo gradnjo ne gredo samo izvajalcem gradbenih del, to je Splošnemu gradbenemu podjetju Gorica - tozda Ljubljana, ampak tudi koordinatorjem vseh del, to je domačim strokovnjakom iz tozda samega. Hladilno opremo, ki je domače izdelave, in napeljava so postavili delavci ljubljanskega Elektrovođa, za izolacijo hladilnih komor je poskrbela Izolirka iz Ljubljane, električarska dela je opravila Obrt Celeia, Indos je dobavil dva viličarja in LIP iz Slovenskih Konjic 2000 palet. Vrednost celotnega objekta je štiri stotine milijard in sto petdeset milijonov in skoraj ne odstopa od predračunskih vrednosti. Od tega znaša kredit ljubljanske banke okoli milijardo in pol, sam tozda je prispeval nekaj manj kot milijardo in sto milijonov, tristo starih milijonov je kreditiral izvajalec del, ostalo pa so združena sredstva. Z novimi prostori znaša zmogljivost zaloške hladilnice 14000 ton. V njej skladiščijo sadje, največ seveda jabolka, meso in sladolede kot storitvene usluge drugim podjetjem, sami izdelujejo edino led za kemično, predelovalno in mesno industrijo.

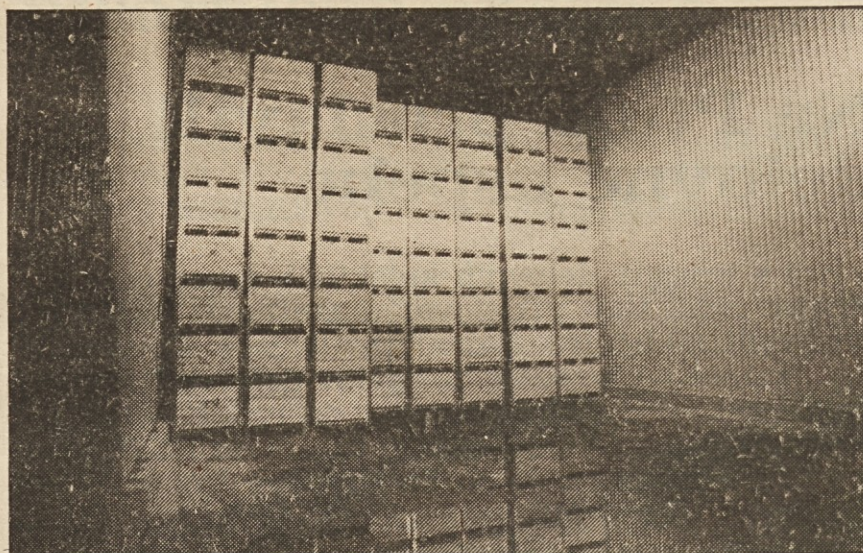
Nov objekt meri 90 metrov v dolžini in 25 metrov v širino, od tega zavzema manipulacijska hala skoraj polovico prostora, točneje 40 x 25 metrov. V njej bo iz Italije uvožena linija za avtomatsko praznenje box palet, za ročno prebiranje, ter potem pranje, ščetkanje, sušenje in kalibriranje sadje. (Slika je bila posneta tik pred zaključkom gradnje in v hali takrat še ni bilo te linije). Vsa infrastruktura (prostor, industrijski tir, kanalizacija) za objekt je bila narejena že prej, saj so prizidek načrtovali že leta 1974, ko so namenoma predimenzionirali tudi zmogljivosti hlajenja. Nov prizidek bo zato priključen za dosedanje strojnico, zaradi česar jim tudi ne bo treba zaposeliti novih strojnikov. In še pri eni stvari so pokazali smisel za varčevanje: za ogrevanje manipulativne hale bodo uporabljali odpadno toplo vodo, ki nastaja pri hlajenju kompresorskih naprav, speljali pa jo bodo po talni plošči hale.

Štiri nove hladilne komore bodo lahko sprejele skupaj 1500 ton jabolk: dve imata zmogljivost po 450 ton, dve pa po 300 ton. Komore so predvidene za kontrolirano



Manipulacijska hala

atmosfero, kar pomeni, da posebne naprave vzdržujejo zeleno mešanico zraka, ki je v tem primeru taka, da je v njej več dušika in manj kisika. Taka sestava zraka onemogoča »dihanje« jabolk oziroma proces zorenja in sadje v takih razmerah obdrži svojo kakovost vse do poletja, pa tudi gnije zato znatno manj ali sploh ne. Ker pa so z uvozom teh naprav zaenkrat težave, so se letos zadovoljili še z običajnim hlajenjem. Upajo, da bodo naprave, ki jih bodo uvozili iz Italije in bodo veljale okoli 400 starih milijonov, lahko namestili za naslednjo sezono. Letos so v nove celice vskladiščili že precej jabolk vrste zlati delišes iz M-KK Sevnica in drugod.



Hladilna komora z zaboji jabolk. Foto: Jože Rozman

● Naj se predstavimo ● Naj se predstavimo ● Naj se predstavimo ● Naj se predstavimo ● Naj se predstavimo ●

Prodajne površine še za prihodnost

Jože Rozman

Tozda Gradišče iz Trebnjega

O nekaterih tozdih in delovnih organizacijah v sestavi Mercatorja smo letos bolj malo ali pa sploh ne pisali. Ker sami v uredniškem odboru in uredništvu ne zmoremo vsega, hvaležno pričakujemo vsak prispevek, ki bi ga napisali delavci iz teh kolektivov, a tudi tega vedno ne dočakamo. Ker želimo do konca leta popraviti kar največ do sedaj zamujenega, smo se odločili, da tokrat predstavimo temeljno organizacijo Gradišče iz Trebnjega iz sestava delovne organizacije Mercator-Rožnik. Za sogovornika smo si najprej izbrali direktorja tozda Franca Jevnikarja in nekaj njegovih sodelavcev, potem pa smo obiskali še nekaj poslovalnic širom trebanjske občine.

Ko človek pride v Trebnje, ga preseneti veliko število trgovin. Tu, v centru, je skoraj v vsaki drugi hiši trgovina, če ne, pa gostilna?

Jevnikar: Mi pokrivamo tretjino kupne moči v občini in smo nosilec razvoja trgovine ter določeni za občinske blagovne rezerve. Res pa je, da je konkurenca zelo močna, kar je posledica stihije v tukajšnji trgovini; ki je trajala nekako do leta 1970.

Konkurenca ima dobre in slabe plati...

Jevnikar: Res je, sili nas predvsem v dobro organizacijo in v isto delo, imamo pa ravno v tem trenutku, ko primanjkuje nekaterih blaga, več sitnosti kot sicer. Vsako podjetje ima svoj režim pri prodaji tega blaga, omejimo količine, v manjših krajih evidentiramo kupce, stranka pa gre potem še drugam. Konkurenca tudi hiti z vlaganji v nove objekte, čeprav se kupna moč v občini bistveno ne veča, naša akumulacija pa ne dopušča večjih investicij. Onemogoča nam tudi specializacijo, izbiro blaga moramo podrežati splošnim zahtevam in tako se dogaja, da danes lahko kupite belo tehniko na desetih mestih v občini, kar je gotovo nesmisel. Tudi zaloge trgovskega blaga so zaradi tega zelo visoke, cenim jih na 8 do 9 milijard. Zaradi vsega tega tudi ne dosegajo

takega prometa na prodajalca, kot bi ga lahko, to pa zmanjšuje dohodek in akumulacijo.

Moram pa povedati, da smo kljub vsemu v tem srednjeročnem obdobju povečali skupni promet za 400 odstotkov, to je od 4 milijard na 16 do 17 milijard.

Kako vam je to uspelo?

Jevnikar: To je bila borba za trg in sistem nagrajevanja, ki smo ga uvedli konec leta 1977. Ljudje so s takim načinom zadovoljni in v skupnem prometu se to zelo pozna.

Vrniva se še malo nazaj. Katera druga podjetja imajo, recimo v Trebnjem, še svoje trgovine?

Jevnikar: To so Dolenjka (Emona), Kmetijska zadruga Trebnje, Novotehna, Borovo, Peko, Agraria, M-KK Sevnica, M-Agrokombinat Krško in KZ Metlika imata vinotoče, Delo ima kioske in Emona še mesnice.

Ali ni teh trgovin za Trebnje preveč?

Jevnikar: Prodajne površine so ne samo v Trebnjem, ampak tudi v občini za sedanje potrebe prevelike. Po kvadraturi prodajne površine na prebivalca smo daleč nad republiškim poprečjem, na Dolenjskem pa smo na drugem mestu, takoj za Brežicami. Morda se je z novim blagovnim centrom v Krškem to razmerje kaj spremenilo, dejstvo pa je, da smo nerazvita občina in da je kupna moč prebi-



Franc Jevnikar

valstva majhna. Na to vedno opozarjamo na občini.

Kar se nas samih tiče, imamo nekaj težav zaradi oddaljenosti od grosističnih skladišč. Galanterijo dobivamo iz ljubljanskega Grosista, živila nam dvakrat tedensko dovažajo iz novomeškega Stan-

Nadaljevanje na 9. strani

Franc Jevnikar

Osebna izkaznica tozda Gradišče



Gradišče Trebnje je ena izmed manjših temeljnih organizacij v sozdu Mercator, ki je na prvi stopnji povezana v maloprodajno delovno organizacijo Mercator-Rožnik. Kot trgovsko podjetje je Gradišče Trebnje poslovalo do 1. 4. 1964, ko se je priključilo takratni delovni organizaciji Mercator, ki se je leta 1977 reorganizirala v sestavljeno delovno organizacijo. Predmet poslovanja temeljne organizacije sta trgovina na drobno in gostinstvo.

V sestavi poslovanja predstavlja trgovina na drobno 93 odstotkov, gostinstvo pa le 7 odstotkov. Skupno ima tozda 21 poslovnih enot, in sicer 17 trgovskih in štiri gostinske enote, ki so vse na področju občine Trebnje.

Trenutno je v tozdu zaposlenih 89 delavcev; v trgovini 64, v gostinstvu 15 in v režijskih službah 10. Imamo tudi 33 učencev v gospodarstvu.

Planirani skupni prihodek za leto 1980 znaša 165 milijonov in sodeč po dosedanjih kazalcih upamo, da ga bomo dosegli. Poprečna letna stopnja rasti skupnega prihodka v tem srednjeročnem obdobju znaša preko 30 odstotkov, kar je glede na močno prisotnost ostalih trgovskih organizacij v občini izredno spodbudno.

Kot je bilo že omenjeno, imamo poslovne enote skoraj v vseh krajevnih skupnostih na področju občine Trebnje. Razumljivo je, da imamo največ trgovin v večjih središčih, kot sta Trebnje in Mirna, kjer je tudi gostota prebivalstva in delovnih mest največja.

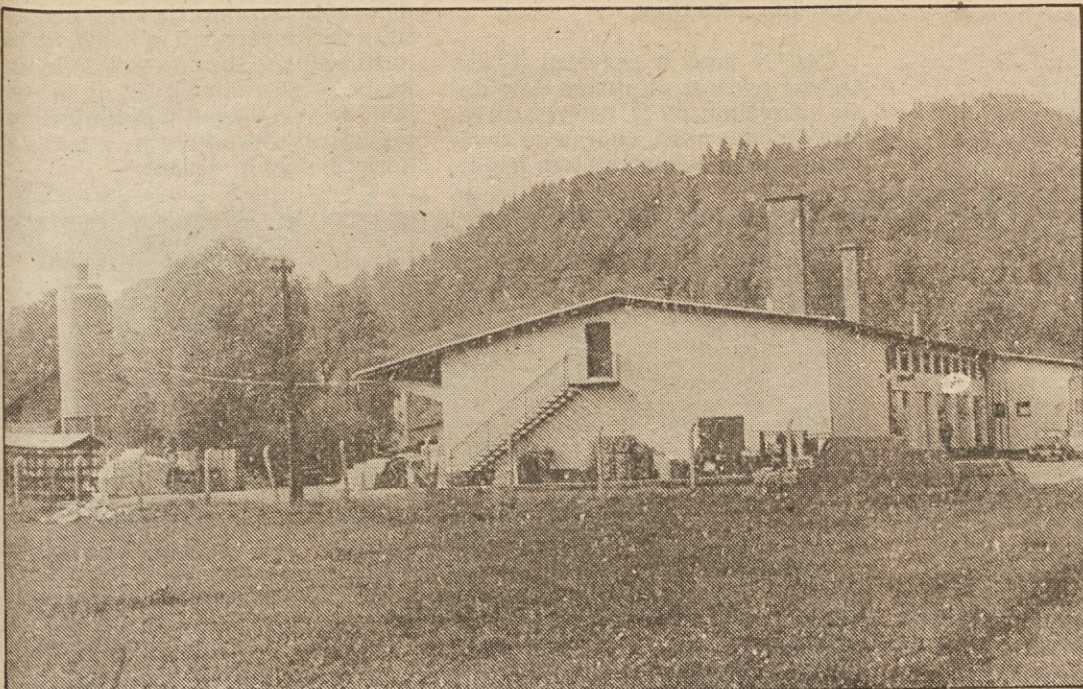
Po kvadraturi skladiščno-prodajnih površin je na prvem mestu KS Mirna, saj imamo tu od skupno 3300 m² več kot 1000 m² prodajno-skladiščnih površin. V tej krajevni skupnosti imamo štiri poslovne enote, in sicer: živilsko samopostrežbo, železnino, tekstilno-galanterijsko prodajalno in manjši bife. Tudi v skupnem prihodu predstavljajo te enote pomembno vlogo, saj v njih dosegamo več kot 30 odstotkov skupnega prometa.

V naslednjem petletnem obdobju bomo predvsem preurejali obstoječe in pridobivali nove trgovine in gostinske obrate na področju občine Trebnje.

Naša prvenstvena naloga je sedaj končanje vseh investicij, planiranih za tekoče srednjeročno obdobje. Tu imamo v mislih predvsem trgovino v Velikem Gabru, ki naj bi bila po sedanjih predvidevanjih zgrajena do konca letošnjega leta, saj gre za montažni objekt in je rok izgradnje po zagotovilih dobavitelja 4 mesece. (Članek je bil napisan meseca avgusta. Opomba lektorja). Druga taka naloga je gradnja trgovskega objekta v Mokronogu, ki je prav tako pripravljena, saj je pridobljena že vsa potrebna dokumentacija.

Predvidena investicijska vlaganja v naslednjem srednjeročnem obdobju znašajo 90 milijonov. V programu imamo namreč ureditev trgovine na Čatežu, kjer odkupujemo del prostorov, ki jih je doslej uporabljala ELMA Čatež. Naslednja naloga je preureditev trgovine v Dobrnju, do leta 1983 pa načrtujemo izgradnjo večje živilske samopostrežbe z bifejem na Mirni. Največja investicija v naslednjem srednjeročnem obdobju pa je vsekakor izgradnja hotela v Trebnjem, ki je tu nujno potreben. Naš načrt bo treba uskladiti še z razvojnimi načrti Motela Putnik, da ne bo prišlo do prevelikega povečanja hotelskih zmogljivosti.

● Naj se predstavimo ● Naj se predstavimo ● Naj se predstavimo ● Naj se predstavimo ● Naj se predstavimo ●



Železnina na Mirni, ki je med največjimi tovrstnimi trgovinami v Mercatorju, je bila odprta pred dvema letoma. Zada je željezniška proga, tako da z dovozom ni težav, pred dvema mesecema pa so postavili tudi silos za cement, ki ga je v razsutem stanju lažje dobiti kot v vrečah.



Med najbolj uspešnimi poslovalnicami je vsekakor tista na Mirni, domačini ji vsi po vrsti pravijo »Pri Greti«. Ime je dobila po vešči in odrezavi poslovodkinji, ki marsikaterega hitrogovorca užene v rog.

Vse foto: Jože Rozman



»Joj, pa police niso pospravljene«, so tarnale prodajalke v poslovalnici v Nemški vasi, ko smo jih obiskali in slikali.

Jože Rozman

Tozd Gradišče iz Trebnjega

Nadaljevanje z 8. strani

darda, ki se kar najbolj trudi, da bi nam ustregel, vendar zmogljivosti njegovih skladišč ne dopuščajo večjega izbora blaga. No, nekatere poslovalnice so od skladišč tudi 30 do 40 kilometrov vstran.

V Ljubljani in bližnji okolici, pa tudi marsikje drugje, vam gotovo zavidajo, da imate v občini toliko trgovin. Kaj ste vi sami storili za to?

Jevnikar: Od leta 1976 do sedaj smo naredili tole:

- preuredili smo prostore in zamenjali opremo v trgovini Dolenja Nemška vas;
- preuredili smo kupljene prostore v bife Dobrič;
- zamenjali smo opremo v trgovini v Šentlovrencu;
- odkupili smo prostore in uredili Železnino na Mirni;
- preuredili smo prostore in zamenjali opremo v Galanteriji na Mirni;
- razširili smo samopostrežnico na Mirni;
- kot samostojno enoto smo zgradili bife na Mirni;
- preuredili smo prostore in zamenjali opremo v trgovini v Šentrupertu;
- preuredili in opremili smo upravne prostore;
- Prehrano v Trebnjem smo iz klasične trgovine preuredili v samopostrežnico;
- gostilno Grmada smo vključili v tozd;
- pripravili smo dokumentacijo in zemljišče za samopostrežnico v Velikem Gabru;
- pripravili smo dokumentacijo in zemljišče za samopostrežnico z bifejem in Mokronogu;
- odkupili smo prostore od Elme v Čatežu za ureditev trgovine.

Koliko denarja je šlo za vse to skupaj?

Jevnikar: Približno milijarda in pol, od tega je bilo 60 odstotkov lastnih sredstev, ostalo so bili krediti od dobaviteljev opreme in bank. Združena sredstva smo dosedaj dobili za Železnino na Mirni.

Zapisi ispod tezge

● Nije teško opravdati poverenje. Opravdaj ti-dnevnicе.

● Nije odskočna daska u potpeticama obuće prodajnog osoblja. Do odskočne daske se često dolazi ako se ide-djonom

Pera Srečković

Kakšni pa so načrti za prihodnjih pet let?

Jevnikar: Preuredili bomo odkupljene prostore od Elme v Čatežu, zgradili večjo samopostrežnico na Mirni in preuredili nekaj manjših poslovalnic. Največja naložba pa bo hotel v Trebnjem, ki je tu nujno potreben. Tu bo sodelovalo tudi gospodarstvo občine z vsaj 20 do 30 odstotki potrebnih sredstev.

Trgovina se danes otepa s precej težavami. Ena je tudi pomanjkanje dobrih prodajalcev. Kako je s tem pri vas?

Jevnikar: Z delovno silo zaenkrat nimamo težav, selitve drugam so čedalje redkejšje, tudi zaradi načina nagrajevanja oziroma primernih dohodkov. Tudi učenec imamo dovolj, prosilcev je celo več, kot jih potrebujemo.

Škriplje zato kje drugje?

Jevnikar: Saj veste, nekaterih vrst blaga ni, to pa se pozna pri dohodku. Marže pa so posebno poglavje. Udeležba trgovine pri dohodku se zmanjšuje od lanskega avgusta naprej in sedanje marže postavljajo trgovino v zapostavljen položaj. Ni dobro, če gredo investicije na račun osebnih dohodkov.

Kako pa samoupravna dejavnost?

Jevnikar: Živi, kot je treba. Se stanke imamo izven delovnega časa in čeprav so delegati z vseh koncev občine, od koder ni niti javnega prevoza, nekateri pa nimajo niti svojih vozil, se še ni zgodilo, da bi bili kdaj nesklepčni.

Rekli ste, da ste manjša temeljna organizacija v velikem sozdu. Kako se v njem počutite?

Jevnikar: Zadovoljni smo s tako organizacijsko povezavo z Rožnikom in sozdom – kot je sedaj. V tozdu imamo samo računovodstvo, operativno komercialo in splošno kadrovsko službo, vse ostalo je na delovni organizaciji ali sozdu. Največja prednost take povezave so združena sredstva, saj sami ne bi mogli večjih naložb. Morda trenutna organiziranost sozda ni najboljša, dalo bi se še kaj izboljšati, vendar tudi nastop pred banko pod imenom Mercator pomeni veliko in ne nazadnje tudi jamstvo za pošten odnos.

Poseta Veleblagovnici u Novom Beogradu

Đurica Sremac – Beograd

Sve što vam treba, naći ćete u Mercatoru!

Verovatno će se čitaoci setiti ove poznate Mercatorove reklame, stare otprilike dvanaest godina, a na koju je pisca ovih redova podsetila poseta robnoj kući Veleblagovnici na Novom Beogradu, odnosno njenoj samousluži. U prilog napred navedene tvrdnje govore i podaci do kojih smo došli u razgovoru sa drugaricom Brankicom Dragojlović, rukovodiocem komercijalnog odeljenja.

Glavni razlog koji nas je i naveo da samouslugu posetimo, je bila vest da u samousluži sve robne kuće dosta često ima ulja i to na tezgama, da povremeno i deterđentata i kafe što je u današnjim tržišnim uslovima, priznaćete i sami, retkost. Sticajem okolnosti od jedne tri probne posete ulja je bilo dvaput a deterđentata i kafe nijednom.

Odgovor na ovakvu situaciju nam je dala drugarica Brankica. »Tačno je da ovi proizvodi koje ste spomenuli nisu retkost u našoj samousluži bez obzira na krizu na tržištu, ali mogu vam reći da je ta dobra snabdevenost ovim proizvodima odraz naše dobro orijentisane poslovno prodajne politike. Nije to samo da u Mercatoru možete naći ulje koje je u Beogradu uopšte vrlo često misaona imenica, već pogledajmo malo širše. Da li ste primetili da su nam tezge odnosno rafovi raspoređeni tako da omogućuju maksimalnu komunikaciju kupaca? Sledeći ele-

ment je roba na tezgama, sredjena po nizu kriterijuma, nameni, vrsti, načinu pakovanja, kvalitetu i drugim, posebna knjiga u koju se upisuju želje kupaca, veoma visok nivo higijene i medju proizvodima koje prodajemo dosta raznih specijaliteta, kako naprimer kajmak iz Sirogojna, zlatiborski sir, dimljene šunke, takodje sa Zlatibora, rakovi, školjke i drugo.«

Pa dosta toga se tu vidi, ali nas interesuje kako to realizujete?

»Pa mogu reći da od 31-nog radnika, koliko nas je ovde zaposleno, nema nijednog koji nezna svoj posao do detalja. Organizacija posla je na maksimalnoj racionalizaciji angažovanosti radnika, tako naprimer rafove punimo robom samo u vremenima od 6-8 i 13-15 je u tom periodu ima najmanje kupaca i najmanje ćemo im smetati. Ali u vremenima od 8-13 i 15-20 časova, kad se kupci pojave u većem broju, tad stupaju na scenu pojačanja prodavaca koji pomažu

kupcima kod izbora robe, zatim lakšeg nalaženja, na kasi kod tezgi gde se meri roba, i uopšte svuda, tako da kupac uspe da kupi sve što je zamislio.«

Da li mislite da kupac ode iz vaše samousluge zadovoljan?

»Iskreno rečeno, bez obzira kako se naš kupac oseća, mi nismo blizu toga da smatramo da na oko 450 m² prodajnog prostora postojećih oko 16.500 artikala zadovoljava ono, što mi želimo da omogućimo našim kupcima. Zbog toga i nastavljamo stalne kontakte na svim poljima, kako sa proizvođačima tako i z veletrgovcima, tako da ćemo boljim povezivanjem proširiti asortiman, a nadamo se i cene, koje su sad na nivou konkurentnih, spustiti. I da završim, dokaz da smo na pravom putu pokazuje nam stalno povećanje broja dnevnih narudžbi za samoposlugu što je vrlo značajan pokazatelj.«

Da bismo utvrdili značaj podataka koju su nam u samousluži prezentirali proverom, u Centropromu, koji je glavni snabdevač Beograda, smo saznali da oni u svom asortimanu robe imaju oko 17000 artikala, što već samo po sebi dovoljno govori koliko se u našoj samousluži vodi računa o asortimanu a i potvrđuje reći reklame, izrečene na početku.

Pred sprejemom dveh družbenih dogovorov

Jože Renar – M-Rožnik, TOZD Grmada

Delitev po vložnem osebnem deležu

Relativno pravilna delitev osebnih dohodkov (absolutno pravilne delitve ni) je ena najtežjih ter najbolj zapletenih in odgovornih nalog vsakega tozda, delovne organizacije ali sozda, pa tudi krajevne skupnosti, občine itd. Tega se tudi v naši republici vsi vedno bolj zavedamo, kar dokazujeta predlagana osnutka Družbenega dogovora o skupnih osnovah o oblikovanju in delitvi sredstev za osebne dohodke in skupno porabo ter Družbenega dogovora o skupnih osnovah za povračilo stroškov, ki so jih imeli delavci pri opravljanju določenih del in nalog. Dogovora so sklenili Republiški svet Zveze sindikatov Slovenije, Gospodarska zbornica Slovenije in Izvršni svet Skupščine SR Slovenije, mi pa smo ju sprejeli in o njima razpravljali.

Ti akti so zanesljivo velik korak k izboljšanju sistema nagrajevanja v naši republici. Napačno pa bi bilo trditi, da bo s temi akti vse opravljeno. Sistem nagrajevanja ni nikoli dokončen oziroma ni nikoli tako dober, da ne bi bil jutri še boljši. To, da zahteva sistem nagrajevanja stalno prilagajanje novi tehnologiji in višji strokovni usposobljenosti delavcev praktično pomeni, da je treba izpopolnjevanje nagrajevanja neprestano dograjevati in se iz dneva v dan spopadati s staro in preživelo miselnostjo – pridobljenimi privilegiji, nerazumevanjem sedanega in jutrišnjega časa ipd. Marsikdo od vodstvenih pa tudi vodilnih delavcev v tem neprestanem dokazovanju in usmerjanju kapitulira («Te plače so mi zrasle že čez glavo!», «O plačah ne bom spregovoril niti besedice več!» itd.). Namesto, da bi se še naprej borili za pošteno nagrajevanje po delu, vržejo puško v koruzo. Rezultat kapitulacije so ponavadi uravnilovka in zadržani pridobljeni privilegiji – torej vse drugo kot pa dejansko nagrajevanje po delu. Tako eno kot drugo pa je za zdrav in uspešen razvoj tozda ali delovne organizacije zelo škodljivo.

Res je tudi, da je poleg dokazovanja, prepričevanja in usmerjanja potrebna znatna mera strokovne in politične sposobnosti, pa tudi vsestranske aktivnosti, saj moramo vedno imeti pred očmi, da je kolektiv živ organizem in da ni pripravljen ponižno čakati (kar je razumljivo), temveč hoče stvari spriti razčiščevati.

V našem kolektivu so se razpravljali strinjali, da sta omenjena družbena dogovora zelo pozitivna. Obenem smo ponovno ugotovili, da je v živilski stroki nagrajevanje po delu še vedno zelo problematično, predvsem zaradi neurejenih dohodkovnih odnosov. Načelo »Za približno enako delo – enako plačilo« je v našem tozdu (pa tudi v vsej živilski trgovini, če se primerjamo z drugimi dejavnostmi) neuresničljivo, saj so cene, kot osnovni element pridobivanja dohodka, vse zunaj kakršnekoli pristočnosti tozda. Delo v trgovini je težko in žal družbeno nižje ovrednoteno kot v drugih strokah. Dokaz temu so tudi osebni dohodki, ki so v živilski stroki, kljub težjemu delu, nižji kot v drugih (glej letošnje Informacije združenja za trgovino šte. 39).

Prav zato smo predlagali, da bi se vsi odgovorni na vseh ravneh zavzeli za to, da bi imele vse dejavnosti, vključno z živilsko trgovino, približno enake pogoje za ustvarjanje oziroma pridobivanje dohodka; s tem načelom bi potem lahko dosegli tudi tisto »Za približno enako delo – enako plačilo.«

Razprava se je dotaknila tudi slabosti našega dosežanega pravilnika o delitvi OD. Posebej je bilo poudarjeno, da je treba kolektivom v prodajalnih dati več pravic pri delitvi OD in izrečno zahte-

Aforizem za pokušino

Delavci so bili tako izčrpani od dela, da je direktor odšel na služben dopust.

Marko Bokal

vati, naj se le 80% mase za OD deli po skupni normi, 20% pa na podlagi meril in ocene za vsakega delavca znotraj kolektiva. S tem bi dosegli boljše in bolj pošteno nagrajevanje za vsakega delavca posebej ter kolektiv kot celoto, kar je tudi cilj družbenega dogovora.

Še nekaj o minulem delu

Naša želja je, da bi našli najbolj pošten in spodbuden način nagrajevanja, tako za minulo kot za živo delo, že zdavnaj pa smo prišli do spoznanja, da to ni enostavna naloga.

Za minulo delo trdimo, da bi moral vsak delavec dobiti delež po svojem celotnem prispevku. To načelo je prav gotovo zelo pošteno in tudi spodbudno, vprašamo pa se lahko, kakšne elemente oziroma merila naj bi uporabljali pri delitvi OD na podlagi minulega dela?

Pri nas smo doslej (tako je tudi v drugih državah) delili osebne dohodke na podlagi minulega dela. Verjetno je največja ovira, da nagrajevanje za minulo delo še ni tako urejeno, kot si želimo, to, da še nismo našli preprostih in objektivnih podatkov, ki naj bi služili

kot osnova za merila pri delitvi OD.

Z razvojem tehnike se je koncentracija minulega dela izredno povečala. Njegova višina je po posameznih tozdih zelo velika. Tu bi rad opozoril na to, da so tudi zaloge blaga minulo delo in da je višina teh v posameznih prodajalnih zelo velika, saj znaša v živilski trgovini od 300 do 500 tisoč dinarjev na zaposlenega, v naši blagovnici v Ljubnem pa kar milijon in pol dinarjev na zaposlenega. Res ni vseeno kako se gospodarji z velikanskim premoženjem, ki je bilo ustvarjeno v preteklem obdobju.

TOZD Grmada ni imela pred 20 leti niti enega objekta v upravljanju – vse trgovine smo imeli v najemnem odnosu. Danes jih je več kot 50% v lasti tozda, po prometu pa več kot 70%. Kdo je to ustvaril in iz česa? Prav gotovo so bili trgovski objekti v znatni meri zgrajeni iz akumulacije tozda, del pa iz kreditov širše družbene skupnosti. Skratka, objekti so iz minulega dela delavcev tozda in širše družbene skupnosti.

Za to obdobje obstajajo podatki, ki bi se jih lahko uporabilo za delitev OD na osnovi minulega dela.

Oskrba

Povzemamo iz Krškega »Poročevalca«

Mesni krizi na rob

Razmere (beri: cene in ponudba) na trgu živine in mesa so se v zadnjih mesecih spreminjale takorekoč iz dneva v dan, dokler ni ZIS v začetku novembra sprejel sklep o zamrznitvi cen mesa, kar pomeni, da veljajo enotne cene mesa za vso državo. Zaradi različnih cen živine in mesa po republikah je prihajalo namreč do motenj v preskrbi z mesom, kar naj bi ta sklep odpravil. Mesni krizi pa kljub temu še ni videti konca, saj se že pojavljajo glasovi, da je glede na ceno koruze meso prepoceni, da bodo klavnice poslovale z izgubo, da bo šlo še več mesa v predelavo itd., čeprav se je letos meso podražilo že tretjič.

O mesni krizi je pisal tudi Krški »Poročevalec«, glasilo delavcev in združenih kmetov M-Agrokombinata, iz katerega povzemamo razgovor s predstavnikoma tozda Meso-Kostanjevica. Na vprašanja sta odgovarjala Ivan Prah, vodja Klavnice, in Jože Janise, vodja predelave. Kljub temu da je bil članek objavljen 16. oktobra, je še vedno zanimiv in vreden branja.

Vpr.: Predstavite nam najprej tozd.

Odg.: Tozd Meso-Kostanjevica je nastal iz delovne enote. Temeljna naloga našega tozda je oskrba delovnih ljudi in občanov občine Krško z mesom in mesnimi izdelki. Za izpolnjevanje te naloge je zadolženih 38 delavcev v klavnici, predelavi in dvanajstih mesnicah.

Tržišče oskrbujemo s svežim mesom (govedina, teletina, svinina), rdečimi izdelki (hrenovke, posebna salama, pariška, kostanjeviška, krška, tirolska, navadna, tlačanka, pečenice) in poltrajnimi izdelki (prekajena vratovina, šunka, vršički, rebra, slanina). Trenutno je največja težava pomanjkanje živine.

Vpr.: Zakaj tako pomanjkanje živine?

Odg.: Precej razpoložljive živine odkupijo klavnice iz sosednje re-

publike, ker imajo višje odkupne cene in višjo prodajno ceno. Zdi se nam, da je v tej krizi služba odkupa prešibka. Morala bi biti več na terenu. Znano nam je tudi, da je precej črnih zakolov in prodaje mesa po domovih, ki je v velikih primerih celo dražje. Povedati moramo tudi, da poraba mesa hitreje narašča, kot pa je prirast živine. Še pred štirimi leti je bilo na teden dovolj 30–40 prašičev, sedaj jih koljemo 130–150, potrebe pa so skoraj 300 prašičev na teden.

Vpr.: Kje vidite izhod?

Odg.: Menjati moramo splošno politiko do živinoreje. Odkupne cene živine in prodajne cene mesa ne smejo capljati za tržnimi cenami koruze in krmil. Poenotiti moramo odkupne cene za vso Jugoslavijo, ker bomo s tem odvzeli glavno orožje prekupčevalcem. Zlasti tržna inšpekcija in organi pregona bodo morali biti bolj učinkoviti pri preprečevanju nezakonitega odliva živine.

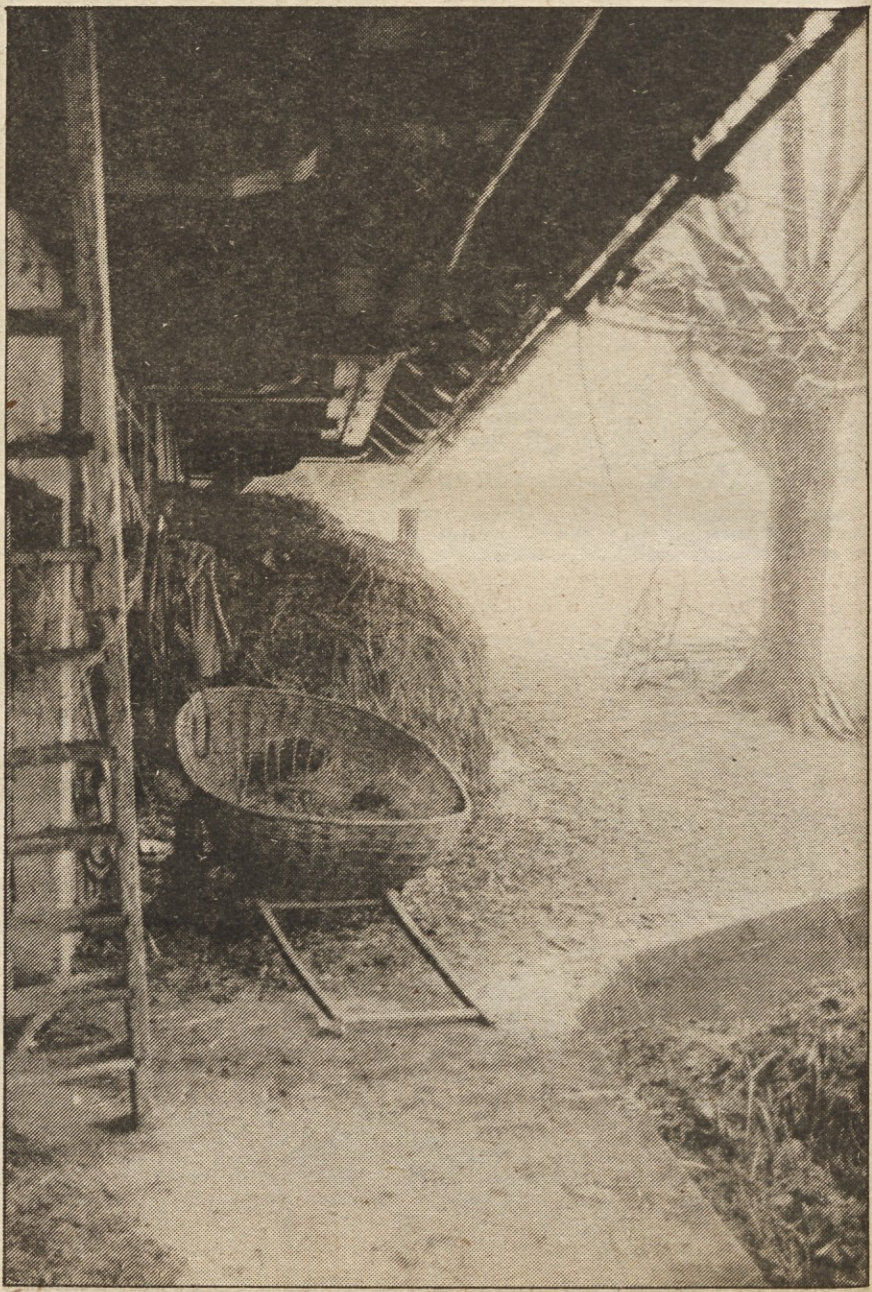
Vpr.: Dolžni ste oskrbovati prebivalstvo občine z mesom. Mesa v mesnicah ni. Kje iskati odgovornega krivca?

Odg.: Tozd »Meso« ali delovna organizacija Mercator – Agrokombinat Krško ne moreta nositi od-

Toda tudi to ni enostavno, saj so številni delavci v tem obdobju odšli iz tozda, še več pa jih je prišlo iz drugih tozdov, za katere pa nimamo podatkov.

Čeprav smo o pravični delitvi OD na podlagi minulega dela dosti razmišljali, pa žal preprostih rešitev nismo našli, čeprav se zavedamo, da je sedanji sistem nagra-

jevanja še posebno za minulo delo, zelo pomanjkljiv in premalo spodbuden. Občutek imam, da se ne zavedamo, kaj vse je minulo delo, zato je nujno, da temu posvetimo več pozornosti in truda, da bi našli bolj spodbudna merila in tako boljše gospodarili ter da bi delavci še več vlagali v prepotrebno razširjeno reprodukcijo, s tem pa koristili sebi in družbi.



Na kmetih. Foto: Kancijan Hvastija

»nonstop« prodajo v Kostanjevici in Brestanici, prizidati linijo za klanje prašičev in povečati hladilnico. Vse to je pod vprašanjem, čeprav je usklajeno s programom razvoja živinoreje v naši občini. Odnos do klavnice se bo moral menjati, če hočemo še naprej opravljati poslanstvo, ki ga imamo.

Vpr.: Kako se v tako stanje vključujejo organi upravljanja?

Odg.: Stanje smo ocenili na vseh nivojih. Tako delavski svet kot zbor delavcev sta opozorila na nemogoče stanje, zato pričakujemo, da bomo problem rešili v okviru DO in širše družbene skupnosti.

V našem tozdu imamo še poseben problem. Zaradi bolezni je že nekaj časa odsoten direktor tozda. Skupne službe nam sicer skušajo pomagati, vendar zaradi prezaposlenosti delavcev pri pripravi planov ta pomoč ne zadošča. Predlagamo, da se za čas odsotnosti našega direktorja najde človek, ki bi ga povsem nadomeščal, usklajeval delo in pomagal pri reševanju težkega stanja našega tozda.

Vpr.: Delovni pogoji v klavnici so težki (vlaga, teža tovara itd.) Ali vam ljudje bežijo v druga dela?

Odg.: Kadrovska struktura je v glavnem zadovoljiva. Klavnico, predelavo in skoraj vse mesnice vodijo visoko kvalificirani delavci. Prav tako nimamo težav z drugo delovno silo, ker se vsi delavci zavedajo skupnih težav. Selitev je zelo malo ali jih skoraj ni.

Vpr.: Bi še kaj povedali, kar vas morda nisem vprašal?

Odg.: Posebna težava je neredna dobava živine. Urniki in dnevi so zaradi stanja na trgu z živino povsem brez reda. Zgodi se, da moramo kakšen dan delati 12 in več ur, drugi dan pa nimamo dela. Ta problem bi gotovo lažje rešili, če ne bi bili odvisni le od odkupa živine od kmetov. V takih primerih bi nas reševala reja klavne živine na posestvih, kjer je dobava rednejša in manj podvržena tržnim nihanjem.

Vpr.: Primeri so več kot očitni. Kako pa tako stanje vpliva na načrte vašega tozda?

Odg.: Lep program, ki smo si ga zastavili, bo najbrž padel v vodo. Želimo izboljšati prodajo mesa z

Zakoni

Jože Starič, komercialist

Pravilna in vestno opravljena inventura

Ker prihaja čas letnih zaključkov poslovanja, bo tokrat govora o letni inventuri, popisu blaga in njegovih virov. Uradna lista SFRJ 58/76 in SRS 59/77 vsebuje določila o tem, kdaj in kako mora organizacija združenega dela opraviti inventure, periodične obračune in zaključni račun letnega poslovanja ter določila o hrambi poslovnih knjig in knjigovodskih listin.

Inventure se nihče ne veseli. Tisti, ki so zadolženi za materialno vrednost blaga in sredstev, se ves čas zavedajo, da bo inventura pokazala sliko njihovega poslovanja.

Malomarnost pri čuvanju ali nepravilnost pri prodaji blaga, malomarno vodenje evidence pri povratni embalaži, pa tudi površno opravljena inventura – vse to se

knjigovodska dela organizacije združenega dela.

Komisijo sestavljajo predsednik in dva člana. V komisiji ne more biti oseba, ki je zadolžena za materialne in finančne vrednosti, pa tudi ne oseba, ki vodi knjigovodske posle določene poslovne enote.

Za popis dvomljivih, spornih, neizterljivih in zastarelih terjatev

Opisal bom nepravilni postopek inventurne komisije v neki prodajalni in tudi poznejše posledice.

V prodajalni je bila opravljena inventura tako, da je predsednik komisije po nareku poslovodje vpisoval blago v popisne liste, člana komisije pa sta opravljala druga dela v zvezi s popisom. Nihče ni kontroliral štetja, cen in vnašanja v popisne liste. Poslovodja je ob nareku navaljal večje količine blaga in višje cene, s tem dajal neresnične podatke za vpis v popisne liste in tako prikrikl manjko. Ker pa ni mogel prikriti vsega manjka in ker je bil ta ugotovljen ob zaključku poslovnih knjig, je delavski svet organizacije odločil, da je treba napraviti kontrolno inventuro in sicer s pomočjo kontrolnih organov centralne organizacijske enote. Ti so popis opravili v skladu s predpisi in rezultat je bil velik manjko.

Zadnje besedo je imelo sodišče, ki je nevestnega poslovodjo obsodilo na zaporno kazen in povračilo storjene škode, organizacijo pa opomnilo zaradi nepravilnega postopka pri delu s popisom blaga.

Ko je popis končan je treba zbrati vse popisne liste, preveriti ali so vsi (oštevilčeni morajo biti

še pred popisom) in jih zložiti po vrstnem redu. Popisne liste morajo podpisati člani komisije in odgovorna oseba, ki je zadolžena za materialno in finančno vrednost poslovne enote.

Po končanem popisu mora predsednik komisije napraviti zapisnik o popisu: zapisati mora začetek in konec popisa, kdo je odgovorna oseba za blago ter naštetih člane komisije in ostale prisotne pri popisu blaga. Zapisati mora tudi število popisnih listov, grupe blaga (če je blago popisano po grupah), gotovino, virmane, bone, čeke, zadnji izkupiček pred inventuro (tudi kdaj je bil poslan v banko ali na pošto), zadnje številko dopisja, obremenitve in dobropisa.

Dolžnikov v inventuri ne prikazujemo, ker jih ne sme biti, razen potrošniških kreditov, ki pa morajo biti urejeni še pred inventuro.

Finančni izračun inventure napravi predsednik komisije, ki nato ta izračun pregleda z osebo, odgovorno za poslovanje. Naknadno pripisovanje, črtanje ali spremeničenje posameznih postavk v popisnih listih ni dovoljeno, razen če je napaka zares opazna in še to mora biti navedeno v zapisniku.

Pravilnik o inventuri tudi določa, da mora inventurna komisija raziskati vzroke, zaradi katerih je prišlo do primanjkljajev ali presežkov ter o tem poročati samoupravni delavski kontroli in delavskemu svetu organizacije.

Hramba poslovnih knjig in knjigovodskih listin

Poslovne knjige je treba hraniti najmanj 10 let, knjigovodske listine najmanj 5 let od zadnjega poslovnega leta, periodične in začasne obračune, prodajne in kontrolne bloke, pomožne obrazce in podobno dokumentacijo pa najmanj 2 leti od dneva, ko je bil sprejet zaključni račun. Zaključne račune in končne obračune osebnega dohodka delavcev hranimo kot trajno vrednost.

Pravilnik govori še o pravicah in dolžnostih knjigovodstva, o informiranosti članov delovnega kolektiva o rezultatih poslovanja, o tem, komu je treba dostavljati poročila oziroma zaključne račune ter o kazenskih določbah, ki se nanašajo na primere, kadar inventura in drugi obračuni niso opravljeni pravočasno in točno in kadar podatki v njih niso resnični.

Zaradi omejenega prostora v glasilu sem pripravil le nekaj povzetkov iz pravilnika o inventurah, nekaj pa sem napisal iz prakse.

Tema je zelo obširna, prav gotovo pa je res, da kakršna je predprava, takšna je tudi inventura, ta pa mora biti točna in resnična.



Zaloge. Foto: Kancijan Hvastija

odraža pri končnem obračunu poslovanja poslovne enote.

Zakon predpisuje, da je treba inventuro opraviti ob koncu poslovnega leta – to je redna inventura. Izredne inventure lahko opravimo tudi med letom, in sicer ob primopredaji poslov in zamenjavi oseb, ki so zadolžene za materialna ali finančna sredstva, ob likvidaciji ali stečaju gospodarske organizacije ali ob z odloki zakonodajnega organa spremenjenih cenah blaga.

Inventura se lahko opravi 40 dni pred koncem poslovnega leta, končana pa mora biti do zadnjega dne poslovnega leta.

Poslovne enote ali organizacije z velikim številom artiklov (nad 5000) lahko zaradi vremenskih neprilic ali vskladiščenja blaga na prostem pričnejo z inventuro 60 dni pred koncem poslovnega leta, končana pa mora biti do zadnjega dne poslovnega leta.

Vse spremembe pri stanju sredstev, nastale v času od dneva popisa do konca poslovnega leta, je treba pozneje na podlagi verodostojnih knjigovodskih listin vpisati v popisne liste.

V inventurni popis je treba vnesti vsa sredstva, ki so na dan inventure v delovni organizaciji, pa tudi tista sredstva, ki so last delovne organizacije, so pa posojena, shranjena nekje drugje ali na poti ter sredstva, ki niso last delovne organizacije, vendar jih ta upravlja ali shranjuje.

Vsa dejavnost, mora biti v popisnih listih prikazana ločeno.

Inventurna komisija

V inventurni komisiji morajo biti strokovno sposobni in vestni delavci. Delavski svet s pismenim aktom imenuje potrebno število komisij in določi rok, do kdaj morajo inventure opraviti. Ustanovi tudi centralno komisijo (če je to potrebno), ki koordinira delo vseh komisij.

Organizacijo dela inventure vodi poslovodni organ (direktor) organizacije združenega dela ali drugi delavec, ki ga pooblasti delavski svet. Organizacije dela inventure ne morejo voditi vodja knjigovodstva in delavci, ki opravljajo

in drugih obveznosti mora biti posebna komisija. Tudi v tej komisiji ne morejo biti osebe, ki opravljajo knjigovodske posle ali vodijo evidenco o terjatih in obveznostih.

Inventurna komisija je odgovorna za resničnost inventurnega stanja, za pravilno sestavitev popisnih listov, za pravočasnost inventure in za pravilnost poročila o inventuri.

Delo pri inventuri

Centralna komisija napravi delovni načrt o predpripravi in roku inventure ter pripravi gradivo, potrebno za popisovanje. Izvod načrta dostavi organu delavske kontrole.

Blago, surovine, material, gotove proizvode, embalažo in podobno je treba pred popisom sortirati po grupah ter urediti tako, da poteka štetje in popisovanje hitreje, lažje in nemoteno.

Prodajno blago mora biti označeno s cenami na artiklu, na ceničku ali na kartoteki. Pred popisom je treba izločiti nekurantno blago in blago s hibami ter ga popisati na posebnem popisnem listu.

Ko je sortiranje gotovo, pričnemo s popisom. Način popisa je različen. Nekateri blago popisujejo na konceptne liste, drugi pa neposredno v popisne liste. Nikakor pa to ni dovoljeno storiti na švicarski način (količina krat cena, brez navedbe imena artikla; tudi to se je dogajalo). Odločitev o tem, kateri način je prikladnejši, je prepuščena inventurni komisiji. Naj velja načelo: popis mora biti točen v ceni, količini, končnem znesku in grupi blaga. V popisni list se vnašajo podatki o imenu blaga, vrstah, mer, količini in ceni.

Ko je popis ali del popisa končan, je dolžnost inventurne komisije, da preveri pravilnost štetja artiklov, pravilnost cen in vnašanja v popisni list ter pravilnost grupiranja blaga. Nikakor pa ni prav, da člani komisije (predvsem v večjih prodajalnah) vpisujejo blago po nareku v popisne liste. Dolžnost članov komisije je, da kontrolirajo popis in ne da pišejo.

Drugače je v manjših prodajalnah. Tu mora predsednik komisije kontrolirati pravilnost popisa.

Kako je s prodajo časopisov in revij iz drugih republik pri nas?

Jože Rozman

Povpraševanje določa ponudbo

Pred približno mesecem in pol je Tanjug objavil vest, da je v Sloveniji oziroma Ljubljani težko priti do dnevnega in periodičnega tiska iz drugih republik oziroma da mnogo teh časopisov in revij roma neprodanih nazaj k izdajateljem in založnikom, čemur s tujko pravimo remitenda. Ta je bila očitno tako visoka, da je nekatere zaskrbelo.

O vsem tem je razpravljaj tudi sekretariat tiskovnega sveta RK SZDL Slovenije na svoji seji 25. septembra letos skupaj s predstavniki organizacij, ki skrbijo za razdeljevanje tega tiska po Sloveniji. Te organizacije so: Tobak Ljubljana, ČGP Delo, Novinsko-izdavaško podjetje Vjesnik, Emona-Merkur in Mercator. Ugotovili so, da je tiska iz drugih republik pri nas večinoma dovolj, da količino časopisov in revij sproti uravnavajo in spreminjajo, upoštevajoč povpraševanje, da periodike sploh ne primanjkuje, največji problem pa je redna in pravočasna dostava časopisov iz drugih republik. Če zaradi kakršnegakoli vzroka (megla na letališčih, neugodne prometne zveze) dostava kasni za dan ali celo dva, dnevno časopisje ni več zanimivo in zato razumljivo ostaja na policah. Nadalje so ugotovili, da je težje priti do teh časopisov in revij ob sobotah in nedeljah, ko je večina kioskov in drugih prodajnih mest zaradi pomanjkanja delovne sile zaprta. Samo Ljubljana ima skupno 251 prodajnih mest za časopise in revije, od tega je na 144 mestih moč kupiti tudi časopisje iz drugih republik. Največ prodajo v Ljubljani Sportskih novosti (2300 do 4300 izvodov), Politike (300 do 500 izvodov), med revijami je najbolj bran Start (okoli 2200 izvodov), sledijo mu različni stripi, ljubzenski romani in podobno.

Sami smo hoteli ugotoviti, kako so založene s časopisjem iz drugih republik Mercatorjeve trgovine. Po telefonu smo vprašali v Trzin, Portorož, Ptuj, Gornjo Radgono, Ormož, Novo mesto, Idrijo, Postojno in Ljubljano, kjer smo še osebno obiskali dve trgovini. Odgovori so bili povsod skoraj podobni skupni imenovalci pa je takle:

– prodaja časopisov in revij ni osnovna dejavnost trgovine, prodajajo jih le zato, da ustrezajo kupcem;

– prodaja je odvisna od povpraševanja, saj tudi to časopisje, ki ga prodajajo sedaj, prodajajo le zaradi povpraševanja in želja kupcev. Podobne odgovore smo dobili

tudi v dveh samopostrežnicah v Ljubljani. Na Jeranovi (tozd Dolomiti), prodajo največ revij, zabavnikov in stripov iz drugih republik, od dnevnega tiska dobivajo dva izvoda Politike, a ne prodajo skoraj nobenega, čeprav je blizu trgovine samski dom gradbenih delavcev. Tudi na Gregorčičevi 13 (tozd Golovec) prodajo največ zabavne periodike in komaj kakšen izvod Politike, čeprav dnevno dobijo pet izvodov, sarajevskega Oslobođenja pa ne prodajo niti izvod. Poleg trgovine je namreč kiosk in ljudje so navajeni kupiti časopisje tam, saj se v trgovini sami še ni zgodilo, da bi se kupci pritožili zaradi pomanjkanja kate-regakoli časopisa.



V samopostrežni trgovini na Jeranovi prodajajo več kot 60 različnih časopisov in revij, tudi iz drugih republik. Foto: Jože Rozman

Aforizmi za pokušino

Ne tratimo časa za prazen nič; izkoristimo ga raje za praskanje.

Nekatere ženske si lepotičijo obraz, da bi skrile grde noge.

Trebuh ni merilo premožnosti.

Ni nujno, da je tisti, ki drugemu pije kri, pijanec.

Ponudil jim je prst, oni pa so ga zagrabil za goltanec.

Marko Bokal

Od 17. septembra do 17. novembra smo zbirali članke iz dnevnega časopisja, ki so karkoli pisali o sozdu Mercator oziroma delu njegovih posameznih celic. Nabral se je kar zajeten kupček novic iz Dela, Dnevnika in Dolenjskega lista.

Dnevnik nameni vsak teden eno stran novicam iz Cerknice. Martin Krpan s kobilico, stekiro in kijem je likovni moto strani, ki se imenuje Cerknikiški žaromet. 17. septembra je bil skoraj v celoti namenjen pogovoru z direktorjem M-KZ Cerknica ing. Leom Frelihom. Poleg splošnega orisa kmetijstva v cerknikiški občini, vzrokov za pomanjkanje mesa, o delu in uspehih pospeševalne službe smo lahko prebrali tudi nekaj izjav kmetov-kooperantov. Direktor Frelih je postavil na zatožno klop hladilne skrinje, kot enega izmed krivcev za pomanjkanje mesa, saj v njih konča marsikatero tele, ki bi spitano dalo lahko petkrat več mesa. Če se je Evropa odpovedala teletini, da bi imela polne mesnice, bomo morali storiti to tudi mi, ugotavlja na koncu ing. Leo Frelih.

Istega dne je Dnevnik objavil članek »Iz črne moke ni kruha za peke«, v katerem Ivo Brečić ugotavlja, da je v Ljubljani osnovne vrste kruha (črni, beli, polbeli) dobiti tako težko kot pralni prašek. Peki jih ne pečejo predvsem zato, ker z njimi premalo zaslužijo. V seznamu pekarn, ki ne pečejo tega kruha ali pa ga pečejo premalo sta tudi M-Konditor in M-Pekarna Grosuplje. Člankar pravi, da so njega dni slabe peke »potunkali« v reko, danes pa peki »tunkajo« svoje ekonomske trnje v kalnem, saj vsi vedo, da zaslužka s kruhom ni, peki pa ga iščejo tam, kjer bi ga ne smeli, to je pri potrošniku. Podobno je pisal Dnevnik še 7. novembra.

Kako je s preskrbo v krajevni skupnosti Moste je pisal Dnevnik

DELO

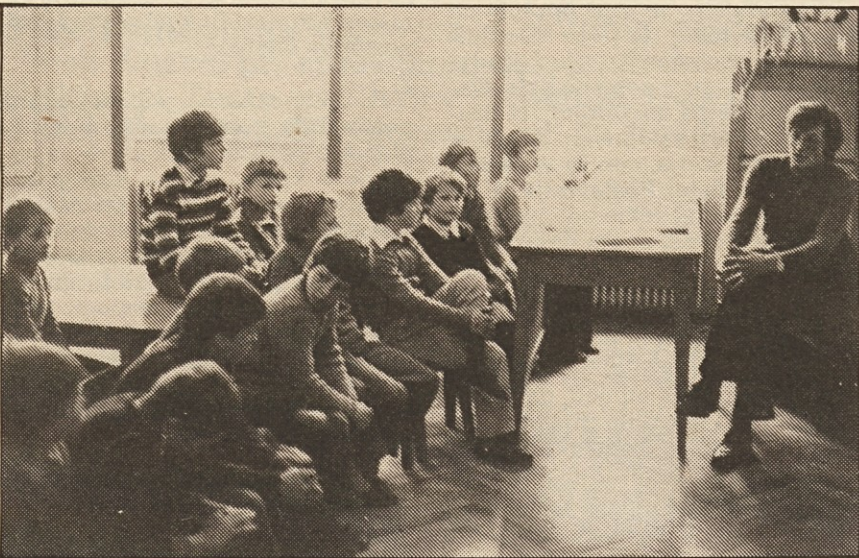
GLASILO SOCIALISTIČNE ZVEZE DELOVNEGA LJUBJANSKE SLOVENIJE

ravnatoko 17. septembra. Na sestanku predsedstev krajevnih konferenc SZDL Moste in Selo, predstavnikov potrošniškega sveta, Mercatorja in drugih so ugotovili, da preskrba, ne upoštevajoč trenutnega pomanjkanja nekaterih vrst blaga, ni najboljša. Večina potrošnikov je sedaj, ko primanjkuje nekaterih izdelkov, zelo razumevajoča, nekaj pa je takih, ki nam stalno delajo težave, je dejal na sestanku predstavnik Mercatorja.

Dolenjski list je v prilogi 18. septembra celo stran namenil fotografijam in obsežnemu poročilu o kmečkem prazniku in živinorejski razstavi, ki jo je M-Agrokombinat Krško pripravil 7. septembra. Naslov članka »Hrana močnejša od atomske bombe« želi opozoriti na danes že zelo razširjeno mne-

vasi. Hrušk so zaradi slabega vremena med cvetjem obrali le 110 vagonov namesto predvidenih 185, jabolk pa zaradi istega vzroka 230 vagonov namesto 290. Večino jabolk in hrušk so vskladiščili v hladilnici v Stari vasi pri Krškem.

Istega dne v Dolenjskem listu še ena novica iz Krškega. Pod sliko z gradbišča nakupovalnega centra Krško, katerega investitor je M-Preskrba Krško, je vprašanje, ali



Marko Nared vodi tudi kmetijski krožek na OŠ Begunje.

bo do oktobra nared. Povejmo, da je bila otvoritev 17. oktobra, o njej pa je poročal Dolenjski list 23. oktobra.

Dnevnik je še enkrat, tokrat 1. oktobra, pisal o kmetijskih pospeševalcih iz M-KZ Cerknica. Točneje rečeno, samo o enem izmed njih, o njegovem delu, uspehih, prizadevanjih in načrtih. To je Marko Nared, vodja združene enote Begunje, ki skrbi tudi za razvoj ovčereje v cerknikiški občini, ki je ne le donosna kmetijska panoga, ampak tudi nadvse koristna, saj se ovce pasejo na slabših zemljiščih; te marsikje že prerašča grmovje, ovca pa je naravni in poceni meliorator za taka zemljišča. Naslov članka o zahtevnem delu kmetijskega pospeševalca je »Če jajce več kot puta ve«, namiguje pa na težave, ki jih ima mlad strokovnjak, kadar »uči« stare kmete na novo kmetovati.

Šepajoča preskrba Ljubljane je takorekoč časnikarski hit tega meseca in zgodbo zna že vsakdo, ki kolikortoliko redno bere časopise, na pamet. Gre skratka za to, da naj bi zaledje Ljubljane skrbelo za nemoteno preskrbo republiškega središča. V ta namen naj bi iz mestnega sklada za pospeševanje kmetijstva (vanj prispevajo denar vse ljubljanske občine iz presežkov proračunskih sredstev) črpali sredstva za sovlaganje v razvoj družbenih farm. Med dvanajstimi proizvajalci živil, ki računajo na to pomoč, je omenjen tudi Mercator (mišljena je delovna organizacija Sadje zelenjava), ki bo sovlagala v pridelovanje zelenjave na Primorskem in mandarin v dolini Nere-

ske trgovce?« je naslov drugega članka, govori pa o umestni potezi trgovcev trebanjske M-samopostrežnice, ki so se spomnili tudi na tiste ljudi, ki ne morajo nakupovati dopolne in zato zanje vedno prihranijo nekaj pralnega praška. Poteza vredna posnemanja, saj pralni prašek drugod delijo po načelu kdor prej pride – prej melje.

Tretji članek govori o obisku sekretarja predsedstva CK ZKS

le, če bodo kreditni pogoji dovolj ugodni. Podoben članek je De- lo objavilo še 30. oktobra.

Dva dni kasneje je Delo v zbadljivi rubriki »Pa še to« na zadnji strani zapisalo dobesedno takole: Odločale so sekunde – Včeraj ob 11. uri so v Luciji odprli nov salon pohištva in bele tehnike Mercator-Nanosa. Takoj zatem, ko so slavnostno prerezali trak, se je v prodajne prostore vsula množica kupcev, pa še nekaj radovednežev je bilo vmes. Nekateri so se zapodili na oddelek bele tehnike, kjer je na dokaj vidnem mestu »kraljevala« velika zmrzovalna skrinja. »Prvi« kupec, ki je skrinjo že nekaj mesecev zamam iskal po drugih trgovinah, je že hotel izvleči listnico, ko je izvedel, da je samo drugi. Prehitel ga je nekdo, ki je že ob 6. uri čakal na otvoritev ob 11. uri. Razočarani »ostali« se sedaj zanimajo, kdaj in kje bodo odprli novo tovrstno trgovino.

»Klavnice naj bi si bolje razdelile delo« je zapisalo Delo 14. oktobra. Iz članka izvemo, da Tovarna mesnih izdelkov Ljubljana (DO M-Velepreskrba), Mesna industrija Emona Zalog in Mesna industrija Gorenjske Škofja Loka pripravljajo osnutek samoupravnega sporazuma, ki naj bi urejal dejavnost klavnice. Sporazum naj bi podpisala

Dnevniku 15. oktobra je bilo nekaj besed o M-KZ Cerknica in odkupu krompirja, ki so ga letos zaradi slabega vremena pridelali za polovico manj kot so predvidevali, več pa o nosilcu razvoja trgovine v cerknikiški občini, to je tozdu Trgovina Rakek (DO M-Nanos). Ta enota je bila na kratko predstavljena: ima 26 prodajal, od klasičnih vaških do blagovnega centra v Cerknici, ki ga bodo odprli 29. novembra letos. V njem bo v kleti samopostrežna trgovina in bife, v dveh nadzemnih nadstropjih bodo prodajali industrijsko blago oziroma bo gostinski lokal z banketno dvorano, zimskim vrtom in letno teraso. Zanimivo pa je, vsaj sodeč po Dnevniku, da na cerknikiškem koncu ne primanjkuje trgovcev, saj se je na razpis za šest prodajalcev v novem blagovnem centru javilo kar 27 kandida-

Da so mesnice še vedno na pol prazne, je pisal Dnevnik 16. oktobra. To pa ni veljalo za konjsko mesnico Mercatorja na ljubljanski tržnici, kjer se v poznih dopoldanskih urah mesa ni zmanjkalo. Za dokaz je Dnevnik objavil tudi fotografijo.

Akcija tržnih inšpektorjev je odkrila marsikaj, med drugim tudi to, da so v Mercatorjevi mesnici na

Franca Šetinca med kooperanti krškega Agrokombinata. Obiskal je nekaj preusmerjenih kmetij, predstavniki TOKa in kmetje so mu razložili svoje načrte in opozorili predvsem na potrebno denarno pomoč za pospeševanje zasebnega kmetijstva, Franc Šetinca pa je dejal, da v Sloveniji sedaj bolj kot kdaj prej potrebujemo močne kmete-velike pridelovalce hrane.

Dnevnik je 7. oktobra objavil sliko praznih krušnih polic v M-samopostrežnici v Derčevi ulici v Ljubljani (tozd Grmada). Fotografija je bila posneta popoldne ob 16.30 in pisec pripombe pod njo se sprašuje, zakaj v trgovini ne morejo kupiti kruha tisti, ki lahko nakupujejo samo popoldne.

GLASILO SZDL SLOVENIJE – LJUBLJANA

DNEVNIK

Dolenjski list je pripravil okroglo mizo na temo »Pravična prodaja še ni dobra preskrba«. Za njo sta sedela tudi Jože Kovačič, poslovodja potrošniškega centra Mercator v Zabji vasi in Ciril Jarnovič, direktor tozda Standard iz Novega mesta. Povejmo, da govorniki niso povedali kaj bistveno novega, česar bralec ne bi že vedel. Razčlenili so vzroke slabe preskrbe, namignili, kaj bi bilo, če bi ta ali oni storil to ali ono, kar je bilo dogovorjeno, opozorili, da stojijo potrošniški sveti preveč ob strani, da pralnega praška ne bi smeli toliko izvažati itd. Razgovor je bil objavljen v Prilogi Dolenjskega lista 9. oktobra.

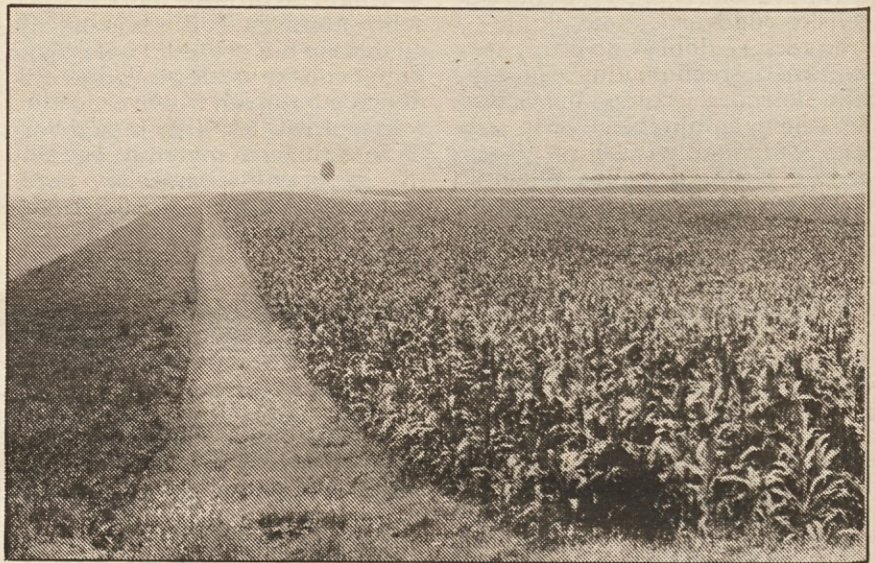
Istega dne je Dolenjski list objavil še kratko novico, da so modra frankinja, žlahtnina in še nekatere druge sorte grozdja že zrele za zobjanje, trgateg pa se bo začela šele takrat, ko bo občina izdala odlok (začela se je 15. oktobra). Takrat bo krški Agrokombinat tudi začel odkupovati grozdje za predelavo v lastnem obratu v Leskovcu, katerega zmogljivost so letos precej povečali.

O tem, da je izvršni odbor SIS-a za preskrbo mesta Ljubljane sklenil, da dobijo štirje glavni oskrbovalci mesta z mesom (Emona, Mercator, ABC Pomurka in Mesozidelnki Škofja Loka) višje kompenzacije za meso, ki so ga prodali v Ljubljani konec avgusta, ko je bila preskrba z mesom najbolj kritična, je pisalo Delo 9. oktobra.

Istega dne pa še o starih in novih trgovinah v viški občini. V zadnjih desetih letih se je število trgovin znižalo s 104 na 89, vendar se je skupna površina uporabnih prostorov zvečala s 5180 na 5305 m². Danes je v občini 18 samopostrežnic in 70 klasičnih trgovin ter en kiosk. Za naslednje srednjeročno obdobje načrtujejo v tozdu Dolomiti pet novih trgovin: v Horjulu, Kozarjah, Škofljici, ob Viški cesti in Rakovniku, prenovili in razširili naj bi tudi trgovino na Brdu. Načrt bodo lahko uresničili



Staro trgovino v Vnanjih Goricah (na sliki) je zamenjala nova samopostrežnica tozda Dolomiti.



Silazna koruza na Marofu – KZ Cerknica. Vse foto: Jože Rozman

le še druge okoliške klavnice, sodelovanje med njimi pa naj bi omogočilo skupen in enoten nastop na trgu živine in mesa. Osnovni namen je boljša preskrbljenost s surovino (zdrževalce naj bi tudi sredstva za razvoj živinoreje) in seveda s svežim mesom.

Istega dne je Delo objavilo še novico, da bosta do konca leta odprti dve novi M-trgovini. Prva bo v Slapah ob Zaloški cesti (tozd Golovec), druga v Črnučah blizu tovarne Elma (tozd Grmada). Veliko skladišče ob Slovenčevi cesti pa naj bi bilo gotovo aprila prihodnje leto; o slednjem je pisal tudi Dnevnik 22. oktobra.

O Grosupljem in njegovi privlačni okolici, ki je nadvse primerena za krajše izlete, se je Dnevnik razpisal na dveh straneh 14. oktobra. Poseben okvir je namenil tozdu Dolomiti in njegovim trgovinam in se zlasti pomudil pri prenovljeni M-trgovini v Grosupljem, v drugem okviru pa je predstavil razvoj grosupeljske pekarnice, ki je tudi članica sozda Mercator. Letos bodo v Pekarni napekli skupaj 3350 ton kruha in peciva, od tega ga 60% prodajajo v Ljubljano, lahko pa bi ga še več, zato bodo v prihodnjih letih povečali zmogljivosti.

V Cerknikiškem žarometu v

Titovi 89 (tozd Grmada) opazili, da junetina ni bila označena tako, kot bi glede na kategorijo morala biti, tri kilograme svinjine pa ni bilo označene z maloprodajno ceno. O tem Dnevnik 25. oktobra, 27. oktobra pa je objavil sliko in kratko novico, da so se v zimskem vrtu hotela Ilirija (DO M-Hoteli gostinstvo) zbrali slovenski numizmatiki.

O hitrih in spretnih krških natakarih iz hotela Sremič, o katerih sicer pišemo posebej v tej številki, je v svojem šaljevem tonu pisal tudi Tone Fornazzi v Nedeljskem dnevniku 9. novembra.

V rubriki Cerknikiški žaromet je Dnevnik 12. novembra pisal o škodi in posledicah zaradi prezgodnjega snega in tu omenil M-KZ Cerknica oziroma člano proizvodne skupnosti za silazno koruzo iz Loške doline, ki so morali nadvse pohiteti, da so poželi 25 hektarov silazne koruze.

V Potrošniško-informativnem centru v Ljubljani je bila do 22. novembra odprta razstava »Naša vsakodnevna prehrana«. Na njej je sodeloval tudi Mercator, Dnevnik pa v podpisu k sliki, ki je bila objavljena 15. novembra, ne pove, za katero temeljno ali delovno organizacijo gre.

Zbral in zapisal: Jože Rozman

● Iz programov Mercator Turista ●

Kam za Silvester?

Mercator Turist vas vabi, da veseli in razigrani pričakate novo leto v prijetnem okolju zdravilišča Čateške Toplice.

V zdravilišče boste prispeli 31. 12. popoldne in se nastanili v bungalovih, ki so v neposredni bližini zdraviliškega doma. Zvečer se boste v domu udeležili silvestrovanja s slavnostno večerjo in programom ter tako v prijetnem razpoloženju dočkali novo leto.

Od 1.1. do 3.1. boste uživali polne penzije in izrabljali možnosti rekreacije v zdraviliških objektih ter kopanju in plesu, 4.1. pa jo boste po okusnem zajtrku in kosilu, spočiti ter polni novih moči mahnili proti domu.

Cena aranžmaja je 2.450 dinarjev za osebo, z vsemi podrobnostmi obvestili pa vam bodo postregli pri Mercator Turistu na Tavčarjevi 6 v Ljubljani ali po telefonu na številkah (061) 312 254 in 317 285. Prijetno silvestrovanje!

nje, da bo v prihodnjih letih hrana najpomembnejše strateško orožje. Razstava in kmečki praznik sta imela zato tudi namen pokazati, kakšen je kmečki poklic in vzbuditi večje zanimanje zanj. Več o živinorejski razstavi smo pisali v septembski številki Mercatorja.

Ostanimo še kar pri Dolenjskem listu, ki je 25. septembra priobčil novico in fotografijo o obiranju jabolk in hrušk v M-Agrokombinativnih nasadih v Leskovcu in Stari

tve. Tako je pisalo Delo 1. oktobra in 12. novembra.

Dolenjski list je 2. oktobra objavil kar tri članke o Mercatorju. Prvi govori o združitvi M-KK Sevnica in Trgovskega podjetja iz Sevnice. Za združitve se je odločilo 80,3% delavcev in kooperantov kmetijskega kombinata in 54,9% delavcev trgovskega podjetja. Namen združitve: lažja uresničitev razvojnih načrtov.

»Ali bo kdo posnemal trebanj-

Ali res vse vemo?

Jože Rozman

Pokušina v Kavarni Evropa

Studio za ekonomsko propagando je tudi letos, 18. novembra, v Kavarni Evropa pripravil veliko poslovno pokušino za poslovodje maloprodajne mreže Mercatorja s širšega ljubljanskega področja. Z nekaterimi svojimi izdelki so sodelovali dobavitelji, ki prispevajo sredstva za skupno ekonomsko propagando, ter dva domača, to je Mercatorjeva proizvajalca, ki sta predstavila nekaj novosti iz svojih proizvodnih programov.

Poskušina je potekala kot nekakšna mala pojedina z glavo in repom, to je od aperitiva do sladice. Že takoj pri vhodnih vratih je Dana iz Mirne ponudila svoj novejši izdelek, mešanico vodke in jabolčnega soka, kar se imenuje aperitiv TV 625. Kosilo ni pravo kosilo, če ni juhe in zato so kuharji Kavarne Evropa pripravili doma-

med njimi je ciganska omaka, ki jo izdelujejo iz paradižnika, paprike in začimb. Zamrznjeni krompirjevi svaljki, ki jih izdelujejo v Žitu, sicer niso novost, morda pa le ne veste, da jih pripravljajo brez konzervansev, saj jih takoj, ko jih naredijo, globoko zamrznejo. Svaljke lahko kuhamo ali cvremo. Tudi za sladkosnede oziroma za

praznuje 111-letnico, sodelovali pa so tudi štirje vinarji, če jim smemo tako reči. **KZ Goriška brda** je ponudila svojega tokajca, **Slovin** graševino, to je vino iz iločkega vinogorja, **KZ Vipava** se je predstavila z najnovejšim vrhunskim vinom kabernet, **Agraria** iz Kopra pa s koprčanom.

Tako kot sodi k dobri jedi dobro vino, gre k obema primerno opremljena miza. Nepogrešljivi so že postali, ne samo na mizi, papirnati robčki (serviet) in drugi izdelki **Sladkogorske**, sveče pa tudi niso samo za na grob in kadar zmanjka elektrike, ampak lahko prijetno popestrijo vsako mizo. Prispela je **Ilirija-Vedrog**, ki je na razstavnem prostoru pokazala še dva izdelka, ki sta letos zagledala luč sveta: to so dezodoranti Gem in šampon Kismi. Na veliki



Od Sladkogorske do Slovina, vseh trinajst sodelujočih organizacij je razstavilo nekaj svojih izdelkov na veliki mizi. Na pokušini je bilo okoli 80 gostov, organizatorji pa so pričakovali več poslovdij, čeprav so nekateri prišli tudi iz Krškega, Ribnice, Kočevja, Logatca in Vrhnike. Foto Jože Rozman

V premislek

Marija Malus - M-Contal, TOZD Conimex

Ob tednu otroka

Ne moremo jih prezreti. Z njimi živimo, jih srečujemo, o njih razmišljamo. Pravzaprav so izhodišče in cilj našega bivanja. In geslo »Tu smo - vaši smo« je tako zelo resnično in neizpodbitno, kot more biti resnična in neizpodbitna le otroška logika. Tu so, naši so in dolžni smo jim zagotoviti srečen danes in jih pripraviti na uspešen jutri. Tega se zavedamo.

Narava tako hoče, da se čut roditeljske odgovornosti stopnjuje od trenutka, ko dobi svojo pravo obliko: ko iz srečno-čudne osuplosti nad novico, da bomo postali starši, nagon po ohranitvi vrste oblikuje v zavesti čut dolžnosti. Postanejo del našega vsakdana, gonilo vsem našim prizadevanjem in stočnica naših uspehov. Prisotni so, kadar se nad njimi in z njimi veselimo, kadar rešujemo njihove probleme, kadar se nad njimi jezimo. Tako smo navajeni na tako obliko življenja z njimi, svojimi potomci, da včasih pozabljamo na naše dolžnosti do njih v širšem pomenu besede. V svojih prizadevanjih se morda premalokrat vprašamo, koliko dajemo otrokom kot družba oziroma koliko se je njihov položaj izboljšal z izboljšanimi družbenimi razmer.

Nešteto trenutkov se nam ponudi, da se nad tem problemom zamislimo: zjutraj, ko zvezde komajda ugašajo in jih vidimo sloneti materam na ramah, na poti v vrtec (v mnogih primerih so take jutranje vožnje z avtobusom predolge), popoldne, ko jih preganjamo z mestnih zelenic (tako lepo je narediti preval na mehki travi, saj se spominjate?!), zvečer, ko jih priganjamo k večerji, ker imamo še toliko postorit (od popoldneva ostane tako malo časa, da si mama ne more kaj, da ne bi ostala pokonci malo dlje).

Taki so časi, pravimo. Pa to ni opravičilo. Otroški svet je tako poln fantazije, tako magičen, tako zahteven, da si takih izgovorov ne smemo privoščiti. Vse, kar se dogaja v otroški zavesti, je kristalno čisto, iskreno in logično. Nobene-

ga bolj zanesljivega znamenja občutkov od otroških oči ne poznamo: jeza jim potemni zenice, sreča sije iz njih svetleje od luči, in solze, kadar prizademo otroka, so težke, kot da ne bi bile vodene.

Zato jih ne moremo prezreti. Naših otrok, ki odrasčajo v neizkoriščevalski in brezrazredni družbi, v miru in blagostanju.

Kaj pa, ko razmišljamo o tistih otrocih s strani časopisov? Skrupen koščic, ki jih komajda pokriva koža, velike, udrte oči, v katerih se zrcali toliko gorja, kot si ga mi težko predstavljamo. Pred prizori v filmih, ko curki gorečega napalma brizgajo po strehah in dvorano napolni pretresljivo kričanje, si zatisnemo oči. »Takah scen ne prenesemo!« pravimo. Tudi pogledi na barvno fotografijo iz dnevnika potovanj po tej ali oni deželi ne prenesemo: sestradani malčki, ki so komaj še podobni otrokom.

Začuda lahko pa prenašamo dejstvo, da so to dokumenti našega časa, dvajsetega stoletja, ko mi polemiziramo o problemih shujševalnih kur, ko se jezimo, da ni dobiti v trgovinah takih in takih barvnih odtenkov tkanin ali uvoženih pijač. Preradi porečemo: »Kaj pa morem jaz proti tolikim!«

Nad vsemi se zamislimo! Letošnje leto je OZN potrdila kot mednarodno leto otroka, pri nas, v Jugoslaviji, pa smo v mesecu oktobru obeležili Teden otroka. Pod geslom »Otroci - naše največje bogastvo« (Tito) skušajmo uresničevati programe, ki so jih pripravile družbeno-politične organizacije in samoupravne interesne skupnosti.

Osnovno izhodišče, načelo in smoter letošnjih dejavnosti ob Tednu otroka se mora odražati v množičnem vključevanju vseh organiziranih družbenih dejavnikov. Organizacije združenega dela bodo v svojih akcijskih načrtih opredelile naloge, ki zagotavljajo utrjevanje in razvijanje samoupravnega položaja mladih delavcev, ki so vključeni v delovni proces, načrtno skrb za organizirano rekreacijo mladih delavcev ter sodelovanje delovnih organizacij pri zagotavljanju pogojev za varstvo otrok zaposlenih staršev.

To je le skromen povzetek iz široko zasnovanega akcijskega programa Zveze prijateljev mladine. K sodelovanju smo poklicani vsi. Skušajmo pomagati po svojih močeh!

čo govejo juho, ki jo izdeluje **HP Droga**, z vkuhano ribano kašo iz **Žita**. **TMI iz Postojne** (DO M-Nanos) se je letos pojavila na trgu z izdelki iz piščančjega mesa. Izdeluje pivško in neverško salamo, prvi je dodano svinjsko, drugi pa goveje meso, razmišljajo pa tudi o hrenovkah in piščančjega mesa, saj so te vrste izdelki primerni za dietno prehrano. Na pokušino so dali obe vrsti salame, **HP Kolinška** je dodala svoje znane Thomy izdelke-hren, gorčico in majonezo, ker pa narezek ne gre brez kruha, so različne vrste le tega spekli v **Žitu**.

Ob prijetni in nevsiljivi glasbi z nekaj ekonomskimi obvestili, kar je na lastno pobudo prispeval **Radio glas Ljubljane**, je pokušina nemoteno tekla naprej s cigansko omako, koščkom govedine in ocvrtimi krompirjevimi svaljki. V **HP Droga** izdelujejo več vrst pikantnih zelenjavnih omak, novost

sladico je poskrbela **Žito**. Iz programa zamrznjenih gotovih izdelkov so dali na pokušino skutin zavitek, iz blekev oziroma krpice, ki se uporabljajo predvsem za zakuhe v juhah, pa se dajo z malo domišljije pripraviti tudi drugačna jedila. V Kavarni Evropa so tokrat pripravili iz njih skutin narastek. **DO M-Emba** je pokuševalca tudi posladkala z izdelki, ki pa še niso na trgu. To so trije napitki z okusi po malinah, jagodah in bananah, vse tri pa uporabljamo lahko tako kot že priljubljeni Benko kakav, torej toplo ali hladno mlečno pijačo, za premaze, kreme itd. Med pokušino so sodelavci iz **Embe** izvedli tudi anketno o treh novih napitkih, ki jim bo služila za raziskavo trga.

Rekli boste, da je organizator pozabil na pijačo, pa to ne drži. Že kar od vsega začetka so bile na mizah steklenice radenske, deita in swinga iz **Radenske**, ki letos

razstavnimi mizi so tudi vse druge sodelujoče organizacije predstavile še nekaj svojih izdelkov, ki niso bili ravno na pokušini.

Organizatorju, to je Studiu za ekonomsko propagando, je vsekakor treba izreči pohvalo za nevsiljivo, tekoče izpeljano in skladno sestavljeno pokušino, katere namen seveda ni bil samo pokušati, ampak obvestiti predvsem poslovodje o proizvodnih novostih, ki jih sami še ne dovolj ali pa sploh ne poznajo. Žal moramo ugotoviti, da so si nekateri povabljeni zadevo vzeli preveč po svoje, to je bolj kot priliko za brezplačno malico kot pa priložnost, da se seznanijo z novostmi in prisluhnejo napovedovalcu, ki je večkrat govoril gluhim. Pa še tisti, ki bi ga radi slišali, so ga zaradi govorjenja naokoli, kaj težko. Za gostinske usluge je poskrbela Kavarna Evropa iz **DO M-Hoteli** gostinstvo.

● Mercatorjev mozaik ● Mercatorjev mozaik ● Mercatorjev mozaik ●

Tozd Grmada je v Beričevem poskrbela za boljšo preskrbo. Stara prodajalna ni več ustrezala svojemu namenu, zato so v gasilskem domu preuredili prostore v prodajalno in zdaj bodo krajani in okoličani lahko segli po večji izbiri živil in gospodinjskih potrebiščin.

Iz Krškega tale kratek zapis. Delavci hotela Sremič in drugih obratov tozda so bili pred kratkim na obisku Titove grobnice v Beogradu. Z uslugami Mercator - Turista so bili nadvse zadovoljni in pravijo, da jim bo ta izlet ostal dolgo v spominu.

Blagovnica v Cerknici bo končno le nared. Prve dni decembra bo sprejela kupce, ki bodo na enem

mestu dobili domala vse za dom in družino. V novi blagovni hiši bo tudi sodobna restavracija, ki bo na tem koncu Slovenije precej popestrila turistično ponudbo.

Še ena novica iz tozda Grmada. Klasično prodajalno na Titovi 238 v Ljubljani bodo prenovili. Krajevna skupnost je odstopila nekaj prostorov, tako da bodo tu uredili samopostrežnico, ki je v tem predelu Ljubljane še kako potrebna.

V slaščarni Evropa so se dolgo časa borili proti tistim, ki so ob torti prižgali še cigareto. Zdaj so kajenje končno odpravili, kar se za slaščičarno tudi spodobi. To je še najbolj všeč zaposlenim in pa tudi mnogim gostom, ki tja pogosteje zahajajo.

Benko je dobil bratce. Tako bi lahko na kratko zapisali za tri novosti med napitki Benko. Javnosti jih je M-Emba prvič prikazala na razstavi o sodobni prehrani v Potrošniško-informativnem centru v Ljubljani. Benko mlečne napitke z okusom po banani, malinah in jagodah so ponudili tudi na degustaciji.

V Kranjski gori je na »gostinski olimpiadi« sodeloval tudi tozd Ilirija. Jože Kovač je tekmoval v mešanju pijač. Kaj je ponudil za ocenjevanje sicer ne vem, vem pa, da je bilo tako dobro, da si je priboril zlato medaljo. Jože Kovač dela kot barman v baru hotela Ilirija.

Gostinsko-turistični zbor je za nami

Mile Bitenc

Zlati štruklji iz Krškega

Uspela predstavitev tozda Sremič – Zlata medalja za slovenske štruklje – Zlato tudi v spretnosti in športnih tekmovanjih.

Gotovo je bilo čestitk, stiskov rok in še česa povrh veliko. Saj so tudi zaslužili, ti vrli Krčani, ki so na minulem gostinsko-turističnem srečanju v Kranjski gori posegli po najvišjih odličjih.

Na srečanju gostincev, ki so prišli iz vse Slovenije, so nastopili kar na treh področjih. Za razstavo in ocenjevanje seveda, so pripravili različne štruklje, po starih, dobrih receptih. Tekmovali so tudi v spretnostnih disciplinah, da niso laiki v športu, so pa tudi dokazali.

Ime Štefka Colarič nam je že znano, kajne? Že leta in leta vrtil kuhalnico; loti se vsakega dela z veliko mero veselja in ljubezni. Tokrat je v Kranjski gori požela lep uspeh za svoj kulinarični izdelek. Pripravila je kar šest vrst slovenskih štrukljev, take, ki jih delajo na Gorenjskem, Štajerskem na Pohorju, v spodnjem Posavju z okolico, v Mirenko-Trebanjskem okolišu in v okolici Ljubljane.

Posebna komisija, sestavljena iz strokovnjakov s področja kulinarike, je ocenjevala po strogih kriterijih. Razen kvalitete seveda, je

bila pomembna izvirnost pripravljene izdelka, pa estetski videz in nenazadnje sama funkcionalnost; se pravi to, ali je takšen izdelek možno ponuditi tudi v restavraciji, gostilni. Poleg vsake vrste štrukljev je Štefka postavila še lično napisan recept za pripravo. Za vse skupaj je dobila zlato odličje.

Natakarji so tekmovali v spretnostnih igrah in dokazali so, da se ne dajo kar tako. Hitra hoja, s kolarci seveda, pa tek čez ovire, jim ni predstavljal prav nobenih ovir. Dokazali so, da so nadvse spretni. Najhitrejši med fanti je bil prav »naš«, France Žerjav, pri dekletih pa je po najvišjem priznanju segla Vika Germ (oba iz hotela Sremič). Tudi ekipno (dva natakarka in ena natakarka) so dosegli najboljši uspeh. Posameznika sta prejela zlati znak in plavi trak ljubljanskega Dnevnika, ekipa pa prehodni zlati pokal.

Že na letni Mercatoriadi so prav gostinci iz Krškega dokazali, da so tudi nadvse dobri športniki. Dobro so se odrezali tudi na športnih srečanjih v Kranjski gori. Ženske

so zasedle prvo mesto v kegljanju in dokazale, da so v tej športni zvrsti najboljše med gostinkami v Sloveniji.

V trajno last so dobile lep pokal. Prekosile so celo svoje moške vrstnike, ki se med množico udeležencev tudi niso slabo odrezali.

Takšni so torej Krčani, če gredo na »gostinsko olimpiado«. Pa so takšni tudi sicer, na rednem delu? Da, radi postrežejo dobro in hitro. In ponudijo tudi štruklje, ki jih drugod že kar težko najdeš.



Poskusite, mogoče bo šlo...

Prazniki se bližajo. Morda bomo doma in več časa bo za kuho. Če bi radi postavili na mizo kaj takšnega, kar ne pripravljate vsak dan, potem bo mogoče naš nasvet dobrodošel. Svetujemo vam pečene pehtrane-ve štruklje. In kako jih napravimo?

Za testo potrebujemo pol kilograma mehke moke, 1 jajce, žlico olja, sol, žličko kisa, mlačno vodo in še nekaj olja za premaz (po potrebi). Iz moke, jajca, soli, olja, kisa in mlačne vode napravimo vlečeno testo. Oblikujemo ga v hlebček, premažemo z oljem in pustimo počivat pol ure.

Nadev pripravimo iz pol litra pregrete smetane, dveh jajc, osem dekagramov sladkorja, 3/4 kilograma skute, potrebujemo pa še 3 žlice sesekljane pehtrane in prepražene drob-

tine. Skuto, jajce, sladkor in pol smetane zmešamo, ostalo smetano pa raztopimo.

Pripravljeno testo tanko razvlečemo, obrežemo robove, premažemo z nadevom, potresemo s pehtranom ter pokapljamo s topljeno smetano. Zvijemo v štrukelj, položimo v pekač, ki smo ga prej namazali z maslom, po štruklju pa polijemo še preostalo smetano. V pečici pečemo trideset ure. Štruklji so odlični, če ponudimo še tople.

Poskusite! Če imate radi kaj sladkega, vam bodo pehtranovi štruklji zagotovo všeč. Tako jih je pripravila Štefka Colarič iz Krškega na gostinskem tekmovanju v Kranjski gori in celo strokovnjaki so jih ocenili z zlato medaljo.

Pa dober tek!

Evropa in Nebotičnik

Mile Bitenc

Skupaj na strokovni izlet

Ogled proizvodnje Istravina na Reki – Čez Titov most na otok Krk – Kljub slabemu vremenu polna mera dobre volje

Tisti jesenski dan, ko je letos prvič zapadel sneg, bo delavcem Kavarne Evropa in Nebotičnika ostal še dolgo v spominu. Pa ne toliko zaradi snega; takrat so namreč skupaj odšli na strokovno ekskurzijo, ki so jo povrh združili še s prijetnim izletom.

Zgodaj zjutraj se je začela dolga pot in razpoloženja niso motili ne mraz ne sneg tudi dež, ki je padal v Istri, ga ni pokvaril.

Le enkrat na leto se dobijo skupaj, saj delajo v različnih izmenah. Tokrat pa sta se med seboj povezala še kolektiva Evrope in Nebotičnika. Vesela družina je bila to in pot z avtobusom do Reke je minila hitro. Pesem, pa šale in srečolov posebne vrste – zadela je vsaka srečka – so pot še skrajšali.

Istravino z Reke sodi med največje proizvajalce vin in alkoholnih pijač v Jugoslaviji. Njihovi izdelki so znani doma in po svetu. Sonce, ki sije nad Istro, Hrvatskim primorjem in nad kvarnerskimi otoki je porok za dober pridelek grozdja. Iz tega iztisnejo odlična vina, s katerimi so tudi postregli pri kosilu. Delavci Evrope in Nebotičnika so si ogledali tudi

proizvodnjo. Posebno zanimivo je bilo v tistem delu obrata, kjer v hrastovih sodih kar po nekaj let starajo vinjak, ki je na tržišču še kako cenjen.

Se nekaj zanimivega smo videli in tudi poskusili: nov izdelek, zeliščni liker Goran, ki so ga naredili šele nekaj steklenic. Prvo poskušino so gostinci kar dobro ocenili.

Iz Reke je pot vodila naprej po obali. Cilj je bil otok Krk. Prav gotovo se po novem mostu, ki je pred nekaj meseci otok povezal s celino, od vesele družine prej še ni peljal nihče. Hotelsko naselje Haludovo pa je bil cilj izleta na Krk.

Pot nazaj je bila snežena in ledena, a vse to razpoloženja ni pokvarilo. Nihče ni bil utrujen, še pozno v večer ne, ko so fantje, ki sicer ob večerih igrajo za ples v Nebotičniku, zaigrali še izletnikom.

Kar težko je bilo zapustiti to zadnje postajo na poti. A tako je vedno. Star pregovor pravi, da se vse konča takrat, ko je najlepše. In tako je bilo tudi na tisti snežni torek. Vsi so se zadovoljni vrnili domov, z menoj vred, ki so me na ekskurzijo ljubeznivo povabili.



Cilj ekskurzije na Reko je bil obisk obratov Istravina. Gostitelji so nas prijazno sprejeli, predstavili delovno organizacijo, ob kosilu pa postregli s svojimi pijačami. Foto: Mile Bitenc



Ne le mesnica, temveč tudi prostor pred in za njo mora biti vedno čist. Tega se zaveda tudi naš poslovodja v Savskem naselju, Dane Remškar, ki s sodelavcem, mesarjem-sekačem, ureja okolico. Posebej je treba poudariti, da posnetek ni bil naprej pripravljen.

O tem se le malo govori

Jože Renar – M-Rožnik, TOZD Grmada

Čistoča je pol zdravja

Metla je že dolgo časa najbolj preizkušeno »osnovno sredstvo« v borbi za urejanje okolja, v katerem živimo in delamo.

O metli je bilo že dosti napisane-

ga, menim pa, da še vedno premalo (»Vsak naj pometa pred svojim pragom!«, »Ta bo pa dobro pometal!«, še celo nekateri plesi se zaključijo z metlo).

V živilski stroki ima metla še posebej vidno vlogo. Ni trgovine, ki bi ne imela svoje metle. Uporabljati jo je treba vsak dan, sicer je odgovorni v poslovalnici kaj hitro kaznovan.

Pri uporabi tega »orodja« pa imamo žal tudi pri tozdu Grmada vedno velike težave. Dejstvo je, da samo delo z metlo ne zahteva prevelikih psihičnih in tudi ne fizičnih naporov, vendar pa vlada pri mnogih članih kolektiva precejšen odpor do pometanja. To velja še zlasti za mlade, ki se jim to delo ne zdi častno. Tudi starejši, »višji« delavci zelo neradi čistijo v javnosti (da jih sorodniki in znanci ne bi opazili).

Menim, da moramo s skupnimi močmi dokazovati in prepričevati, da je pometanje in čiščenje naših lokalov in okolja, v katerem delamo in živimo, enako pomembno kot vsa druga opravila, obenem pa bi ga bilo treba pri vsakdanjem delu primerno priznati in tudi vrednotiti.

Čista in pospravljena prodajalna in njena okolica sta velika in dobra reklama za kolektiv prodajalnice in za delovno organizacijo.



Med vsakodnevno opravilo gostinskega delavca sodi tudi čiščenje okolice lokala. Tako sem ob šestih zjutraj, pred pričetkom obratovnega časa, pred bifejem na Celovski 99 posnel tovariša Mirka, namestnika poslovodje, pri svojem delu. Foto: Jože Renar

Odmev s solidarnostne akcije

Stevo Došenović – M-Velepreskrba, TOZD Hladilnica

Lahko bi storili več

V teh dneh, ko je nena- den sneg pokril polja in sadovnjake s še nepobravnimi pridelki, se je mnogo govorilo in pisalo o solidarnostni pomoči in akcijah mladih. Ene od takšnih dvodnevnih akcij se je udeležilo 60 mladink in mladincev Mercatorja iz Postojne, Ljubljane, Ptuja, Novega mesta, Metlike, Idrije in od drugod. Pomagali so pri obiranju jabolk v nasadih M-Agrokombinata Krško, TOZD Sadjarstvo – poljedelstvo.

Mir s soncem obsijanega oktobrskega jutra je v nasadih motilo le mrmranje mladih. Ni bilo norm, pa so vseeno pridno delali. Težko je govoriti o učinku – to tudi ni namen tega pisanja. Vreme obiskovalcem ni bilo vse čas naklonjeno, zato bi morda lahko ob ugodnem vremenu naredili tudi več.

Kljub temu bi se lahko vprašali, zakaj ta akcija ni bila bolj organizirana? Kje in zakaj je organizator zatajil? Najbrž organizatorji niso računali na tako velik odziv ali pa niso imeli izkušenj. Škoda, lahko bi bilo lepše in obranili bi bilo lahko več jabolk, tako, da bi bili vsi še bolj zadovoljni.

To je bila prva solidarnostna akcija, a takšnih akcij pomoči našim kmetijskim organizacijam bo v bodoče še več. Za slab rezultat te akcije niso bili krivi mladi, ki so prišli iz različnih krajev, pripravljeni, da solidarno pomagajo.

Kje je torej krivda: v slabo organiziranem sprejemu, nepripravljenih prostorih bivanja ali slabo organiziranem prevozu? Škoda, akcijo bi lahko izkoristili tudi za druga srečanja – od spoznavnih do kulturnih.

Ne glede na pomanjkljivosti so mladi vedno pripravljeni pomagati, ne da bi zahtevali materialne nagrade.

db	RIMSKA DVE	LJUBLJ. ZAVOD	SEDEŽ NAŠE DO RUDAR	ROJ. KRAJ FRANA LEVSTIKA	REKA V SOVJET. ZVEZI	JANA ULE	ALEŠ JAN	DIVJI PRAŠIČ	GRŠKI BASNO-PISEC	DARILO	KDOR SE UKVARJA Z RYANJEM	ZELE-NICA V PUSČAVI	GORSKA SLUŽBA
	IZTOK TRČEK	4. ČRKA	OZEK KONEC POLOTOKA (MNOŽI)			KIS	IZGUBA TEKME GLASBE-NIK. HRUSOVAR						JOD
TEMNI DEL DNEVA		IVO JAN	DEKOR			ŠNOP SLAME				ZDRAV. PIJACA MUSLIM. SV. PISMO			
BRANE NOVAK		DEL VOZA NOČNA PTICA				NEKDAN. RUSKI VLADAR				KALIJ AVLA			inblue db
LISASTA KRAVA						EMRENT. VODA Z AREBR. NICA				VOJNI ODSEK FRISTAN. NAPRAVA			
SOLSKA KAZEN						SOLSKI ODER							
RAVNİK, POLUTNIK										ZENSKO IME			
IZREDNA LEPOTA						ALPINIST. ODSEK				MONGOL. POGlav. VOJAŠKI CIN			PREDZAD. ČRKA RAZČLEMB. BA
OLIVER EPPERT						IME GLASBE-NIKA KERSNIKA				OZNAKA NIROZEM. BERNET KOPITAR			IGRAL. KARTA ODGOVOR NA KONTRO
BAJESL. BITJE										AMER. MOSKO IME			GERMAN. OREL 100 m ²
MOLČEČ-NOST						SPREMLJEVALEC BOGA BAKHA				GLASBEN. TONE/SATZ PESNIK			
TOVARNA V CELSU						TELUR				OPORNIK			KAZAL. ZAMEK
TURNER LANA						SILICIJ HAST				RIMSKA PRO-VINCA			AMER. M. IME SKAND. M. IME
3. IN 2. SAMOG-LAGNIK						MARKO ROZMAN				REDOV-NICE HOLLAND. SLIKAR			SLADICA
KOSARK. KLUB						METEOR							KRATICA MEDN. ORGANI ZACIJE
ENAKA SAMOGL.						GOLAZEN							ITAL. TV. KOTLET.
						POPEVEAR SAVČIČ 42. ČRKA				... ČAK PEVEC ROBIČ			AVTOM. OZNAKA KARLOVCA BOBEČA ZIVALICA
													ZVEZA KOMUNISTOV
													VEZNIK
													NIKOLA TESLA AVT. OZN. ČESKOSL.
													NULA, NIČ

naš nasvet

Drage bralke, tokrat je rubrika Naš nasvet namenjena le vam. Med letom smo vas prav v tej rubriki seznanjali z izdelki Ilirije-Vedrog, ki so bili namenjeni pravzaprav vsakomur. Tokrat bo tekla beseda le o kozmetiki za ženske. Kolekcija **Inblue** sicer ni zadnja novost, vendar je prav, da jo spoznate.

Uvodoma sem napisal, da je tokrat rubrika namenjena le ženskam. To pa ne pomeni, da krepkejši spol tega ne sme prebrati. Kje neki, morda bo marsikomu celo dobrodošel nasvet za darilo, saj prazniki že trkajo na vrata.

Kozmetika danes ni in ne sme biti privilegij izbrancev. Na voljo naj bo sleherni ženi, ne glede na starost in poklic.

Vsem, ki hočejo sami skrbeti za svojo negovanost, za svojo lepoto, za svojo harmonijo, prav vsem tem je na voljo kolekcija **Inblue**. Če bi radi ostali mladi in lepi dalj časa, potem vam lahko priskoči na pomoč prav kozmetika **Inblue**. Večna mladost je seveda nemogoča, sami pa storimo lahko veliko za to, da svoj mladostni videz ohranimo čim dlje. Za to je potrebna nekajminutna dnevna nega, seveda pa moramo pravilno izbrati pripomočke. Ilirija-Vedrog svetuje uporabo kolekcije **Inblue**, negovalne in dekorativne.

Negovalna kozmetika Inblue

Vsi vemo, da postane koža, pa najsibo normalna, suha ali mast-

V negovalni kozmetiki **Inblue** sta pravzaprav dve vrsti preparatov: za normalne do mastne vrste kož in za normalne do suhe vrste kož. V obeh kolekcijah so na voljo štirje preparati, namenjeni čiščenju kože, hranjenju in osvežitvi. Kolekcija vsebuje čistilno mleko, osvežilni tonik, dnevno vlažilno kremo in nočno vlažilno kremo.

Verjetno ni žene, ki ne bi vsaj delno poznala lastnosti posameznih negovalnih pripomočkov. Preveč bi bilo, če bi naštevati vse takšne in drugačne lastnosti preparatov. Povemo naj le to, da so izdelki celotne kolekcije izbrani in izdelani tako, da se med seboj idealno dopolnjujejo.

Dekoratívna kozmetika Inblue

Ni dvoma, da na negovano telo in negovan obraz sodi tudi make-up, seveda nevsiljiv, naraven in predvsem v skladu s tipom dekleta ali žene, ki ga uporablja. Ta kolekcija vsebuje liquid make-up-hidratno emulzijo, ustno črtalo-lip-



Nagradna križanka »Inblue«

Dragi reševalci, pred vami je zopet nagradna križanka in zopet je gost križanke Ilirija-Vedrog s svojo žensko kozmetično kolekcijo **Inblue**. Tudi nagrade za tri reševalce, ki jih bo določil žreb, bodo izdelki iz kolekcije **INBLUE**, proizvod in darilo Ilirije-Vedrog iz Ljubljane.

Pravilno rešeno križanko pošljite v ovojnici z izpolnjenim kuponom na naslov: Mercator, Studio za ekonomsko propagando, 61000 Ljubljana, Breg 22, najpozneje do 15. decembra 1980. Na ovojnico obvezno pripišite »Nagradna križanka **Inblue**.«

Maja Hočevar

● Kosilo z naših polje ● Kosilo z naših polje ● Kosilo z naših polje ●

Mnogokrat si belimo glavo, kaj bi na hitro skuhal. V Drogi so mislili tudi na to in pripravili nekaj takšnih jedi, ki za pripravo zahtevajo le nekaj minut.

Polenta instant

zahteva za pripravo le dve minuti. 1,75 litra vode, ki smo jo solili z žličko soli, zavremo in vanjo stremo vsebino kartončka. Mešamo in kuhamo dve minuti. Kuhana polenta zadostuje za šest oseb. Če pa ne potrebujete toliko polente, potem kuhajte za eno porcijo eno skodelico zdroba v štirih skodelicah vroče vode. Po okusu lahko polento kuhate tudi dalj časa z več ali manj vode. Na hrbtni strani kartončka, v katerem je Instant polenta, je zapisan tudi recept za pripravo odlične omake.

Bebe instant pšenični zdrob

pa je namenjen našim malčkom. V 4 dcl vrelega mleka vmešamo 1 dcl instant pšeničnega zdroba. Sladkamo po okusu. Pripravljen mlečni zdrob lahko posujemo še z ribano čokolado ali kakavom.

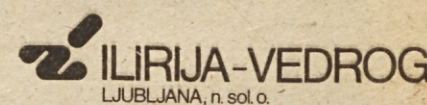


na, z leti občutljiva, saj njeni obrambni mehanizmi ne delujejo več brezhibno. Na vpliv okolja, spremembe letnih časov, nepravilno nego, napačno prehrano in na duševne obremenitve taka koža ne reagira več normalno, postaja vedno bolj suha in neelastična – in začetek staranja je tu. Proces staranja ne prizaneša prav nikomur, prične pa se okrog petindvajsetega leta. Koža je z vsakim dnem manj sposobna, da bi se sama obnavljala, zato moramo koži pomagati s kozmetiko. Potrebno je imeti kakovostne preparate, ki koži dajejo vse, kar potrebuje za svež, negovan in mladostni videz.

stick, lak za nohte-glossy in senčilo za veke-eye shadow duo.

Morda ne bo odveč še to: v Iliriji-Vedrog pravijo, da kozmetika **Inblue** sodi po kakovosti in ceni v vrh srednjega razreda in jo zato dobite v drogerijah in parfumerijah ter na posebnih oddelkih veleblagovnic.

Pripravil: Mile Bitenc



Rešitev nagradne križanke »Sveče«

Nagradna križanka o svečah je pritegnila sicer malo manj vaše pozornosti in sodelovanja, vendar pa smo kljub vsemu prejeli 204 rešitve.

Žreb je nagrade razdelil takole:
 ● Marija Vevar, M-Rožnik, TOZD Preskrba, Gozd 9, 64294 Križe;
 ● Meta Mežnar, Kurirska 13, 61210 Šentvid;
 ● Joži Bončina, M-Rožnik, TOZD Gradišče, posl. Nemška vas, 68210 Trebnje.

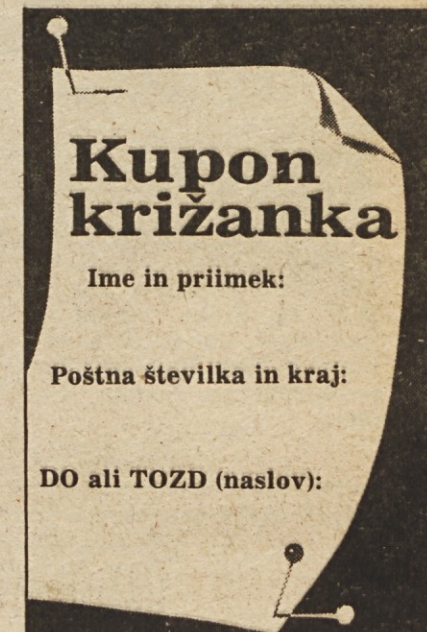
Nagrajenkam čestitamo in jih hkrati prosimo, da same ali pa preko zastopnikov dvignejo svojo nagrado v Studiu za ekonomsko propagando, Breg 22. Izžrebanke čaka lepa ornamentna sveča, izdelek Ilirije-Vedrog iz Ljubljane.

Izid žrebanja nagradne uganke iz književnosti

Po številu prispelih rešitev je očitno, da je bila uganke precej trd oreh; prejeli smo 131 dopisnic, večina rešitev pa je bila pravilna.

Izžrebani so bili:
 ● Simo Latinović, Primorska 32, 41000 Zagreb;
 ● Francka Merhar, M-Rožnik, TOZD Jelka Ribnica, posl. Potrošnik Rakitnica, 61331 Dolenja vas;

- Marija Polak, M-Velepreskrba, TOZD Standard, Glavni trg 3, 68000 Novo mesto;
 - Irena Svoljšak, M-Sadje, Poljanska 46 a, 61000 Ljubljana in
 - Cilka Brinc, M-Velepreskrba, TOZD Standard, 68000 Novo mesto.
- Izžrebanke prosimo, da sami ali prek svojih zastopnikov dvignejo nagrade (vsak prejme po 4 knjige Prešernove družbe) v Uredništvu Mercatorja na Gorupovi 5 v Ljubljani.



Mi pa nismo taki

Oddelek 3 v tozdu SZČSCP je običajno center dogajanj, pravzaprav točka, kjer se lahko seznaniš z vsem, kar se je pomembnega pripetilo ali samo govorilo. Nič čudnega: v dokaj prostorni sobi je nameščenih šest pisalnih miz, za katerimi operirajo same predstavnice nežnega spola. Okrog desete dopoldne pa se število prisotnih pomnoži in dopolni tudi z zastopniki močnejšega spola. Znano je sicer, da moških ne zanimajo babje čenče, kakor imenujemo informacije iz oddelka 3, je pa le zabavno piti kavico (naraslo število prisotnih okrog desete ure gre namreč pripisovati kolektivnemu coffe-breaku) in izmenjati mnenja o aktualnih dogodkih. Vsaka, še tako neznanca novica, dobi v takem vzdušju večjo težo in pomembnost.

»A pravite,« je povzela ondan gospa Blablabič, »da si je naša šefica omislila novi polonez?! Nič čudnega, jaz bi si ga tudi, če bi moja plača obsegala toliko ničel kot njena.«

Pa z njeno izobrazbo!« je pristačila kolegica iz sosednjega oddelka.

»No ja, kak' prima avto to pač ni.« si ni mogla kaj, da se ne bi oglasila »ta lepa« iz oddelka 3. »Drag in zanič. Sicer pa - stvar okusa!«

»Slabega, bi se reklo.« jo je dopolnila sodelavka in pogled, ki sta ga izmenjali, je povedal vse.

»Pa ravno zadnjič je tarnala, revica, kako težko da rine pri tej draginji. Čenčetova mi je pravila o tem.«

»No, veš kaj!« Gospe Blablabič se je zdelo, da je napočil njen trenutek. »Čenčetova pač ni ena tistih, ki bi si lahko privoščila govoriti o drugih. Ne boste verjeli,« se je Blablabičeva nagnila malo naprej, kakor bi hotela znižati jakost, vendar je pazila, da ne bi kdo česa preslišal, »baje si je kupila krznen plašč na kredit!«

»A tisti sivi? Pa kako se je šopirila v njem!« so si bili vsi edini. »Baharija, prazna baharija, odeta

v sivo krzno!«
Diskusija se je razmahnila, da so se udeležili tudi moški.
»Bi ji že dal, ženički, ki bi hotela krzno na obroke!« se je hohotal tovariš Čvekē.

Najmlajša v oddelku, ki zagovarja moderne tendence vseh vrst, si ni mogla kaj, da se ne bi postavila na stran obtožene (omaro doma ji namreč krasi na kredit kupljena lisica): »Ima ga pa le! Bogvedi, če bi si ga drugače lahko privoščila! Jaz ga tudi nisem plačala v gotovini, pa Dlakičeva tudi ne!«

»Jaa, ti si pa mlada, to je drugače! Mlad človek ima toliko potreb, da je nakup na kredit popolnoma razumljiv! Glede Dlakičeve pa, saj vsi vemo! Čez tri mesece bo šla na porodniški. Tudi prava cvetka!«

Gospa Blablabičeva je bila kar malce zaripla od razburjenja. »Četrtri otrok, lepo vas prosim! Med porodniškimi, bolniškimi in ne vem še kakšnimi dopusti uspe komajda še kdaj pogledati v podjetje! Jasno, pet milijonov kredita na vsakega otroka, pa kup drugih ugodnosti...«

Tovarišica Marnjičeva, ki je do zdaj molčala, je že odprla usta, da bi se pridružila grozečemu plazu, ki se je rušil na trenutno obtoženo, vendar se je v zadnjem hipu premislila: njena dva sta bila rojena v dveh letih, pa ošpice sta imela in norice tudi, pa kakšen prehladček vmes, in vsakič je bilo treba nekaj dni bolniškega dopusta.

Najmlajša je raje zapustila pisarno.

»Ti jo pa še zagovarjaš!« je ošiničala Čvekētova sodelavka. »Mladi, potrebe, kredit! Poglej jo smrkljivo, kako hodi napravljen! Jaz sem nosila dve krili, ko sem prišla v podjetje!«

»Kdo jo pa zagovarja?! A naj ji rečem kar naravnost, da hodi okrog kot maškara?! Odpeti gumbi, razporki na krilih, pa kaj vem kaj še vse! Ni čudno, da oni polzani kar vrže oči na peclje, ko pripalja mimo!«

»Oči na peclje, pa kaj drugega tudi!«

»Ta lepa« je kar žarela: »Pa ne, da še ne veš?!«

Vsi so zazijali.
»No ja, sem si kar mislila.« si je Blablabičeva opomogla. »Logično!«

Vsi prisotni so si kar mislili. Toda zdaj, ko je bilo izrečeno, je novica postala bolj šokantna.

Telefon na mizi je histerično zvonil. Zaprepačenost vseh je bila vzrok, da je »ta lepa« šele po desetem signalu dvignila slušalko: »Ja, prosim, takoj!« In je odbrzela.

»Ne vem, če tale malo preveč ne govori.« je Čvekētova zrla za njo, ko je zaprla vrata. »Pred svojim pragom bi lahko pometla. S tistim njenim še zdaj nista poročena, na koruzi živita!«

»S katerim njenim, lepo prosim?!« Gospa Blablabičeva je vedno, kadar je hotela povedati kaj pomembnega, privzdignila gornjo ustnico. »Saj ima menda kar štiri - tako, bolj zares. Jasno, kaka kunjca iz Italije, parfumček ali večerja pade takole...«

»Včasih so take imele poseben vzdevek, kaj?« Obe sta se zahihitali.

»Moj bog,« je vzdihnila Čenčetova, »V kakšni sredini živimo!«

»Jaz že deset let,« je še globlje vzdihnila sodelavka, »ti pa šele eno leto. Zakaj si pa pravzaprav zapustila oni tozdu? Menda niste ravno slabo vozili?«

»Oh lepo te prosim! Denar ni vse!«

Čenčetovi se je napudrano čelo kar orosilo.

»To je bilo ničvredno gnezdo opravljalcev! Ni mi bilo več živeti med njimi! Človek s kulturnim nivojem včasih potrebuje koga, da se pomeni z njim kaj pametnega. Tisto prostaško opravljanje me je kar dušilo! Nemogoče, ti povem!« Kar oči je zavila ob spominu na grozne dneve, ki jih je preživljala v onem tozdu.

P.S.
Vsaka podobnost z osebami, dogodki ali dialogi v naši vsakdanjosti je zgolj slučajna.

S 1. januarjem prehod na mednarodni merski sistem

Center za obveščanje

Še mesec dni do novih mer

S 1. januarjem 1981 se bo treba pričeti dosledno ravnati po zakonu o merskih enotah in merilih, ki je bil objavljen v Uradnem listu SFRJ št. 13, letnik 1976. Opustiti bo treba rabo vrste merskih enot, kakor so konjske moči, kalorijske, kilopondi, atmosfere, enote za merjenje temperature in še več drugih. Zakon predvideva kazeno za gospodarski prestopke tisti OZD ali drugi pravni osebi, če pri poslovanju uporablja merske enote, ki niso določene z omenjenim zakonom, a se morajo uporabljati v javnem prometu. Zakon določa uporabo enot mednarodnega sistema - SI, ki določa sedem osnovnih merskih enot in veličin:

Veličina	Osnovna merska enota	Znak
dolžina	meter	m
masa	kilogram	kg
čas	sekunda	s
električni tok	amper	A
termodinamična temperatura	Kelvin	K
svetilnost	candela	cd
količina snovi	mol	mol

Priporočamo, da si ogledate citirani uradni list in pa kometar, ki je izšel v Gospodarskem vestniku 16. oktobra 1980 na straneh 13 in 14.



Pregled novih sodelavcev

od 1. maja do 30. oktobra 1980

Akcija Tisoč delavcev - sodelavcev v Mercatorju

Novi sodelavci glasila Mercator od uradnega pričetka akcije »Tisoč delavcev - sodelavcev«

maj 1980	Sodelavec iz organizacije Mercatorja
1. Drago Debevc,	Kmetijski kombinat Sevnica
2. Marija Starič,	Rožnik, TOZD grmada
3. Toni Koršič,	Agrokombinat Krško
4. Miroslav Petje	Rožnik, Delovna skupnost
5. Marija Vučko	Nanos, TOZD Indus Koper
6. Ing. Ivo Bodor	Agrokombinat Krško
junij 1980	
7. Vesna Bleiweis,	Delovna skupnost SOZD
8. ing. Marjan Klemenčič,	Slovenija sadje
9. Jasmina Božič,	Delovna skupnost SOZD
10. Jože Černoša,	Agrokombinat Krško
11. Marko Žagar,	Delovna skupnost SOZD
12. Marija Šuklje,	Rožnik, TOZD Metlika
julij 1980	
13. Darja Legiša,	Rožnik, TOZD, Grmada
14. Sonja Bastar,	Delovna skupnost SOZD
september 1980	
15. Slavko Baloh,	Delovna skupnost SOZD
16. Aleksander Grnjak,	Izbira-Panonijska, TOZD Zaščita
17. Ivan Cepek,	Kidričevo
18. Konrad Zupančič,	Agrokombinat Krško
oktober 1980	
19. Marjana Olstrak,	Izbira-Panonijska Ptuj
20. Marija Malus	Contal, TOZD Conimex

Nekateri teh sodelavcev so se po prvem sodelovanju že oglasili, vendar evidentiramo za akcijo samo njihovo prvo objavo. Pričakujemo, da se bo sodelovanje novih sodelavcev pred koncem leta še okrepilo. Po pogojih razpisa bodo novi sodelavci prejeli značko akcije, nekateri pa tudi posebna priznanja.

Novica iz Mercator - Turista

Mile Bitenc

Veseli večer v Hali Tivoli

Ljubljancani se često pritožujejo, da je naše mesto pusto, da ni zadosti zabave, da manjka koncertov, plesov in drugega razvedrila.

V jabolko je zdaj ugriznil Mercator-Turist. Dvanajstega decembra bo v dvorani Tivoli prav veselo. Nekaj tisoč obiskovalcev (toliko jih lahko sprejme dvorana) se

V Mercator-Turistu zagotavljajo, da bo glasbe in smehe za več kot dve uri. In zato se bo tistih deset, enajst ali dvanajst starih tisočakov toliko bodo veljale vstopnice) resnično izplačalo.

Če so boste vi odločili za veseli večer, naj napišem še tole: vstopnice prodaja Mercator-Turist na Tavčarjevi 6



bo lahko zabavalo ob glasbi ansambla Mihe Dovžana s kvintetom Gorenjci in pevko Jelko Cvetežar. Da bo še prijetnejše, bosta poskrbela humorista Tone Fornezzi - TOF in Vinko Šimek - Šraufciger, Janez Hočevar-Fonza in Berti Rodošek. Napovedoval bo Marjan Roblek.

v Ljubljani. Med tednom jih lahko dobite vsak dan med 7. in 19. uro, ob sobotah pa od 8. do 12. ure. Za skupine (nad 30 oseb) dajo deset odstotkov popusta.

Torej, 12. decembra ob 20. uri se dobimo v Hali Tivoli v Ljubljani na veselem večeru, kajne?

Trgovina - krajevna skupnost - potrošniški svet

Jože Renar - M-Rožnik, TOZD Grmada

Zgledno sodelovanje

Pravijo, da je v matematiki včasih težko najti skupni imenovalec, star pregovor pa obenem pravi, da »kdor išče, ta najde!« In prav skupni imenovalec sta pri medsebojnem delu našla krajevna skupnost »Bratov Babnik« (nekdanja »Draveljska gmajna«) in kolektiv tamkajšnje samopostrežbe in bifeja.

Omenjena krajevna skupnost (KS) je mlada in se še naprej naglo razvija. Pred nekaj leti je sploh še ni bilo, danes pa šteje že okrog 3.900 prebivalcev. Število se iz dneva v dan veča, saj gradijo številne bloke in enodružinske hiše. Socialni in narodnostni sestav te skupnosti je zelo pešter. Tu so občani iz vse države, tu so solidarnostna stanovanja in razkošne enodružinske hiše.

Sodelovanje našega tozda s to krajevno skupnostjo sega v čas pred otvoritvijo trgovine. Že tedaj smo sodelovali z namenom, da bi novo in prepotrebno trgovino kar najbolj oskrbeli.

Velik del zaslug za uspešno medsebojno sodelovanje gre Dragutinu Vasiljeviču, predsedniku skupščine KS, Tonetu Janu, predsedniku sveta KS, in Francu Valenčaku, poslovodji samopostrežbe, ter sekretarju osnovne organizacije ZK v našem tozdu.

Višek številnih stikov s KS in tamkajšnjim potrošniškim svetom je predstavljal sestanek vseh članov potrošniškega sveta in članov kolektiva samopostrežbe in bifeja, na katerem so se 23. oktobra pogovarjali in dogovarjali o tem, kako še bolje in uspešneje poslovtati.

Delavci kolektiva samopostrežbe so člane potrošniškega sveta seznanili s problemi pomanjkanja blaga, opozorili na težave, s katerimi se srečujejo pri razdeljevanju blaga, ki ga primanjkuje, ter se članom potrošniškega sveta zahvalili za aktivno pomoč. Obenem so tudi opozorili, da se nekateri potrošniki do naših delavcev vedejo zelo nekorektno. Tako je na primer potrošnik že drugič istega dne zahteval, da bi dobil pralni prašek, blagajničarka pa ga je opozorila, da ponovno praška žal ne more dobiti. Kupec je zagrozil z zidarskim kladivom in tako nepravilno ponovno dobil blago.

Poseben problem pri delitvi blaga, ki ga primanjkuje, je v tem, da v Draveljski gmajni delajo številni gradbeni delavci; ko opazijo, da je iskano blago naprodaj, pridejo kar v skupinah in zahtevajo blago, čeprav sicer niso potrošniki v tej skupnosti.

Ob koncu sestanka sta se predsednik in tajnik KS posebej zahvalila kolektivu bifeja za vzorno in prijazno postrežbo, kar naj služi vsem drugim za zgled.

Prav bi bilo, da bi se naši kolektivi tudi v drugih KS še bolj povezali s potrošniškimi sveti, da bi bolje in uspešneje delali.

